S. Lavrov

CU NOI ESTE DUMNEZEU

S. Lavrov

Cu noi este DUMNEZEU

Eu sunt Alfa şi Omega,
zice Domnul Dumnezeu,
Cel ce este, Cel ce era şi Cel ce vine, Atotţiitorul
Apocalipsa 1, 8

Cartea a apărut cu binecuvântarea
Înalt Preasfinţiei Sale Vladimir, Arhiepiscop al Poceaevului

Chişinău 2009

Traducere din lumba rusă de Ala Bordeianu

BINECUVÂNTAREA
Sfintei Lavre a Adormirii Maicii Domnului din Poceaev

Eu sunt Alfa şi Omega,
zice Domnul Dumnezeu,
Cel ce este, Cel ce era şi Cel ce vine, Atoţtiitorul
Apocalipsa 1,8

DIN PARTEA AUTORULUI

După întoarcerea sa din cosmos, Iurii Gagarin a declarat: "Am fost în spaţiul interplanetar şi nu L-am văzut acolo pe Dumnezeu. Aşadar, Dumnezeu nu există". Unii oameni de rând au dat crezare acestei declaraţii: cum că ştiinţa modernă ar nega existenţa lui Dumnezeu. Alţii însă, văzând că Gagarin nu a ajuns nici măcar pe lună, au dedus: desigur el nu a avut dreptul să declare că a studiat întreaga galaxie cosmică. Deoarece pentru a parcurge întreaga noastră galaxie cu viteza de 300 000 km/oră e nevoie de 1 milion de ani, iar pentru a ajunge la altă galaxie – de 1 milion şi jumătate. Şi există bilioane de galaxii! Doar oamenii care intenţionat îl neagă pe Dumnezeu sunt de acord cu această concluzie naivă a răposatului Gagarin. Spre deosebire de acesta, primul grup de astronauţi americani care a ajuns pe Lună şi a aterizat pe ea, a citit pe orbita lunii primul stih al primului capitol din Biblie: „La început a făcut Dumnezeu cerul şi pământul" (Fac. 1, 1) şi acest eveniment a fost arătat prin televiziune întregii lumi. Concluzia lui Gagarin nu a fost acceptată de alţi astronauţi şi cu atât mai mult de savanţi. Bunăoară, savantul Bierke afirmă: „Ştiinţa contemporană nu a desfiinţat adevărurile fundamentale ale Bibliei. Eu cred în Dumnezeu, cred în Iisus, cred în Biblie".

În mulţimea infinită de corpuri cereşti, planete şi stele Pământul este un firicel minuscul de praf, şi pe acest firicel trăieşte omul: aici s-a produs căderea lui în păcat şi aici s-a săvârşit mântuirea lui. Însuşi Creatorul lumii, luând chip de om, a coborât pe pământ şi a vieţuit în înveliş omenesc 33 de ani şi jumătate; însă creaţia Lui s-a răsculat împotriva Creatorului său şi L-a dat morţii pe cruce.

Ce este omul în comparaţie cu Dumnezeu? Nimic. Însă şi acum ca şi pe timpuri, el sfidează cu obrăznicie cerul: în nebunia sa, îl neagă pe Creatorul său şi prin aceasta se condamnă la veşnica pieire. Însă credinţa în Dumnezeu nu va dispărea niciodată: ea a trăit şi va trăi în popor atâta timp cât va exista lumea; ea trăieşte în inimile curate ale unor astfel de oameni ca Demian Lukici – bătrânul înţelept cu care tu, dragă cititorule, vei face cunoştinţă pe parcursul acestei cărţi.

PARTEA I

DISPUTA

Cât aveţi Lumina, credeţi în Lumină,
ca să fiţi fii ai Luminii
(Ioan 12, 36)

De sărbătoarea Naşterii Domnului am plecat la rudele mele din satul Pokrovskoe şi acolo s-a întâmplat un eveniment care m-a determinat să scriu această lucrare.

Înaintea sărbătorii prin sat s-au afişat avizuri care anunţau că în Casa de Cultură se va prezenta lecţia „Cum a apărut credinţa în Dumnezeu?". În aviz se mai spunea că după discursul lectorului Societăţii „Ştiinţa"; tovarăşului I.P. Matiuhin, va fi organizată o dispută. Satul Pokrovskoe încă de pe vremuri era recunoscut în regiune drept un bastion al ortodoxiei. Aici copiii încă din fragedă copilărie erau educaţi în spiritul credinţei ortodoxe: însuşeau rugăciuni, se duceau cu maturii la biserică. Iar şcoala făcea tot posibilul ca să scoată din ei „negura" religioasă.

De aceea cu o deosebită grijă a fost ales lectorul pentru Pokrovskoe.

S-a adunat mult popor: medicii, profesorii în frunte cu directorul şcolii, elevii, tinerii şi bătrânii, credincioşii şi ateiştii au umplut sala Casei de Cultură. Cuvântul „dispută" într-un mod deosebit atrăgea oamenii.

Pentru a nu se face de ruşine faţă de lectorul invitat, directorul Casei de Cultură s-a străduit să amenajeze sala în mod corespunzător. Peste tot erau afişate pancarte: „Religia este opiu pentru popor", Religia-i o iluzie" şi „Nici un om să nu rămână în urmă".

În Pokrovskoe astfel de manifestări se întâmplau rar, de aceea lectorul a fost prezentat de însuşi directorul Casei de Cultură Altşuler. Spre deosebire de Altşuler, care era obez, cu privire rece, plin de sine şi cu o voce piţigăiată, lectorul Matiuhin era liniştit, comunicativ: ochii blânzi şi zâmbetul binevoitor îţi trezeau simpatia. La înfăţişare avea cam vreo patruzeci de ani.

Altşuler l-a prezentat, amintind că după discurs se vor face dezbateri la care pot participa toţi doritorii. Ocupându-şi locul la catedră, Matiuhin brusc s-a schimbat: i-a dispărut zâmbetul de pe buze, s-a stins bunătatea din ochi, expresia feţei a devenit încrezută şi plină de hotărâre.

– După cum se ştie, începu el cu încredere, concepţia ateistă este cea mai avansată din lume...

Altşuler a aruncat o privire în sală, de parcă ar fi spus: „De data aceasta aveţi de a face nu cu mine, acuşi tovarăşul o să vă arate vouă adevărul, căci ia uite la ei, s-au molipsit toţi de rugăciune".

– Convingerile religioase s-au format într-o atmosferă de ignoranţă, frică, neputinţă a omului faţă de forţele naturii, continua lectorul. Soarele, luna, planetele, stelele erau văzute de oameni ca nişte dumnezei puternici, ei li se adresau cu rugăciuni şi le aduceau ofrande.

Asupra celor prezenţi s-a revărsat o avalanşă întreagă de cifre, citate, opinii ale savanţilor şi scriitorilor care neagă religia. Matiuhin se referea la credinţele popoarelor şi triburilor din Asia, Africa, Australia. Informaţia cunoscută căpăta în gura lui o semnificaţie aparte. Era copleşit de propriile cunoştinţe, uluindu-i pe ascultători cu erudiţia sa. Toate acestea urmăreau un singur scop: să facă praf religia, credinţa în Dumnezeu.

– În comparaţie cu evoluţia ştiinţei moderne se vede foarte clar cât sunt de învechite concepţiile religioase, continua Matiuhin. Noi trăim în veacul când raţiunea umană se manifestă în toată plinătatea sa: spaţiul cosmic astăzi este prefăcut într-un laborator gigantic, într-un loc pentru experimente; au fost lansaţi mii de sateliţi ai pământului, aparate interplanetare au vizitat Luna, planetele Venus, Marte. Zborurile cosmice ale oamenilor au devenit ceva obişnuit, am păşit deja pe Lună. A făcut o pauză, a rotit ochii prin sală, a desfăcut mâinile şi cu batjocură a exclamat: – Şi, imaginaţi-vă, nimeni nu L-a văzut în cer pe Dumnezeu! Toate acestea şi multe altele răstoarnă dogmele, contribuie la dispariţia rămăşiţelor religioase. Pur şi simplu nu aş vrea să cred că în veacul nostru, când mintea omenească a atins apogeul, religia, credinţa în mister şi supranatural şi-a mai păstrat stăpânirea asupra minţilor şi inimilor omeneşti.

Matiuhin a trecut prin sală cu privirea, s-a oprit asupra lui Altşuler, care era foarte satisfăcut şi, simţind că şi-a îndeplinit sarcina, foarte încrezut a încheiat:

– Religia este un copac bătrân. Principalul e că i-am tăiat deja rădăcinile, şi suntem convinşi, că va veni în curând timpul când va putea fi dată la muzeu, ca o oarecare furcă veche de tors.

Altşuler s-a ridicat de la masă şi bucuros a aplaudat. Oamenii, copleşiţi de ideile ateiste, de asemenea au aplaudat. Da-a, „cei de sus" au ştiut pe cine să-l trimită la Pokrovskoe!

Credincioşii însă s-au întristat atât de lecţie, cât şi de atâta că consătenii au reuşit să se molipsească de duhul necredinţei.

După discurs s-a anunţat o pauză. Mai mulţi oameni s-au apropiat de Demian Lukici, un prisăcar din sat.

Acesta era un bătrân de vreo şaizeci de ani, cu o bărbuţă roşcată şi cu ochii curaţi şi paşnici. Printre săteni avea faima unui om ştiutor: era setos de cunoştinţe, citea mult, urmărea cu atenţie evenimentele din lume. Îl caracteriza şi o pasiune aparte: iubea natura, îl înduioşa ca pe un copil şi avea o pietate profundă faţă de fiecare făptură a lui Dumnezeu – fie o plantă oarecare, fie un animal, o pasăre, o insectă. În toate vedea înţelepciunea Creatorului.

Consătenii îl stimau pe Lukici, îl numeau înţelept şi deseori veneau la el după sfaturi. El li se adresa tuturor la persoana întâia, adică le zicea „tu", făcând aceasta moale şi cu blândeţe... Cel mai mult lui Lukici îi plăcea să discute despre cele Dumnezeieşti. Se exprima simplu, clar, dar mai cu seamă, plin de convingere.

Demian Lukici a venit la lecţie cu nepotul lui de zece ani, Trofimuşka.

– Tare sucit a vorbit acest lector, remarcă cineva dintre săteni. Câte popoare sunt pe lume şi fiecare îşi are propria credinţă. Ce să-i mai spui aici?

– Ei, cum te simţi Lukici? s-a interesat altcineva. Vei găsi despre ce să discuţi cu dânsul?

– Cum mă va înţelepţi Dumnezeu, a răspuns acela cu smerenie.

– Poate mai bine-ar fi ca noi să plecăm acasă, Lukici? i-a propus prietenul cel mai apropiat. De ce-am vorbi cu necredincioşii, ne-or lua în râs şi atâta tot.

– Sunt convins că trebuie să apărăm credinţa nu pentru necredincioşi, ci pentru a-i feri de ispite pe cei credincioşi. Unii deja au început să se îndoiască...

Să mai stăm, să mai ascultăm ce vor mai spune, şi Demian Lukici a trecut la locul său.

Se gândea: „Cât de puţin-credincios este poporul de azi! Chiar şi ai noştri sunt gata să fugă, se tem de batjocură... Pe timpuri creştinii se duceau după Hristos la chinuri, la moarte ca la sărbătoare. Cum oare putem să ne îndoim în Dumnezeu?"

Demian Lukici nici nu-şi putea închipui cum omul care are minte ar putea trăi fără de Dumnezeu. Pe toţi toţi cei necredincioşi îi considera mincinoşi: ei numai se prefac că nu cred în Dumnezeu, în sufletul lor, totuşi, mai pâlpâie credinţa... Oare nu i se adresează în gând lui Dumnezeu, poate chiar şi inconştient, iar uneori, în clipele de cumpănă, aleargă chiar şi la biserică! Şi ce-i cu acest lector? A înşiruit multe de toate, dar n-a demonstrat nimic. Să vedem cum va răspunde la întrebări...

ÎNCEPUTUL DISPUTEI

Pauza luă sfârşit, toţi şi-au ocupat locurile. Directorul Casei de Cultură a invitat pe doritori să ia cuvântul, însă nimeni nu a reacţionat. Şi-a repetat invitaţia şi atunci din rândul întâi fără grabă s-a ridicat Demian Lukici. Altşuler îl privi insistent.

– Doriţi să spuneţi ceva?

Demian Lukici îşi drese puţin glasul şi se adresă lectorului.

– Multe de toate ne-ai înşirat, stimabile. Ai comparat religia cu o furcă de tors, care, adică, peste puţin timp va fi dată la muzeu... E posibil însă aşa ceva? Religia doar nu e un obiect oarecare – l-ai luat şi l-ai aruncat, aceasta este viaţa poporului, iar faţă de lucrurile serioase trebuie să ai o atitudine serioasă. Iar în privinţa faptului că pe Dumnezeu L-au inventat din frică oamenii sălbatici, voi spune că nu este aşa! Sălbaticii nu L-au inventat pe Dumnezeu, ci pe zei, idoli. Tu doar singur ai spus, că ei zeificau natura, se închinau soarelui, copacilor, pietrelor. Aceşti zei erau păgâni şi noi nu credem în ei. Noi credem într-unul Dumnezeu, Făcătorul cerului şi al pământului şi nu avem pentru ce să-L inventăm, pentru că El este, a fost şi va fi întotdeauna. Demian Lukici făcu o pauză. Zici că nu există Dumnezeu. Nu eşti nici primul şi nici ultimul!

Ne-a vorbit şi un fost preot, care s-a lepădat de Dumnezeu. „Eu, zice el, vă mînţeam, spunându-vă că există Dumnezeu, dar, de fapt El nu există". Eu, desigur n-am rezistat şi l-am întrebat: „Dacă înainte ne mînţeai, cine acum o să te creadă?" Iar tu, dragule, poţi să ne demonstrezi că Dumnezeu nu există?

– Nici n-am ce demonstra. După cum am spus, acest lucru e arătat de cele mai mari descoperiri ale ştiinţei. Secolul XX este secolul ştiinţei şi progresului tehnic, secolul zborurilor cosmice. Religia este depăşită, a repetat încrezut Matiuhin.

– Te înşeli, dragul meu, îl contrazise Demian Lukici. Ştiinţa nu îl caută pe Dumnezeu, ea îşi propune alte întrebări. Ştiinţa studiază şi descoperă natura, legile ei, tu, fără îndoială ştii, că foarte mulţi savanţi renumiţi au fost credincioşi. De exemplu, Lomonosov, Pirogov, Pavlov, Filatov, Ţiolkovski... Credinţa în Dumnezeu nu-i împiedică şi nu i-a împiedicat să facă descoperiri, dimpotrivă, le ajută: Dumnezeu îi înţeleptşte ca, văzând în natură înţelepciunea Lui, să-L preamărească pe Creator. Credinţa în Dumnezeu a existat, există şi va exista. De ce? Pentru că sufletul omului tinde spre cer ca pasărea, îi este dor de el, aşa a fost creat de Dumnezeu. Chiar şi scriitorii recunosc acest lucru. Am citit nu demult cartea lui Vladimir Solouhin – poate ştii? El face acolo nişte comparaţii interesante. Trăiau în iaz nişte cărăşei, nu aveau nici o grijă, însă unui caras-cosmonaut i-a venit în cap să sară şi să vadă ce fel de viaţă este acolo, sus. A sărit, mai nu s-a sufocat şi, fugulita, – la fund! „Ei, ce-ai văzut acolo?" – îl întrebară confraţii. „Ce să fie? Nimic. Nu-i nimic acolo!" Aşa şi oamenii, au sărit de un cot de la pămînt şi strigă în gura mare: „Noi am zburat, dar pe Dumnezeu nu L-am văzut! Nu-i Dumnezeu!" Oare pe Dumnezeu poţi să-L vezi din rachetă! El locuieşte în Lumina cea neajunsă... Dar cum putem afla despre El? Prin creaţia Lui. Priveşte – şi vei vedea, peste tot sunt urmele Lui...

Sala asculta cu atenţie şi încordare.

ALBINELE

La prisacă am albine, continuă Demian Lukici, de cât timp le urmăresc şi tot mă minunez: cu câtă înţelepciune lucrează! Cât de minunat îşi construiesc

fagurii – sunt atât de drepte şi frumoase aceste celule, noi niciodată nu vom reuşi să facem aşa ceva. Dar cum adună şi depun mierea! Am citit că şi savanţii se miră de înţelepciunea albinelor. Vreau să te întreb: de unde au ele această înţelepciune? Cine le-a învăţat?

– Nimeni nu le-a învăţat; răspunse în grabă lectorul, această înţelepciune, cum o numiţi, nu este altceva decât instinct sau intuiţie. Tuturor fiinţelor vii le este caracteristic instinctul: şi omului, şi animalelor, şi insectelor. El acţionează întotdeauna inconştient, însă cu un anumit scop, adică atinge scopul dorit. La fel şi albinele: nu sunt conştiente de ceea ce fac, cu toate că acţiunile lor sunt utile şi bine determinate. Aţi înţeles ce vreau să spun?

– De înţeles am înţeles, dar nu despre asta am întrebat. Am întrebat: de unde au ele această înţelepciune sau acest instinct?

– De unde? întrebă încă odată Matiuhin, de la deprindere. Deprinderea este o trăsătură caracteristică atât omului, cât şi animalelor. De exemplu, noi ne-am deprins să umblăm, ne-am deprins să scriem şi facem aceasta inconştient, mecanic. Astfel de deprinderi au şi animalele. Ele nu apar dintr-odată, ci se formează pe parcursul a sute şi mii de ani...

– Ia te uită, se miră Demian Lukici, din aceasta ce reiese, că mii de ani în urmă albinele erau mai înţelepte decât arhitecţii de azi?

– Cum adică? se miră Matiuhin.

– Foarte simplu. Doar din timpuri străvechi au deprins să facă ceea ce savanţii nici azi nu sunt în stare! Doar savanţii nicidecum nu sunt în stare să adune mierea din floricele, iar albinele fac acest lucru repede şi uşor. Am citit că ele mai adaugă la miere 25 de procente de apă şi un fel de conservant ca s-o protejeze de fermentaţie. Cine le-a învăţat? Noi, oamenii, şi nu suntem capabili să învăţăm singuri a citi şi a scrie, suntem învăţaţi chiar şi să mergem, iar albinele, nişte insecte – oare s-au învăţat chiar singure?

Matiuhin a ezitat cu răspunsul: se vedea că era puţin derutat. Altşuler încercă să-i vină în ajutor.

– Vorbiţi la temă! zise el, cum a apărut credinţa în Dumnezeu? Iată tema. Vă rog să nu vă abateţi.

– Dar el nu se abate! strigă cineva din sală. Vorbeşte la temă. Nu căutaţi să vă eschivaţi. Să răspundă lectorul!

DARVINISMUL

– În ştiinţă există o teorie aparte, numită darvinism, începu din nou Matiuhin. După cum se ştie, ea a fost numită astfel după numele lui Darvin. Acest savant a demonstart că în lume toate se dezvoltă şi se perfecţionează. În natură are loc aşa-numita evoluţie, adică dezvoltare treptată. Milioane de ani în urmă lumea vegetală şi animală nu era aşa cum este astăzi. În natură are loc o luptă permanentă pentru existenţă, în procesul căreia organismele slabe, neadaptate pier, iar cele sănătoase, puternice supravieţuiesc, se întăresc şi se dezvoltă. Acest proces în ştiinţă se numeşte selecţie naturală. În afară de acest proces mai există selecţia artificială, care se face cu ajutorul omului. Crescătorii de vite, de exemplu, împerechează rase diferite de animale, perfecţionându-le. La fel procedează şi agricultorii când altoiesc plantele. Noile calităţi dobândite în aşa mod se transmit prin moştenire, se întăresc în următoarele generaţii şi astfel are loc perfecţionarea unor specii noi.

După ce ascultă cu atenţie, Demian Lukici căzu de acord: Ei, bine, însă chiar dacă evoluţia şi există, nu este decât o urmare! Iar eu te întreb despre pricină, despre începutul începuturilor, adică despre Dumnezeu, de la care vine şi evoluţia, şi intuiţia, şi toate celelalte.

Matiuhin iarăşi tăcu şi Altşuler se folosi de pauza creată.

– Subiectul s-a consumat, rosti el. Însă Demian Lukici nici nu avea de gând să se retragă.

– Cum adică s-a consumat, interveni el cu smerenie, iartă-mă, dar eu de-abia încep cu întrebările... Tot vreau să povestesc despre un grădinar, un cunoscut de-al meu din oraş. Ce flori frumoase creşte el – o minunăţie! Odată l-am întrebat: „Ai putea, bunăoară, să creşti vreo floare oarecare din urzică?" „Nici vorbă!", se miră el de întrebarea mea. „Dar din scândură să faci un scaun de fier?" „Ei, aceasta-i cu totul neghiobie!" De ce? Pentru că în natură există legi pe care nu le poţi încălca. Încearcă să altoieşti ceva unui copac uscat, nu va ieşi nimic – măcar adună toţi grădinarii, nu va ieşi nimic fiindcă în el nu este viaţă... Şi cu albinele nu-i atât de simplu. Doar nu grădinarul, sau crescătorul de vite, sau chiar apicultorul le-a învăţat să construiască faguri. Şi cu nimeni nu au fost împerechiate, şi nu au fost altoite. De unde au aceste

deprinderi? Anume la această întrebare nicidecum nu-mi poţi da un răspuns! Nu-L ascunde, stimabile, pe Învăţătorul albinelor, spune, cine a învăţat-o pe albină înţelepciunea?

Matiuhin tăcea în continuare. Demian Lukici aştepta un răspuns concrect! Dumnezeu a învăţat albina sau natura? Şi pentru a dobândi răspunsul, dădu un exemplu.

– Să luăm de exemplu, avionul şi pasărea. În zbor şi după formă ele se aseamănă, căci avionul a fost construit asemeni păsării. Şi, curios lucru: pasărea poate fi ucisă, desfăcută până la osişoare şi avionul la fel poate fi desfăcut în fragmente. Dar ce e mai uşor să strângi la loc – pasărea sau avionul? E clar că avionul poate fi adunat din fragmente, iar pasărea – niciodată, pentru că ea este fiinţă vie. Acum răspunde: cine a făcut avionul?

– Evident, omul. Constructorul.

– Iar pasărea? Cine a făcut pasărea?

Matiuhin tăcea şi pentru el a răspuns Altşuler:

– Este clar că natura!

DESPRE NATURĂ

– Reiese că atât învăţătorul albinelor, cât şi constructorul păsărilor este natura, te-am înţeles corect? mai întrebă o dată Demian Lukici.

– Dar cine încă? Natura şi nimeni altul, zise Matiuhin. Ea este marele învăţător şi constructor. Ea produce, selecţionează, ea a creat pasărea. Toate sunt făcute de ea.

– Ia te uită, iarăşi se miră Demian Lukici. Atunci spune-mi: ce este natura?

– Natura este totul ce ne înconjoară, începu să explice Matiuhin. Tot ce noi vedem şi totul ce există. Cerul şi stelele, mările şi pământul, plantele şi toate animalele – toate acestea sunt natura.

– Reiese, continuă Demian Lukici, că natura este alcătuită din fiinţe vii şi materie neînsufleţită, aşa este? Acum să luăm fiinţele vii: omul, animalele, păsările şi, în mod imaginar, să le scoatem din natură şi să întrebăm: „Pământul, aerul, apa şi celelalte vor fi vii?". Ni se va răspunde: „Nu, aceasta este materie lipsită de viaţă". Dar are ea oare raţiune?

– Nu, materia neînsufleţită nu gândeşte.

– Aşadar, există materie însufleţită şi neînsufleţită, raţională şi iraţională, conchise Demian Lukici. Am despărţit natura însufleţită de cea neînsufleţită, şi acum să cugetăm: cine dintre ele a făcut pasărea? Omul? Nu. Animalele? Nu. Pasărea nu poate singură să se facă... Sau pământul a făcut-o? Sau apa, aerul? Sau ele toate împreună s-au aşezat la masă şi, cu forţe comune, au hotărât cum s-o facă? Iarăşi, nu! Dar de ce? Fiindcă, dacă omul raţional nu poate crea o fiinţă vie, ce să mai vorbim despre natura neînsufleţită! Natura neînsufleţită niciodată nu va crea o fiinţă vie, aşa cum un pom de măr nu va face un arici de mare. Din materia moartă, lipsită de raţiune, oare poate, de la sine, să se creieze lumea creată raţional şi omul cu raţiune? Sau să spunem altfel: femeia moartă, care are în pântece fătul, poate naşte copil viu? Cum crezi tu?

– Desigur că nu.

– Explică-mi, atunci ceru Demian Lukici, cine din natura însufleţită şi neînsufleţită a creat pasărea şi i-a dat albinuţei marea înţelepciune? Se ştie doar că o sută de proşti nu vor putea să-l facă pe unul deştept, iar un înţelept poate să le deschidă mintea la o sută de proşti. Atunci, care fiinţă a creat pasărea şi le-a învăţat minte pe albine?

– Doar am explicat, că albinele fac totul nu din raţionament, ci din instinct, cu o umbră de nemulţumire a răspuns Matiuhin. Ele nu au conştiinţă şi voinţă proprie.

– Acest lucru e şi mai minunat, observă Demian Lukici. E uşor să-l înveţi pe omul care are raţiune şi limbă, dar încearcă să înveţi vaca sau calul să scrie şi să citească! Aceasta ar fi o adevărată minune. Iar o minune şi mai mare este să înveţi albinuţele mici să facă lucruri mari, pe care nu sunt capabili să le facă nici cei mai mari savanţi. Spune, în sfârşit, cine a făcut această minune? Cine?

Tăcere. Şi în sală era linişte. Disputa i-a mişcat pe toţi.

– Am citit că în vremurile străvechi, continuă Demian Lukici, multe popoare păgâne – egiptenii, finicienii, grecii – îşi închipuiau crearea lumii astfel: înainte era haos veşnic, oceanul primordial, din acest conglomerat întunecat şi iraţional de stihii a apărut lumea noastră raţional organizată. Această veche concepţie păgână au înviat-o ateiştii contemporani. La fel, ei au declarat că universul a

apărut din materia iraţională şi utilizează ştiinţa doar în interesele lor: ce le convine, acceptă, ce nu, aruncă...

Altşuler s-a încreţit cu nemulţumire.

– Interzic discutarea problemelor care nu sunt la temă!

– Trebuie de gândit serios şi de hotărât, fără a lua în seamă răstirea directorului, continuă Demian Lukici, trebuie de verificat, oare e adevărată această concepţie? De exemplu să luăm cartea lui Lev Tolstoi „Război şi pace". S-o citim, apoi s-o ciopârţim în litere aparte şi toată această grămadă mare de litere s-o împrăştiem pe pământ. Vom avea oare cartea „Război şi pace"? Nu, vom căpăta doar un haos. De ce e nevoie pentru a recrea cartea din acest haos?

– Totul e foarte simplu, zâmbi ironic Altşuler, e nevoie de cap.

– Ehe, dragule, şi maimuţa are cap, dar ea nici măcar din cuvinte gata nu va face o carte. La cap ce mai trebuie? Minte. A cui? A scriitorului Lev Tolstosi. Nu-i aşa?

Matiuhin, nevrând, a încuviinţat.

– Iar ca din oceanul primordial, din haos să apară lumea noastră raţională şi frumoasă, de ce este nevoie?, nu se lăsa Demian Lukici.

– Tot este nevoie de raţiune, bolmoji Matiuhin.

– De ce fel de raţiune? Omenească?

– Nu...

– A cui dar?

– Cred că e vorba de... o raţiune superioară.

– Da! Şi această Raţiune superioară este Dumnezeu!

Ultimele cuvinte Demian Lukici le-a rostit tare, cu bucurie. În suflet începu să-i răsune chemarea solemnă a Psalmistului: „Învăţa-voi pe cei fărădelege căile Tale şi cei necredincioşi la Tine se vor întoarce". Matiuhin, însă, se simţea rău, de parcă a nimerit într-o capcană. Ce să-i răspundă acestui bătrân? E ridicol să susţină că soarele sau stelele, plantele sau animalele au creat păsările sau au învăţat albinele. Ele toate sunt lipsite de raţiune. Şi... Oare, se gândi el deodată, toată această lume s-a creat de la sine din materia moartă şi neînsufleţită? Cum a apărut lumea? Întrebarea întrebărilor! Întâmplător? Printr-un concurs de împrejurări? Dar atunci nu ar fi fost nici o ordine, doar haos...

De unde această armonie minunată în natură, această exactitate în toate, acest sens profund?

Pe Matiuhin l-au trecut sudorile şi el bău cu sete din paharul cu apă. Altşuler din nou îi veni în ajutor, anunţând pauza.

PAUZA

Să crezi că din materia irațională, lipsită de viață a apărut lumea noastră rațională şi frumoasă, trebuie să fii sau nebun, sau fanatic!

Marele cunoscător al sufletului rus F. M. Dostoievski scria despre credința ateiştilor: „În comparație cu alte popoare care trăiesc în toată lumea, omului rus îi este uşor să se facă ateist! Ruşii nu devin doar ateişti, ei cred ca într-o credință nouă, fără a-şi da seama că cred în ZERO…"

În coridor oamenii se agitau, discutau aprins. Pe mulți sincer îi frământa întrebarea credinței în Dumnezeu. Demian Lukici a fost înconjurat de mai mulți oameni, care îi mulțumeau şi îi puneau întrebări… Doar majoritatea, mai ales tinerii, erau afectați de un ateism lipsit de orice gândire, superficial; ca praful de pe haină pe care îl poți sufla cu uşurință. E puțin probabil ca ei, până în acest moment, să se fi gândit serios la existența lui Dumnezeu. Pur şi simplu repetau ceea ce auzeau în jurul lor. Iar în jur se spunea şi se scria că Dumnezeu nu există, că a fost inventat de oameni ignoranți, necărturari şi tineretul naiv a primit această minciună drept adevăr… Acum Demian Lukici a clătinat-o puțin, i-a făcut să se îngândureze. Unii spuneau deja că Matiuhin, cu toată ştiința lui, a pierdut, iar un simplu prisăcar sătesc i-a demonstrat ca doi ori doi că Dumnezeu există…

Între timp, Matiuhin, împreună cu Altşuler, stăteau în camera de după scenă; Matiuhin răsfoia distrat bloknotes-ul cu însemnările sale.

– Nu m-am aşteptat că va interveni acest moş, a spus posac Altşuler. Eram sigur că se va ridica cineva dintre intelectualii noştri, va pune vreo două-trei întrebări şi ne vom împrăştia. Nu am planificat nici un fel de dispută, am anunțat-o pur şi simplu, pentru publicitate, ca să se adune mai mult popor…

– Oare ce să-i răspund? Întrebă, tulburat Matiuhin. Altşuler strânse din umeri.

– Convingeți-l că natura a creat albinele, învăluiți-l în mai multă ceață sau altceva… Mai pe scurt, ştiți mai bine, acolo v-au dat indicații speciale.

– E tare deştept, erudit, dar şi ferm convins: îşi duce linia cu multă încredere. Eu îi spun despre instinct, iar el: cine l-a dat? Eu lui – despre evoluție, iar el iarăşi a lui: de unde s-a luat? Eu lui – natura, el iarăşi: care natură a învățat albinele? Nu-l poți din situație! Pe el nu-l poți duce de nas.

…Pauza a luat sfârşit. Matiuhin stătea îngândurat… Poporul din sală se agita, nerăbdător.

– Să mergem, căci de mult suntem aşteptați, zise Altşuler. Au intrat în sală. Dindată ce lectorul apăru la catedră, se făcu linişte.

PUTEREA NEPĂTRUNSĂ

– În cuvântarea sa Demian Lukici spunea despre faptul că albinele au calități deosebite cu care adică ar fi înzestrate de la Dumnezeu, începu el. Eu deja am spus că nu Dumnezeu, ci natura le-a învățat pe ele înțelepciunea. Însă acest răspuns nu-l mulțumeşte pe interlocutorul meu, fiindcă are o închipuire greşită despre firea naturii. Ştiința recunoaşte că natura este formată nu numai din materie văzută, dar şi din forțe care se conțin în materie. Priviți la cer: soarele, luna, planetele, stelele. Cum se țin ele? După cum se vede în natură există forța atracției. Savanții au constatat că fiecare planetă dispune de forța aceasta şi atrage la sine alte planete. Forță despre care vorbesc nu poate fi nici văzută, nici pipăită, însă, nu încape nici o îndoială, ea există.

În natură există multe forțe tainice, nepătrunse şi nevăzute. Ele se manifestă în aşa-zisa materie neînsuflețită, însă şi mai multe taine şi enigme de nepătruns conține lumea vie. Să luăm măcar şi acel instinct al albinelor. O putere tainică, de nepătruns acționează în acest instinct. Pe ea nu o poți vedea, posibil, că ea nici nu poate fi cunoscută definitiv. Însă neîndoielnic, ea există. Anume această putere şi este învățătorul despre care dumnevoastră întrebați, se adresă Matiuhin lui Demian Lukici, încheindu-şi discursul.

CARTEA NATURII... CINE ESTE AUTORUL EI?

Lui Demian Lukici această explicație îi plăcu. Se părea că toate întrebările pe care le-a pus aveau un singur scop: de a-l aduce pe Matiuhin la acest răspuns.

– Domnul să te miluiască pentru explicațiile tale! Se vede deodată că ești un om erudit și chibzuit! îl lăudă el pe Matiuhin. Pentru că au venit odată la mine doi tovarăși și au început discuția. Țineau una și bună: în lume nu există nimic în afară de natură, nici taine, nici puteri nepătrunse. Doar materia, ziceau ei, și basta. M-au scos din răbdări – am încetat discuția cu ei: pe un prost doar nu-l poți convinge nici într-un fel, degeaba îți pierzi timpul... Iar cu tine e cu totul altceva, dragule, poți discuta. Tu explică-mi doar în ceea ce privește învățătorul albinelor; ce putere nepătrunsă și tainică le-a învățat pe ele?

– Nu se știe, nevrând răspunse Matiuhin. Eu doar am spus: știința nu cunoaște natura acestei puteri. Ea rămâne a fi o enigmă.

– Dar, totuși, această forță este rațională? Văzătoare sau oarbă? Înțelegătoare? Cum crezi tu, stimabile?

– Nu se cunoaște nimic, a repetat nemulțumit Matiuhin. Nu se poate spune absolut nimic despre ea!

Însă Demian Lukici nu se lăsa. Răspunsul despre forța tainică care le-a învățat înțelepciunea pe albine, se părea că este evident, clar chiar și publicului mai puțin înțelegător. Dar numai Matiuhin nu se știe de ce nu voia să recunoască aceasta.

Și Demian Lukici începu din nou:

– Nu-ți este clar? Ei bine, hai să luăm alt exemplu. Iată cartea. De ce e nevoie ca ea să apară? Mai întâi ea trebuie gândită, oare nu-i așa? Iar apoi scrisă. Și doar după ce autorul o va scrie, noi vom putea spune, că este rodul minții lui. Vom deschide-o, vom citi-o, vom face cunoștință cu scriitorul, vom afla dacă este un om înzestrat, – din carte poți afla totul despre autorul ei. Conform lui Macarie cel Mare, savanții susțin că natura este tot o Carte, o Carte deschisă, ale cărei coperte sunt cerul și pământul. Citește-o cu atenție, în ea e scris totul. Bunăoară savanții o citesc, și află câtă înțelepciune este în ea. Și cel mai important este că ei nu stabilesc legile naturii, ci doar le descoperă!

Dar, cunoscând legile naturii, trebuie să-L recunoaștem și pe Legiuitorul, oare nu-i așa? Mintea omenească nu poate cuprinde totul ce este ascuns în natură, însă ea poate să vadă, să se convingă că totul ce este scris aici e frumos, înțelept, rațional, cum zici tu – cu un scop bine determinat. Iar aceasta ce înseamnă? Aceasta înseamnă că totul e creat de Rațiune. De care? Mintea noastră mărginită nu poate percepe Rațiunea nesfârșită care este Dumnezeu.

Cât de exact și convingător cugetă bătrânul sătean despre acese înțelesuri tainice! Și, într-adevăr, dacă ai lua două cărți: Cartea Naturii și cartea scrisă de un om și le-ai compara, ce concluzie s-ar impune? Cartea scrisă de om este rodul minții lui, iar Cartea Naturii este rodul Minții creatoare, a lui Dumnezeu. Cartea omenească are greutate, volum, adică formă materială, dar ce este în ea primordial: această formă materială sau ideia de bază a acestei cărți? Orice om care gândește va spune: pentru a scrie o carte, mai întâi de toate ea trebuie să se formeze în minte, altfel cum o vei scrie? Așadar, ideea este primară, iar forma – secundară.

În Cartea Naturii ce este primar: această materie văzută sau ideea care stă la baza ei? Desigur, ideea. Nu materia este primară, ci ideea, adică primar este Dumnezeu ca veșnicie, iar materia este realizarea în forme văzute ale ideii lui Dumnezeu.

Când citim o carte, nu vedem autorul, însă știm că el există. La fel, nu-L vedem pe Creatorul lumii, Dumnezeu. Însă așa cum nu poate apărea cartea fără autor, la fel și universul nu poate apărea fără Creator. El este nevăzut, însă îi vedem creația.

Cartea Dumnezeiască a Naturii ne copleșește cu grandoarea sa infinită, cu armonia absolută și cu misterul nepătruns. Rațiunea noastră mărginită nu este aptă de a o pătrunde sau de a o cuprinde cu gândul. De unde a apărut această mulțime de stele, sori, planete, comete, constelații, nebuloase astrale, luminători cerești veșnic strălucitori? Cine le-a dat impulsul, mișcarea? Este clar că materia nu este capabilă să-și dea singură mișcare, cu atât mai mult mișcare rațională, organizată. Voința și puterea cui a dat mișcare lumilor? Savanții trebuie să recunoască că știința nu este capabilă să explice acest lucru și se bazează doar pe presupuneri și ipoteze.

Matiuhin tăcea şi Demian Lukici se străduia să-l scoată din nebuloasele ştiinţei la lumina lui Dumnezeu.

– Există oameni care explică toate într-un mod foarte straniu. Îi întrebi: „Cine a creat universul?". Ei răspund: „Natura". „Dar natura cine a creat-o?" „Ea singură s-a creat". Reiese că a fost o perioadă când natura nu exista? Şi dacă-i aşa, cum de a putut ea să se autocreieze? Iar, dacă exista, atunci pentru ce i-a trebuit ei să se creieze? Nu, dragul meu, natura este creaţia lui Dumnezeu, prin ea noi îl cunoaştem pe Creatorul nevăzut. Aşa spune şi Apostolul Pavel în Epistola către Romani, capitolul I, că Creatorul lumii, nevăzut pentru ochii noştri trupeşti, devine văzut prin contemplarea creaţiilor lui, de aceea Domnul şi le propune oamenilor: „Ridicaţi ochii în sus şi priviţi: Cine le-a zidit pe toate acestea?"(Is. 40, 26).

Demian Lukici tăcu şi privi în sală. Feţele tuturor aveau o expresie serioasă, meditativă... Matiuhin stătea la catedră cu capul plecat.

– Ca să înţelegi mai bine, îţi mai dau un exemplu, începu iar Demian Lukici. Iată am sosit împreună într-un oraş. Vedem o casă înaltă. Ne apropiem, o privim şi suntem uimiţi de măreţia ei. Şi desigur îl vom lăuda pe arhitect: e un om capabil, uite ce clădire a înălţat. Iar dacă cineva ne va spune că această construcţie a apărut de la sine, fără nici un arhitect, adică de undeva din munţi au zburat pietrele, s-au aşezat una peste alta, iar acoperişul, geamurile şi uşile le-a adus vântul, oare nu vom râde de acest om, nu vom spune că este nebun? Şi dacă pentru o clădire este absolut necesar un arhitect oare ar fi putut apărea fără Arhitect acest univers imens în care noi trăim, având toate condiţiile: apă, soare, aer plăcut şi înmiresmat şi toate darurile pământului... Nu, dragul meu, trebuie să credem că există Creatorul lumii şi că Arhitectul universului este Dumnezeu şi noi credem în aceasta, credem cu sfinţenie. Iar voi nu credeţi, de aceea o ţineţi una şi bună: pe toate le-a făcut natura. Aşa este? Ei, ce taci?

CALEA SPRE DUMNEZEU

Matiuhin stătea la catedră amărât şi nefericit, ca un cocoş căruia i-au smuls penele. Unde-i dispăru încrederea de odinioară? Parcă a suflat-o vântul... Acum el ca un cal cuminte îl urma pe Demian Lukici, iar acela îl ducea tot mai

departe, mai departe de la ateism, şi mai aproape, tot mai aproape de Dumnezeu.

– Întotdeauna, continua Demian Lukici, pe om l-a interesat: de unde a apărut, care e scopul vieţii lui, unde dispare după moarte, adică fiecare este curios să întredeschidă pânza lumii tainice şi necunoscute, să afle cine cu atâta înţelepciune ne-a creat pe noi şi totul ce ne înconjoară... Iată şi albinuţa, fiinţa mică, ne vorbeşte despre aceea că a creat-o pe ea nu un orb oarecare, nu un prost, ci marele Înţelept şi Învăţător. Doar gândeşte-te ce lucruri înţelepte cunoaşte albina! Caută şi găseşte substanţa care protejează mierea de stricăciune. De unde ea ştie? Zici că albinele fac totul inconştient, involuntar. Reiese că nu fac cu propria raţiune, din propria voie. Înseamnă că cineva gândeşte pentru ele, cineva le dirijează! Şi încă cum gândeşte... Doar nu este de ajuns să găseşti acea substanţă în pădure sau în câmp; trebuie să-i cunoşti proprietăţile. Medicii toată viaţa studiază cum să trateze bolile, însă n-ar fi găsit deodată acest medicament, iar albina n-a învăţat nicăieri, însă atât de repede şi uşor îl găseşte. Cine i-l arată? Acela Care cunoaşte proprietăţile tuturor lucrurilor. Cine poate să facă o insectă mică, o gâzuţă atât de înţeleaptă, încât de acţiunile ei se miră savanţii? Acel căruia i se supune toată natura, Care i-a dat legi, Care conduce toată lumea...

– Dar cine este Acesta? întrebă Matiuhin distrat.

– Atotputernicul Dumnezeu! solemn, cu pietate sfântă rosti Demian Lukici. El „toate întru înţelepciune le-a făcut".

– Fiecare e liber să gândească cum doreşte, strânse din umeri Matiuhin.

– Atunci răspunde-mi, dragul meu, cum crezi: cine le-a învăţat pe albine atâta înţelepciune?

– Gata, întrebarea s-a epuizat! Dar referitor la discurs dumneavoastră nu puteţi spune nimic? iarăşi interveni Altşuler, însă Demian Lukici şi de această dată nu-i răspunse, ci continua să-l întrebe pe Matiuhin:

– Tu, dragul meu, fără îndoială eşti de acord: după carte aflăm că a fost scrisă de scriitor, iar maşina – că a fost creată de un inginer. Albina însă, după cum vedem, este mult mai înţeleaptă decât toate cărţile şi maşinile. Înseamnă că ea a fost creată de o Fiinţă care este mai presus decât toţi scriitorii, inginerii din lume. Ei, vezi şi tu, oare eu nu cuget drept?

Matiuhin n-a răspuns. Atât de concentrat medita la ceva, încât nici nu observă adresarea lui Demian Lukici. El chiar coborî de pe scenă şi se aşează lângă masă.

– Vorbiţi la temă! iarăşi nu rezistă Altşuler. Vi s-a explicat că credinţa în Dumnezeu a apărut ca urmare a ignoranţei oamenilor. Iată despre ce trebuie să vorbiţi, nu întunecaţi minţile oamenilor...

Sala fremătă.

– Încă nu se ştie cine pe cine întunecă! Răspundeţi la întrebări! strigă un tânăr.

– Ce aţi luat apă în gură. Ia spuneţi cine a făcut albinele? insista o bătrână din primul rând.

– O albinuţă, începu din nou Demian Lukici şi gălăgia se potoli, o albinuţă atât de clar şi limpede ne vorbeşte despre preaînţeleapta putere a lui Dumnezeu! Ce obiecţii mai pot fi aduse? Nu oamenii L-au inventat pe Dumnezeu, credinţa în El a fost de la începutul lumii şi întotdeauna va fi în sufletul omului. Aşa cum în sămânţa copacului sunt deja toate: şi tulpina, şi rădăcina, şi ramurile, şi fructele, tot aşa şi în sufletul omului sunt răsădite de Dumnezeu şi sentimentele, şi credinţa. Însă copacul poate creşte strâmb, bolnav, sterp, depinde de solul în care creşte, de climă, de îngrijire. Astfel şi omul deseori creşte urât la suflet, schilod şi bolnav dacă nu recunoaşte existenţa lui Dumnezeu, trăieşte în fărădelegi, iar aceasta depinde de educaţia lui şi mai mult încă de voinţa lui. Fiindcă Dumnezeu i-a dat omului raţiune şi voinţă liberă şi el poate alege singur: binele sau răul.

De ce oare există oameni care nu-L recunosc pe Dumnezeu? Sunt multe cauze, iar principala dintre ele este aceea că nu toţi au posibilitatea să afle adevărul despre credinţă. Unii din lenevie sufletească în loc să cugete asupra întrebărilor serioase, le ocolesc mereu. Uneori supărarea faţă de credincioşi este cea care îi încurcă să vină la Dumnezeu, căci mulţi nu ştiu să separe supărările şi conturile personale de adevăr. Nu sunt puţini şi dintr-aceia cărora din copilărie li se insufla că toţi credincioşii sunt oameni ignoranţi şi maturizându-se ei nu vor să verifice dacă este adevărat ceea ce li s-a sugerat. Însă în om există sentimentul veneraţiei faţă de ceva superior şi de aceea cei care nu cred în Dumnezeu pun în locul Lui un idol oarecare şi i se închină, fie aceasta ştiinţa

sau arta, sau viitorul omenirii, sau un oarecare om cum ar fi Hitler sau Mao Tzedun. Dar tainic, în adâncul sufletului, le este dor de adevăratul Dumnezeu. Aceşti oameni merită compasiune...

Matiuhin se îngândură. Îşi aminti de copilăria din sat. Paştele, dangătul clopotului. Bunica îl lua la biserică şi lui îi plăcea să stea lângă ea, să privească lumânările arzânde, să se uite la bătrânelele care-şi făceau cruce şi se închinau; îi plăcea mirosul de tămâie şi chipurile de pe icoane, şi părintele în veşminte strălucitoare care întotdeauna îl mângâia pe cap când trecea să sărute crucea... Pe urmă a crescut, a plecat la oraş, s-a făcut student. Părea că totul s-a şters, însă nu era aşa, ceva îi rămăsese în suflet şi acum ieşi la suprafaţă, răsună ca un ecou...

În anii studenţiei a fost nevoit să citească multă literatură despre savanţii care credeau cu toată convingerea că lumea este creată de Dumnezeu şi se închinau în faţa Ziditorului. I s-a întipărit în minte cum savantul englez Fleming, care a descoperit penicilina, la adunarea solemnă unde i-au fost adresate multe cuvinte de laudă, a declarat: „Voi ziceţi că eu am inventat ceva, aceasta nu-i adevărat. Eu numai am văzut. Am văzut ceea ce Dumnezeu a creat pentru om şi ceea ce mi s-a descoperit. Cinstea şi slava îi aparţin lui Dumnezeu, nu mie". Iar nu demult citi o cărţulie editată în Occident, care se numea „Noi credem". 53 de savanţi moderni, mulţi dintre care laureaţi ai premiului Nobel, vorbesc despre credinţa lor în Dumnezeu, despre faptul că credinţa i-a ajutat să realizeze cele mai mari descoperiri. El însă nu le-a acordat nici o atenţie, continuând să creadă în darvinism. Dar dacă ar fi să te gândeşti...

„Într-adevăr, cugeta Matiuhin, cum ai putea explica conform teoriei darviniste aptitudinile şi activitatea albinelor. Doar la ele există diviziunea muncii: unele construesc faguri, altele adună nectar, păzesc stupul, celelalte strâng gunoiul, matca depune ouăle, trântorii doar mănâncă miere. Pe ce cale albinele capătă aceste aptitudini? Faptul că lupul dă naştere lupuşorului cu toate caracteristicile lui de lup, că din oaie se naşte oaia cu acelaşi caracter, este simplu şi clar. Că din sămînţa de mesteacăn creşte mesteacănul, sau din cea de mazăre – mazărea este firesc. Lupul şi oiţa transmit generaţiei următoare ceea ce au în natura lor, la fel şi plantele – dau viaţă la mlădiţe şi fructe care le sunt caracteristice ori le sunt altoite pe cale artificială. Însă dacă lupuşorul ar

începe să zboare ca vulturul sau să cânte ca privighetoarea – aceasta ar fi o mare minune. Sau dacă din sămânța mesteacănului ar crește trandafiri sau crizanteme... Oare aceste minuni nu ar distruge până în temelie teoria darvinistă? Dar albinele manifestă anume astfel de trăsături minunate, inexplicabile de nici o teorie naturală... Este imposibil să nu vezi aici participarea unei puteri supranaturale! Da, această putere există, și ea, fără îndoială, este atât de înțeleaptă, încât nu poate fi percepută nici de cea mai evoluată minte omenească. Iar în univers există milioane de asemenea minuni... În comparație cu ele, albinele cu toată înțelepciunea lor, sunt doar o picătură dintr-un ocean imens..."

Matiuhin începu să asculte discuția dintre Demian Lukici și directorul școlii, profesor de biologie.

– În natură totul e organizat rațional, nu-i așa? îl întreba Demian Lukici pe director. Mai sunt doar oameni care încă se îndoiesc: adică, ceva, totuși, nu-i prevăzut și chiar îl învinuiesc pe Dumnezeu. Însă nu Dumnezeu este vinovat, ci lipsa noastră de înțelepciune. Demian Lukici, amintindu-și ceva, zâmbi. Unul dintre cei care se îndoiesc intră odată într-o grădină cu bostani. Se uită la ei, se uită și zice: „Ia te uită cum totul e făcut prosteşte! Bostanul e atât de mare, iar tulpinița lui – atât de subțire. Ce prostie!". Apoi se duse în pădure, se opri sub un stejar și hai să critice din nou: „Ce copac mare, și ce tulpină groasă, iar ghindele sunt atât de mici. Ce neghiobie..." Și s-a culcat sub stejar să doarmă. Deodată, de pe un ram se desprinse o ghindă și-i căzu pe nas, lovindu-l cu putere. Înspăimântat, el sări ca ars: „Slavă Domnului, se gândi, că nu era un bostan, m-ar fi ucis de tot!".

Sala izbucni în râs.

– Așadar, totul este făcut cu înțelepciune... Explică-mi acum mie, se adresă Demian Lukici directorului, cine a învățat păsările: din țările noastre ele pleacă în cele calde, zboară mii de kilometri peste câmpii, păduri, munți și mări și nu rătăcesc calea, iar vara se întorc înapoi și-și găsesc cuiburile. Cine le arată drumul?

– Ele fac acest lucru din obișnuință, răspunse directorul. Lectorul deja v-a explicat că deprinderile se transmit prin ereditate. Multe mii de ani în urmă

păsările s-au obișnuit să zboare pe un anumit traseu și această obișnuință s-a transformat într-un instinct care se transmite din generație în generație.

– Eh, dragul meu, nu spui ce trebuie, îl contrazise Demian Lukici. Eu, să zicem, deja de șaizeci de ani merg și sper că va da Domnul și voi merge până la moarte, și tatăl meu a mers, și străbunelul – chiar până la Adam de la care există neamul omenesc. Însă dacă mi s-ar naște un băiat sau o fată, trebuie să-i nvăț să meargă un an sau doi. Deprinderea nu s-a transmis odată cu nașterea, pe fiecare copil trebuie să-l înveți din nou. Iar dacă să iei puișorul, el cum iese din ou o ia la fugă, iar rățușca chiar înoată și nimeni nu le-a învățat acest lucru. Iar noi, oamenii raționali, nu putem să le transmitem deprinderile noastre copiilor ca ei imediat după naștere să alerge ca puișorii... Strămoșii noștri câți ani au umblat! Iared, de exemplu, a trăit 962 de ani, iar Matusail – 969 de ani. Dacă găinile ar fi trăit atât și ouăle lor deja ar fi luat-o la fugă!

În sală iarăși s-au auzit râsete. Chiar și directorul școlii zâmbi.

– Nu-i nimic de răs, dragul meu; i se aderesă Demian Lukici. Aceasta reiese din învățătura voastră... Explică-mi te rog: de ce omul nu se naște cu deprinderea gata de a alerga, cu toate că strămoșii lui au mers multe mii de ani, iar păsările, doar o singură dată vin din țările calde, iar copiii lor zboară înaintea tuturor fără nici o instruire, fără nici o indicație și se întorc înapoi. De unde au ele aceasta?

– Așa le este firea, doar atât fu în stare să răspundă directorul.

– Dar cine le-a dat lor această fire înțeleaptă pe care nici omul nu o are? Iată tu ești învățat, dar, într-un sat străin desigur te vei rătăci fără însoțitor. Sau dacă ar fi să te pună în loc de pilot într-un avion – încotro vei zbura fără hartă?

Iar pasărea nici nu a ajuns la un an, are căpșorul cât un degetar, dar zboară peste păduri și pustiuri, peste munți și mări și nu greșește calea. Mai mult decât atât: se întoarce și își găsește cuibul. Cine a învățat-o? Explică-mi dragul meu, te rog, pentru Dumnezeu! Doar ești învățător, trebuie să știi... Demian Lukici tăcu puțin. Îmi amintesc cum mergeam odată cu un prieten prin pădure și, iată, auzim o zarvă păsărească. Oare ce să fie? Ne-am dat seama că pe tulpina copacului se târa un șarpe mare. Iar sus, în cuib, erau puișori. Cum să-și apere păsările puișorii? Una a zburat și peste puțin timp s-a întors ținând în cioc niște tulpinițe. Le-a aruncat în cuib. Șarpele, ajungând la cuib, doar încercă

să-şi vâre capul, cum brusc se aruncă într-o parte, deschise guroiul cât îl ţinea şi începu să şuiere, chiar tremura tot. Şi deodată s-a retras. Mai târziu am aflat că pasărea a adus o plantă otrăvitoare de care şarpele se teme... Spune-mi: ce ştiinţe a învăţat păsărica, ce universitate a absolvit? De unde ştie ea că această iarbă este mortală pentru şarpe?

– Eu deja am spus că natura le-a înzestrat pe păsări cu aceste capacităţi.

– Natura, natura, clătina din cap a reproş Demian Lukici. O ţineţi una şi bună natura şi deprinderea. Dacă această natură este atât de deşteaptă, atât de atotputernică, de ce o mai numiţi natură? Mai bine aţi numi-o dumnezeu! Ea de fapt şi este pentru voi dumnezeu... Trofimuşca meu însă, Demian Lukici arătă cu capul în direcţia nepotului, este educat altfel. Când încă era mic l-am chemat odată în grădină. „Iată, îi zic, Trofimuşca parcela ta, seamănă pe ea ce vrei". Iar eu, fără ştirea lui am semănat-o cu o iarbă care creşte repede, scriindu-i numele lui pe ea. Într-o zi aleargă băieţelul la mine: „Bunicule, vino repede să-ţi arăt ceva!" şi mă trage de mână în grădină. „Uite, pe parcelă a apărut numele meu! Cine oare a făcut asta?" „Natura, probabil". „Cum adică, natura?" „Iată aşa, parcela singură a scris". „Nu-u, nu-i adevărat: de unde parcela ştie cum mă cheamă?" „Ei, eu am scris", am fost nevoit să recunosc. Şi să ţii minte: în această lume nimic nu apare de la sine. Această iarbă eu am semănat-o, fiindcă am avut seminţe, iar cine a semănat pământul nostru cu plante şi flori, cine a săcut pădurile, crângurile, cine a făcut râurile, a ridicat munţii?" „Cum adică, cine? Dumnezeu, desigur!" Vezi, i se adresă Demian Lukici directorului, un copil şi acela înţelege, iar după cum spuneţi voi, reiese că natura, acest înţelept dintre înţelepţi, le-a învăţat pe albine şi pe păsări înţelepciunea pe care nu o au nici savanţii!

Directorul dădu din mână a lehamite: adică, ce mai poţi vorbi cu voi! şi s-a aşezat la loc. Altşuler încercă din nou să intervină.

– Toată seara vă ocupaţi de albine şi păsări! strigă el supărat. Sau vorbiţi la temă sau întrerup discuţia.

Acest avertisment i-a indignat pe toţi. Oamenii au început să se agite, să facă zgomot, ca o mare pe timp de furtună.

– Răspundeţi! Răspundeţi la întrebare! răsunau strigăte insistente.

– Aha, v-aţi prins, ateilor, în capcană, acum nu mai scăpaţi, glumi cineva din primele rânduri. Pe unul l-au împuns albinele, uite cum stă în colţ, s-a smerit, pe celălalt l-au ciupit păsările...

– Răspunde! Răspunde! se auzeau glasuri din toată sala.

Matiuhin, pe care aceste strigăte l-au scos din amorţire, se ridică la catedră.

– Trebuie să vă spun, declară el, că natura pe care o cunoaştem noi, spre deosebire de om, nu are raţiune. Noi avem conştiinţă: conştientizăm faptele noastre, medităm, cugetăm, rezolvăm şi schimbăm hotărârile noastre. Pentru natură, însă, nu e caracteristoc acest lucru. Ea nu gândeşte, nu meditează, nu conştientizează ceea ce face. Natura este iraţională. Natura e oarbă.

– Domnul să te miluiască pentru acest răspuns, zise Demian Lukici. Deci omul este mai înţelept decât natura?

– Desigur! Adineauri am spus aceasta. Nu numai că este mai înţelept – el îşi supune natura sie, făcând-o să lucreze pentru el. Omul este stăpânul naturii!

– Stăpânul, zici?, zâmbi Demian Lukici. Iar un bătrân înţelept a spus: „Omul e ca un gândăcel: când afară e zi caldă, cu soare, el zboară, se mândreşte cu sine şi zumzăie: „Toate sunt ale mele: şi pădurile, şi câmpiile, totul îmi aparţine!". Dar dacă soarele se ascunde, bate un vânt rece – uită gândacul de vitejia sa, se lipeşte de o frunzuliţă şi stă, tremurând...".

– Este adevărat, oftă cineva în sală, chiar aşa suntem noi, oamenii...

– Iar dacă omul este stăpânul, continua Demian Lukici, te rog să-mi spui: poate el să facă o maşină care ar vorbi aşa cum eu vorbesc cu tine?

– Nu numai că poate, dar a şi făcut! răspunse repede Matiuhin. Oare nu ştiţi că demult deja există maşini vorbitoare, cântătoare, chiar şi mergătoare – magnetofoane, roboţi ş.a.

– Eu nu despre acestea întreb. Ele nu vorbesc independent, prin ele vorbeşte omul. Eu întreb, poate oare omul să construiască o maşină care gândeşte independent?.. Trofimuşca, ia vino-ncoace, îşi chemă nepotul Demian Lukici.

– Vezi acest băieţel, Demian Lukici îl netezi cu dragoste pe cap pe Trofimuşca. Tatăl lui e surdomut, iar băieţelul lui e isteţ, vorbăreţ. Deprinderea surdomută a tatălui nu a trecut şi la dânsul... Trofimuşca, lămureşte-ne nouă, berbecilor, cum ţi-L închipui tu pe Dumnezeu?

Trofimuşca răspunse serios şi cu glas puternic:

– Dumnezeu este atât de mare, încât pe El nu-L poate cuprinde cerul şi pământul şi într-acelaşi timp e atât de mic că încape, – arătă el la pieptul său, – în inima mea.

Toţi au exclamat: „Bravo Trofimuşca! Ce răspuns minunat!"

Trofimuşca şi în şcoală apăra credinţa în Dumnezeu. Învăţătoarea le insufla copiilor că credinţa au inventat-o oamenii întunecaţi, ignoranţi care nu ştiau să explice diverse fenomene naturale. Odată, ea ordonă clasei să rostească în cor: „Dumnezeu nu există!". Apoi scoase din poşeţă o iconiţă mică, o aruncă în colţ: „Iar acum, copii, vom scuipa pe ea şi vom zice: Dumnezeu nu există!". Toţi au făcut aceasta ca papagalii, iar Trofimuşca stătea serios şi tăcea. Învăţătoarea veni spre dânsul: „Ridică-te! Crezi că pe tine nu te priveşte? De ce nu scuipi şi nu spui că Dumnezeu nu există?" Băieţelul s-a ridicat, se gândi puţin şi răspunse: „Dacă spuneţi, Maria Ivanovna, că Dumnezeu nu există, pe cine să scuipăm noi? Iar dacă există, trebuie să avem faţă de El o atitudine serioasă, evlavioasă, să-L iubim".

– Nu cumva şi tu crezi în Dumnezeu? îl întrebă Altşuler pe băieţel.

– Cred, răspunse cu îndrăzneală Trofimuşca.

– Cum aşa? Oare vouă nu v-au spus la şcoală că Dumnezeu nu există? Că cosmonauţii au zburat în cosmos şi nu L-au văzut pe Dumnezeu?

Trofimuşca medită puţin şi la fel de serios răspunse:

– Prea jos au zburat. Şi adăugă: Iar la Dumnezeu nu cu aceşti ochi trebuie să ne uităm. Pe el îl văd doar cei curaţi cu inima...

– Bravo Trofimuşca, cap deştept ce eşti, leit bunelul! exclamară voci din sală. Va veni timpul şi el încă ne va uimi!

– Totuşi, spune-mi, din nou i se adresă Demian Lukici lui Matiuhin, oare poate omul să facă o astfel de maşină înţeleaptă ca acest băieţel? Doar tu ai spus că omul e mai deştept decât natura.

Matiuhin nu şi-a dat seama îndată din ce parte va fi atacat de această dată.

– Ştiinţa se dezvoltă şi odată cu fiecare desoperire omul devine tot mai cunoscător, mai puternic, răspunse el. Ñeea ce pe timpuri părea imposibil, irealizabil, acum a devenit un fenomen obişnuit. Dacă străbunii noştri ar fi înviat în aceste timpuri, veacul nostru li s-ar fi părut minunat: noi vorbim şi ne vedem unii pe alţii la mii de kilometri, înotăm pe sub apă, zburăm spre lună şi

mai sus... Trebuie să credem că vor veni timpuri când vor fi create fiinţe vii, care gândesc independent şi vorbesc de sine stătător...

– Vai, ce bine o să fie: te-ai dus la fabrică şi ţi-ai comandat câţi copii doreşti! Dar albinuţe o să facă?, întrebă cu ironie Demian Lukici.

Matiuhin răspunse ferm:

– Ştiinţa se află într-o dezvoltare permanentă, vor fi şi albine artificiale.

– Dar de ce acum nu le fac?

– Omul încă nu a ajuns la aceasta.

– Dar natura oarbă a ajuns? a pus întrebarea fatală Demian Lukici. Cine, totuşi, dintre ei e mai înţelept?

În sfârşit, Matiuhin a înţeles că nu are nici o ieşire. Se gândea cum să răspundă. Într-adevăr, reiese că materia, natura este mai înţeleaptă decât omul: ea, deja milioane de ani produce ceea ce omul nici astăzi nu poate face cu toate descoperirile strălucitoare ale ştiinţei. Omul nu poate crea o gâzuţă oarecare, iar natura creează oameni!

– Ia te uită, încotro duc albinuţele şi păsărelele, zise cineva.

– Ştim noi, nu degeabă Lukici vorbeşte despre ele, îl susţinu altcineva. E înţelept foc.

– Te aduce până la punct. Nu mai scapi de el.

Lui Matiuhin nu-i rămânea decât să cadă de acord că deasupra naturii există o Raţiune Atotputernică, adică să recunoască existenţa lui Dumnezeu sau să recunoască că Dumnezeu este natura însăşi care naşte din sine păsări, albine şi chiar oameni. Însă Matiuhin adineauri a spus că natura este iraţională şi oarbă, că ea e mult mai inferioară decât omul raţional...

Derutat şi clătinat în convingerile sale ateiste; Matiuhin a dat răspunsul cu care s-a obişnuit şi în care nici el nu mai credea.

– Eu am explicat, zise el, că în natură totul se dezvoltă în etape, se perfecţionează, se adaptează la condiţiile existente. Are loc o luptă continuă pentru existenţă, din care rezultă apariţia la animale a unor organe noi şi utile. Evoluţia materiei s-a petrecut lent, în etape, acest proces poate fi comparat cu dezvoltarea embrionului în pântecele mamei...

– Iar dacă în pântecele mamei nu-i embrion, l-a întrerupt Demian Lukici, va avea loc această evoluţie a ta?

– Nu, desigur.

– Aşadar, de la el trebuie să înceapă toate, cineva trebuia să creeze prima celulă! Chiar dacă ar fi să judeci în modul vostru, presupunând că lumea s-a dezvoltat de la simplu spre compus, chiar şi atunci e necesară recunoaşterea existenţei lui Dumnezeu, fără de El nu ar fi putut apărea nici o fiinţă vie. Nici omul... Voi o ţineţi una şi bună: munca, munca l-a creat pe om, dar ce vedem în realitate: câţi ani măgarul munceşte, dar nu se face mai deştept, e tot aşa de îndărătnic.

RAŢIONALUL ÎN NATURĂ

Sala râse în semn de aprobare. Altşuler se făcu roşu, se ridică, probabil vru să spună ceva, dar se răzgândi...

– Ia priveşte, cu câtă înţelepciune e făcut totul!, exclamă Demian Lukici. Am citit că celula omenească din pântecele mamei e ca un punct pus pe hârtie cu un creion foarte bine ascuţit. Şi în această celulă minusculă sunt deja înscrise toate legile naturii. Care? Legile vieţii, hranei, înmulţirii, eredităţii, caracterului, morţii ş.a.m.d. Pe lângă acestea, celula conţine capul, ochişorii, mânuţele, picioruşele, adică totul ce îi este necesar viitorului om. Spune-mi, te rog, dragul meu, are nevoie omul de ochi, mâini, picioare atunci când se află în pântecele mamei?

– Probabil că are, abia desluşit bâigui Matiuhin.

– Dar pentru ce? Sau el priveşte ceva, sau merge?

– Ei bine, să presupunem că nu are nevoie.

– Dar dacă nu are nevoie, de ce ele există? Pentru ce se adaptează ele acolo? Ce luptă din pântecele mamei le-a creat?

– Acestea toate îi vor trebui când se va naşte...

– Aşadar, acel Arhitect şi Maestru Care a creat celula, prevedea că atunci când se va naşte, copilul va avea nevoie de toate acestea! Sau poate natura a prevăzut şi a aranjat totul? Dar ea de unde ştia că omul are nevoie de ochi ca să vadă, de urechi ca să audă, de picioare ca să meargă, de plămâni ca să respire? Cum putea crea toate acestea dacă singură nu le are, dacă este iraţională?

Matiuhin a plecat capul în tăcere şi Demian Lukici continuă:

– Să luăm de exemplu, ochii. Ce minunăţie, iar în burta mamei ei se formează fără de nici o luptă... Aceasta doar e o minune! E acelaşi lucru cum ai putea învăţa să înoţi fără apă, să respiri fără aer sau să gândeşti fără creier. Cu adevărat este minune!

Din sală se auzeau exclamaţii afirmative.

– Ce bătrân înţelept!

– Uite la Lukici! Bravo Lukici! I-a încurcat de-a binelea pe aceşti lectori.

Iar Demian Lukici tot îl interoga pe Matiuhin:

– Spune: ochii sunt făcuţi raţional?

Lui Matiuhin i se părea că Demian Lukici îl ia în batjocură.

– Da, desigur, răspunse el nemulţumit. Cine nu ştie acest lucru! Alcătuirea înţeleaptă a ochilor îi uimeşte pe toţi savanţii.

– Dar de ce sunt creaţi anume astfel?

Această întrebare i se păru lui Matiuhin ironică. El măcar nici nu mai putu să-şi menţină tonul calm.

– Ce mă tot întrebaţi prostii, spuneţi principalul! iar singur s-a gândit: oare moşul acesta nu-mi mai întinde vreo cursă? Însă, totuşi, a răspuns: Oricine ştie, chiar şi un copil, că ochii sunt creaţi pentru a vedea.

– E corect, răspunse Demian Lukici aprobator, de parcă învăţătorul l-ar fi lăudat pe elev pentru un răspuns corect. Acum, iată ce te rog să-mi spui: Cel Care a creat ochii ştia pentru ce e nevoie de ei?

– Cred că ştia. Dar... îşi dădu seama Matiuhin, însă era deja târziu.

– Corect! iarăşi îi aprobă răspunsul Demian Lukici. Dar acest Creator al ochilor e o Fiinţă raţională, văzătoare sau oarbă?

FIINŢA RAŢIONALĂ – CREATORUL

Da, Matiuhin într-adevăr se pomeni într-o capcană din care era greu de ieşit. După ce el, deşi nevrând, a spus că Fiinţa Care a creat ochii ştia pentru ce îi creează, era de neconceput să numească această Fiinţă natură iraţională.

Cel care ştie ce face şi pentru ce face, desigur are raţiune. Aşadar, această Fiinţă este raţională şi conştientă. Întrebarea lui Demian Lukici era atât de clară, atât de bine întemeiată, încât poţi să răspunzi la ea doar recunoscând sincer că Fiinţa care a creat ochii este raţională, conştientă, atotvăzătoare. Şi Matiuhin a fost nevoit să dea anume acest răspuns.

– Da, a zis el, ochii sunt creaţi de-o putere raţională, conştientă.

– Dar omul poate crea ochiul? Viu, văzător?

– Ştiinţa încă nu este atât de avansată, dar cândva va ajunge la nivelul când va fi capabilă să-l creeze. Doar ochiul este un fel de aparat fotografic, el la fel imprimă lumea exterioară.

– Totuşi, ce e mai raţional: ştiinţa care până în prezent nu poate crea ochiul, şi chiar în cel format abia de se descurcă sau acea Fiinţă Care a creat acest aparat minunat? Acel Care vede totul, dă vedere. Acel care aude totul, dă auz...

ÎNDOIELILE LUI MATIUHIN

Matiuhin îşi dădea perfect seama ce scop urmăresc întrebările înţelepte şi lucide ale lui Demian Lukici. Înţelegea că ele îl conduc spre recunoaşterea lui Dumnezeu... Simţea cum în sufletul lui se produce o schimbare. Din când în când se îngândura, apoi se tulbura şi se îndoia: ba îi venea gândul să abandoneze discuţia, ba iarăşi încerca să găsească răspunsul care ar da ripostă întrebărilor directe şi insistente ale interlocutorului. Deodată se hotărî: să nu spun oare direct, că Dumnezeu există, dar este inaccesibil pentru noi... De ce să merg împotriva adevărului evident? Prin cap îi trecu gândul: „Ce prostie este ateismul! Ce abis! El este împotriva naturii omeneşti, nefiresc şi groaznic... Un fel de pustietate moartă, un abis negru, lipsit de scop, fără temeiuri. Un deşert oribil, ucigător şi nimic mai mult...". Şi se cutremură de groaza acestui pustiu nebunesc...

La următoarea întrebare a lui Demian Lukici a răspuns cu o licărire de credinţă:

– Da, această Fiinţă este raţională.

– Dar cine-I ?

– E o putere tainică, incogniscibilă (care nu poate fi cunoscută), tăcu, apoi rosti cu tărie, supranaturală.

De fapt, aceasta era deja recunoaşterea lui Dumnezeu.

FUGA LUI ALTŞULER

Directorul Casei de Cultură Altşuler, care cu atenţie urmărea discuţia şi demult şi-a dat seama încotro ea duce, hotărî să-i pună capăt.

– Declar discuţia încheiată! spuse el răspicat.

Oamenilor, însă, nici nu le trecea prin cap să se împrăştie. Nu se mişcă din loc nici Matiuhin. Altşuler i-a aruncat o privire plină de mânie, acela însă nici nu privi în direcţia lui.

– Insist ca imediat să fie eliberată sala! vocifera Altşuler. În caz contrar vom fi nevoiţi să aplicăm forţa.

Aruncând această ameninţare, Altşuler ieşi de la masă, coborî din scenă şi, îmbrăcându-şi în grabă paltonul şi trăgându-şi căciula pe cap, fugi din sală. Toţi au privit în tăcere în urma lui. Şi imediat au uitat de el.

Sunt pe lume oameni ca Altşuler, ei nu pot fi convinşi cu nimic. Chiar de li s-ar descoperi lor Însuşi Hristos, le-ar arăta rănile Sale şi le-ar zice: „Eu am pătimit pentru tine, Mi-am vărsat sângele pentru a te mântui din moartea veşnică", nici atunci nu vor crede; s-ar duce la medic şi i-ar spune: „Am halucinaţii".

„Savantul" ateu care neagă existenţa lui Dumnezeu se aseamănă unui om absolut surd, surd de la naştere, care se străduieşte să demonstreze că muzica lui Bach, Bethoven, Mozzart nu este altceva decât nişte punctuleţe negre şi virguliţe aranjate pe o foaie de note nu se ştie de cine şi pentru ce. Însă e imposibil ca surdul să-l poată convinge pe omul cu auz normal, care se delectează cu muzica frumoasă a acestor compozitori. Da, aceşti oameni "surzi" pot fi doar compătimiţi...

Toţi aşteptau cu nerăbdare cu ce se va sfârşi discuţia. E clar deja că victoria îi aparţine bătrânului. Oare va recunoaşte acest lucru lectorul? Va recunoaşte că a suportat înfrângere?

Matiuhin aşa şi nu a mai plecat de la catedră. Acum, având o nouă atitudine, s-a implicat cu toată seriozitatea în discuţie. Doar întotdeauna era nevoit să repete mereu „adevărurile" ateiste, care trec din broşură în broşură, dintr-o lecţie în alta. Pur şi simplu vorbea din surse străine! Matiuhin era un om care crede sincer în atotputernicia ştiinţei, în capacitatea ei de a le explica şi de a le descifra pe toate. Însă, în ultimii ani, fu nevoit nu o singură dată să audă despre aşa-zisele crize ale ştiinţei: ceea ce acum zece ani era incontestabil, astăzi este combătut de aceeaşi ştiinţă. Reiese că nu poţi miza pe ea în mod absolut? Da, a spus adevărat acest bătrân, că savanţii nu stabilesc legile naturii, ci doar le descoperă...

Desigur, acestui bătrân îi este mult mai uşor: s-a încredinţat pe deplin lui Dumnezeu şi trăieşte prin El...

COMPLEXITATEA MINUNATĂ A ORGANISMULUI

Demian Lukici cu un zâmbet blând şi înţelegător se uita la Matiuhin: „Ia te uită, nu s-a dus cu Altşulerul cela! Se vede că e un om deştept, bun. Pur şi simplu i-au întunecat minţile. Sufletul, însă caută adevărul, îl simte, tinde spre lumină... Luminează-l, Doamne!"

– Povesteşte-ne, dragule, îl rugă cu blândeţe Demian Lukici, cum este alcătuit organismul viu?

Matiuhin îşi drese glasul şi meditând puţin, începu:

– Ştiinţa a descoperit că orice organism viu, fie o plantă, fie un animal sau o insectă, e compus dintr-o mulţime de celule. Aşa cum casa poate fi desfăcută în cărămizi, la fel savanţii pot dezmembra orice oganism viu. Această activitate se numeşte analiză. Să luăm, de exemplu, costumul. El poate fi descusut în fragmente şi atunci vom avea poalele, mânecile, spatele, gulerul, buzunarele. Ele, la rândul lor, pot fi desfăcute în aţe, iar fiecare aţă poate fi desfăcută în fire şi atunci putem afla din ce fragmente, din ce fel de pânză şi în ce mod este cusut costumul. Astfel se poate proceda cu orice obiect sau lucru. Pe această cale savanţii au studiat natura şi au constatat că plantele şi animalele sunt alcătuite din celule atât de mici încât nu pot fi văzute cu ochiul liber. Ele sunt studiate cu ajutorul unui instrument special – microscopul. Prin microscop

poţi vedea celulele embrionului din care treptat se dezvoltă organismul viu. Dumneavoastră aţi menţionat corect, că în fiecare celulă, ca într-un plan, deja există totul: şi forma organismului, şi toate însuşirile şi calităţile lui.

Toţi urmăreau cu atenţie ce vorbea Matiuhin.

– Ştiţi cât de minusculă este celula umană? Şi în ea deja este omul cu toate membrele şi organele sale, cu toate sentimentele, aptitudinile, talentele, cu trăsăturile ereditare ale poporului şi neamului său!.. Important este şi aceea că celula embrionară e alcătuită dintr-o mulţime de îmbinări – molecule: fiecare îşi are propria funcţie, toate fiind necesare pentru construirea organismului omenesc.

– Dar din ce sunt compuse celulele?

– Celulele vii conţin carbon, oxigen, hidrogen, azot, fosfor, sulf, clor, caliu, magneziu, zahăr, amidon şi alte elemente. Ele constituie o îmbinare deosebit de complexă.

– Dumnezeule, cât de minunat este totul! exclamă Demian Lukici. Reiese că fiecare celulă e ca o casă, o casă minunată, zidită din diverse materiale!

– Aşa este! Cu o singură deosebire – celula e mult mai complexă, mai întortocheată decât cel mai măreţ palat!

– Cine dar construieşte aceste minunate celule? Cine-i Arhitectul? Cine-i Constructorul? Cine le-a insuflat viaţă? întreba iar şi iar Demian Lukici.

CINE A CREAT CELULA?

– Savanţii activează mult şi cu succes în acest domeniu, răspunse Matiuhin folosind expresia lui obişnuită. Biologia a avansat mult: demult s-a descoperit structura celulei embrionare, compoziţia şi modul ei de divizare. E un proces foarte complex...

– Tot îmi spui de celula gata, îl întrerupse Demian Lukici, iar pe mine mă interesează: poate oare omul crea o celulă nouă?

– Deocamdată, eforturile depuse nu s-au soldat cu vreun rezultat, recunoscu Matiuhin. Un savant chiar a spus că crearea unei celule poate fi comparată cu crearea unui cal viu. Totuşi, savanţii au reuşit să sintetizeze pe cale artificială

proteina, cea mai importantă substanță organică. E o descoperire foarte valoroasă...

– Cred că de la această proteină până la celula vie e ca de la pământ la cer, Demian Lukici iarăşi îl întrerupse pe Matiuhin. Am citit că există un laborator unde savanții muncesc asupra creării celulei din elemente chimice şi, dacă vor reuşi, va fi un eveniment de rezonanță mondială... Însă, după cum vezi, nu reuşesc! E uşor să fierbi un terci când ai la îndemână crupele şi apa, dar încearcă să fierbi ceva din nimic. Aici avem la îndemână toate produsele şi terciul nu prea iese...

– Oricum, ştiința a descoperit multe, nu ceda Matiuhin. În prezent, de exemplu, institute întregi lucrează la crearea produselor artificiale. Poate ați auzit că există deja icre negre artificiale?

– Am auzit! răspunse Demian Lukici. Ei, aceste icre cu chiu cu vai le mai poți unge pe pâine, dar peştişori din ele o să iasă?

– Nu, desigur, zâmbi Matiuhin.

– Şi grâu artificial poate fi făcut, să-l macini şi să coci pâine, dar dacă ai arunca acest grâu în pământ el nu va încolți. De ce? Pentru că-i lipsit de viață. E mort. Iar viața o dă numai Dumnezeu!

Matiuhin tăcea. Nu mai avea chef să spună că natura creează celula, el singur nu mai credea în această teorie absurdă... Şi totuşi cine a creat celula? Cine a creat această lume? Doar el, Matiuhin, a recunoscut deja: Puterea Rațională Creatoare există, fără de ea lumea şi tot ce este în lume nu ar fi apărut. Să spună iarăşi despre aceasta? Lui încă îi vine greu să se restructureze, îi este dificil să gândească într-un mod nou.

– Poate fi creată inima artificială, cu ardoare vorbea Demian Lukici, însă în ea nu va fi dragoste, ea nu va fi creată de nimeni niciodată. Probabil că vor crea şi intelect artificial, însă el nu va putea gândi. Va fi doar o materie moartă lipsită de suflare. Iar vie, gânditoare ea poate deveni numai cu puterea Duhului lui Dumnezeu. Demian Lukici tăcu puțin, apoi adăugă cu ironie: la voi, cu chimia voastră, şi oamenii au devenit parcă artificiali. Uscați, ca nişte pesmeți.

Matiuhin a surâs satisfăcut. Era clar că în sufletul lui luptă sentimente contradictorii. „Într-adevăr, cugeta el, veacul XX e veacul atomului, electronicii, tehnicii radioactive, biochimiei... Însă poate oare ştiința să concureze cu Cel

Care a creat această lume? Ştiința nu a creat nici măcar atomul, iar El a creat multe milioane de galaxii... Ştiința e incapabilă să schimbe alternarea zilei şi a nopții, a anotimpurilor, ea nu este capabilă să crească fără semințe măcar o singură plantă. Şi... da, acest bătrân are dreptate: ea nicicând nu va putea crea o albină, o pasăricâ!"

– Asta-i situația, zise Demian Lukici. Acum spune-mi, căci încă n-ai răspuns: cine a creat prima celulă?

– Se susține că a apărut de la sine şi se creează singură, a răspuns Matiuhin fără de entuziasm.

– Cum aşa? se minună Demian Lukici. Cum a putut să se autoconstruiască, când încă nici nu exista pe lume?! Spui lucruri stranii, dragul meu! Asta cum ar fi că eu însumi m-am născut pe mine: mi-am băgat inima, plămânii, stomacul, am găsit de undeva sânge şi i-am dat drumul să curgă prin vene, apoi mi-am lipit capul, mâinile, picioarele... Dar întrebarea este: cine eram atunci când nu aveam nici inimă, nici ficat, nici sânge, nici vene, nici cap, nici creier, nici mâini, nici picioare, nici corp? Din moment ce nu existam, cum aş fi putut să mă autoconstruiesc? Doar nimic nu se face de la sine... Ştii cum au fost pedepsiți tâlharii? Când au furat de la țărani caii şi au fost prinşi, au început să demonstreze că nu au furat nimic: adică caii de bună voie au fugit după căruțele lor. „Dar de ce atunci, au întrebat țăranii, i-ați înhămat la căruțe?", „Nu, ei singuri s-au înhămat!" Desigur, nimeni nu le-a dat crezare şi i-au pedepsit pentru furt. Aşa vor fi pedepsiți şi cei care nu vor să recunoască adevărul şi o țin una şi bună: lumea a apărut de la sine... Demian Lukici făcu o pauză. Aşa şi cu celula. Cine a ales pentru ea materia? Cine este acest Maestru experimentat şi plin de înțelepciune? De ne-ar impune cineva să facem o astfel de construcție nu ne-ar ieşi nimic, chiar de ni s-ar pune la dispoziție munți de materiale... Ştim din ce fel de materiale se zideşte o casă, ştim câte cărămizi sunt necesare, câte scânduri, cât lemn ş.a. Să luăm toate acestea, să le ducem într-un loc şi să spunem: „Ei, stimabilă casă, ai tot ce-ți trebuie, fii bună şi te construieşte". O să aştepți un secol şi casa nu se va construi fără constructor, iar tot materialul va putrezi. Iar celula vie, ai spus, e cu mult mai sofisticată decât cel mai minunat palat, cu toate că pentru ea nimeni nu a adus materiale... Sau, să presupunem că avem nevoie de un tablou. De exemplu, de *Moscova în flăcări*.

Vom pregăti vopselele, pânza şi vom spune: „Ei, dragul meu tablou, ai de toate, poţi să începi să te desenezi, dar vezi să nu încurci ceva: numaidecât să iasă Moscova în flăcări şi nu coada unui câine sau mătura veche a măturătorului răposat". Şi ce credeţi? Va apărea tabloul?

Demian Lukici cu atâta ardoare şi pasiune le-a înşiruit pe toate, încât şi Matiuhin nu s-a putut abţine şi a râs. Râdeau şi oamenii din sală. Numai directorul şcolii devenea tot mai mahmur.

PLANURILE ŞI LEGILE ÎN NATURĂ

– Acum spune-mi: celula se construieşte conform unui plan sau cum se nimereşte? întrebă Demian Lukici.

– Sigur că după un plan, răspunse cu seriozitate Matiuhin. Fără plan nimic nu ar fi existat în lume, ar fi fost doar un haos, dezordine, grămezi lipsite de sens şi scop. Vedem că în celulă există scop şi o intenţie gândită şi prevăzută din timp. Se ştie din timp că din celula omenească neapărat va ieşi un om şi nu un copac sau o vacă, iar din celula trandafirului va creşte un trandafir şi nu un măr ş.a.m.d. În natură există legi stricte după care există tot universul cu toate fenomenele sale.

La un moment dat, lui Demian Lukici i se păru că Matiuhin vrea să-l încurce, să vicleanească ceva. De fapt, anume acum Matiuhin vorbea fără nici o viclenie. El se convingea din ce în ce mai mult că universul este dirijat de Puterea Raţională Atotputernică. Tot mai insistent suna întrebarea: ce putere este aceasta? Şi ca răspuns la întrebare un glas interior îi şoptea: „Dumnezeu există! Fără de El nu poate exista şi nu există nimic. El este Începutul şi Creatorul lumii".

Fiecărui om îi este caracteristic sentimentul religios, la ateişti el însă este înăbuşit, acoperit cu gunoi, ca o scânteie acoperită cu cenuşă. Dar aruncaţi cenuşa, suflaţi în scânteie şi se va aprinde o flacără strălucitoare. Această discuţie cu Demian Lukici s-a dovedit a fi pentru Matiuhin acea suflare dătătoare de viaţă: în sufletul lui nu s-a stins scânteia credinţei şi cu cât mai departe cu

atât mai tare ea se aprindea şi cu mai multă căldură îi încălzea sufletul. Simţea această căldură şi de aceea era foarte liniştit.

– Sunt convins, adăugă el, că planul universului şi legile care dirijează lumea sunt raţionale.

– Slavă Domnului! a oftat uşurat Demian Lukici. Tăcu puţin, apoi adăugă ferm, ca să ajungă până la mintea şi la inima oponentului: dragul meu, să ţii bine minte: doar prin ştiinţă nu-L poţi afla pe Dumnezeu, nu-L poţi găsi. Biserica noastră stă pe credinţă, iar ştiinţa e ca un fel de cârje, un suport, nu mai mult... Pe Filaret, mitropolitul Moscovei, care a trăit în secolul trecut, l-au întrebat oarecând despre Iona proorocul. În Biblie este scris că el a fost înghiţit de balenă, dar cum poate fi aşa ceva, doar balena are gâtul îngust, ea mănâncă peşte. Ştii ce a răspuns el? „Dacă în Biblie ar fi fost scris că Iona a înghiţit balena, şi acest lucru l-aş fi crezut". Pentru că Biblia e cuvântul lui Dumnezeu, iar acesta nu se discută... Şi încă... La început, în raport, ai spus că religia poate fi dată la muzeu, ea este deja depăşită. Într-adevăr, aţi mutat din bisericile noastre în muzee icoane, cruci şi chiar moaştele sfinţilor. Însă duhul Bisericii Ortodoxe nu-l poţi da la muzeu, nu-l poţi expune ca pe o furcă de tors! Nu-l poţi nimici... Chiar de-ar rămâne într-o bună zi puţini creştini, deja a doua zi vor fi mult mai mulţi. Ştii, desigur, că în primele veacuri ale creştinismului împăraţii Neron, Diocliţian, Iulian voiau să-i nimicească pe creştini. Şi ce s-a întâmplat? Unde sunt acei guvernatori? Pomenirea lor a pierit cu desăvârşire, iar creştinismul, Biserica Ortodoxă trăieşte şi va trăi. Ai înţeles?

NOUL MATIUHIN, CEL CARE ŞI-A SCHIMBAT CONVINGERILE

Matiuhin se scimba văzând cu ochii. Clar şi distinct conştientiza că această lume frumoasă, raţională, de nepătruns mărturiseşte despre Raţiunea Supremă, despre Dumnezeu-Creatorul şi nimeni în afară de Dumnezeu n-o putea crea. Dumnezeu este Izvorul şi Stăpânul vieţii. El este totul şi toate.

Da, Matiuhin nu mai era acelaşi. Sesiza foarte acut tot neadevărul ateismului, toată neghiobia şi nebunia lui. Şi se uimea: cum de a putut fi ateu? Ateismul

este o orbire şi el a fost orb: ochii lui sufleteşti s-au deschis. A trăit în întuneric, iar acum o mână nevăzută l-a scos la lumină. Acest har al Duhului Sfânt, al Duhului adevărului s-a atins de sufletul lui şi el, cel mort, începu să revină la viaţă...

La întrebarea lui Demian Lukici cine a creat lumea el, deja, fără nici o îndoială cu fermitate a răspuns:

– Lumea este creată de Marea Atotputernica Raţiune. Raţionalul poate apărea doar de la raţional. Acest lucru e atât de clar precum lumina apare din lumină, iar întunericul din întuneric.

– Reiese că Dumnezeu există? nu se lăsa Demian Lukici.

– Da, există, liniştit, cu dragoste răspunse Matiuhin.

Sala, cu bucurie, a răsuflat uşurată.

În acest moment directorul şcolii a sărit ca ars, se repezi spre ieşire şi, trântind uşa, dispăru.

Demian Lukici triumfa. Deodată el îşi făcu semnul crucii şi tare, solemn începu să cânte rugăciunea „Împărate ceresc". Oamenii l-au susţinut. Rugăciunea începură s-o cânte mai întâi cei din primele rânduri, iar apoi şi ceilalţi au fost cuprinşi de duhul ei. Cântau toţi, ridicaţi în picioare. Rugăciunea se revărsa din inimile credincioase şi se înălţa la ceruri.

Aşadar, adevărul şi credinţa au triumfat. Un simplu prisăcar din sat, având credinţă neclintită în Dumnezeu şi unele cunoştinţe din ştiinţa modernă, a reuşit să-i deschidă ochii, să-l pună pe calea dreaptă pe lectorul-ateu, care avea o pregătire specială şi era înarmat cu toate cunoştinţele necesare.

Iubite cititorule! Poate tu nu dispui de toate materialele necesare care te-ar ajuta să ajungi la Adevăr, adică la Dumnezeu. De aceea în capitolele următoare îţi propunem bazele elementare ale învăţăturii ortodoxe care îţi vor permite să te întâlneşti cu Hristos şi să devii prietenul Lui.

PARTEA A DOUA

DESPRE DUMNEZEU

Adevărat, adevărat zic vouă:
Cel ce ascultă cuvântul Meu şi crede în Cel ce M-a trimis
are viaţă veşnică şi la judecată nu va veni,
ci s-a mutat din moarte la viaţă (Ioan 5, 24)

DESPRE SFÂNTA TREIME

Dumnezeu este Duh preacurat. Pe Dumnezeu nimeni niciodată nu L-a văzut, la El nu îndrăznesc să privească nici Îngerii şi nu trebuie să ni-L imaginăm pe Dumnezeu ca pe un bătrânel cu barbă care stă pe nori şi conduce lumea. Noi nu credem în astfel de dumnezeu păgânesc. Noi credem în Dumnezeu, Care trăieşte în lumina nepătrunsă... Nu trebuie să ni se pară că Dumnezeu e ca aerul revărsat în natură. Dumnezeu este o Fiinţă aparte, care nu se amestecă cu natura. Dumnezeu este veşnic, fără de moarte. Nu exista nici pământul, nici omul, nici universul, iar Dumnezeu era. Pentru El nu există nici timp, nici trecut, nici viitor, pentru El întotdeauna e prezent; o mie de ani înaintea Lui sunt ca o zi şi o zi – ca o mie de ani.

Dumnezeu este bogăţia, plinătatea vieţii, dragostea. Toată frumuseţea, toată puterea, adică tot ce e bun este în Dumnezeu. Dumnezeu l-a creat pe om, ca el, zidirea Lui, să participe la bunătatea Lui, să jubileze împreună cu El şi să fie fericit. Atunci când încă nu exista lumea, universul, omul, în raţiunea lui Dumnezeu toate acestea erau şi Dumnezeu ştia din timp cine îşi va îndrepta voinţa sa liberă spre bine şi cine – spre rău. Libertatea omului este un dar Dumnezeiesc.

Şi această libertate noi am pierdut-o prin păcatul neascultării. Apostolul Pavel spune: „află adevărul şi el te va face liber". Iar adevărul e unul. El este Dumnezeu.

Dumnezeu este unul, dar în Trei Fețe: Dumnezeu Tatăl, Dumnezeu Fiul şi Dumnezeu Duhul Sfânt. Aceasta e marea taină a Dumnezeirii care nu poate fi înțeleasă cu mintea omenească limitată. Dumnezeu Tatăl veşnic îl naşte pe Fiul, iar Duhul Sfânt purcede din Tatăl.

Cuvintele „naştere" şi „purcedere" nu-i sunt caracteristice lui Dumnezeu, însă limba omenească e atât de săracă, încât mai exact nu putem spune.

Pentru a înțelege cât de puțin firea Sfintei Treimi, poate fi folosită comparația aproximativă.

Să luăm de exemplu, soarele. Are disc, cerc – acesta ca şi cum închipuindu-L pe Dumnezeu Tatăl Cel fără de început; de la disc spre pământ coboară lumina – închipuirea Fiului, iar căldura însemnează harul Duhului Sfânt. Şi un alt exemplu. Rațiunea omenească ca şi cum L-ar însemna pe Dumnezeu Tatăl, mintea naşte permanent cuvântul, adică întruchiparea Fiului, iar suflarea, respirația însemnează harul Duhului Sfânt. Dumnezeu a creat lumea şi creația Lui mărturiseşte despre Sf. Treime. Omul de exemplu, este format din duh, suflet şi trup; fiecare deget al mâinii este alcătuit din trei încheieturi, iar mâna – din trei părți, la fel şi piciorul. Focul este lumină, căldură şi fum; apa poate exista în formă inițială, înghețată şi în formă de vapori. Şi multe altele. Şi toate acestea mărturisesc evident despre Dumnezeu Cel Întreit.

CUM A APĂRUT LUMEA

Ateiştii au o credință fanatică, în toată lumea nu găseşti alta asemănătoare, o astfel de credință poți chiar s-o invidiezi. Ei cred că dintr-un firişor oarecare a apărut această lume miraculoasă, frumoasă, variată, care uimeşte şi copleşeşte mințile omeneşti. Într-o instituție de învățământ un doctor habilitat în ştiințe astronomice prezenta o lecție despre apariția Pământului. A pus cu creta un punct pe tablă şi a spus: „Tovarăşi, acesta e Pământul care a apărut multe milioane de ani în urmă. În fiecare mie de ani el creştea, se dezvolta. A desenat apoi un cerc mare şi a continuat: Acesta e Pământul pe care trăim". A vorbit patruizeci şi cinci de minute despre cum s-a dezvoltat Pământul, ce fenomene naturale au loc pe el: vulcane, erupții subterane, cutremure de pământ şi în încheiere a spus: „Iar în Biblie este scris că Lumea a făcut-o Dumnezeu". A

terminat lecția. „Sunt întrebări?" S-a ridicat un student: „Dumneavăstră ne-ați povestit îndelung despre apariția Pământului, despre diverse fenomene naturale, iar la sfârşit ați afirmat că Dumnezeu nu a putut-o crea. Iar eu vreau să vă întreb: Cine a pus cu creta punctul de pe tablă?", „Cum adică cine, eu", răspunse lectorul. „Dar cine a pus punctul Pământului în univers?" Lectorul încercă prin diverşi termini filosofici să se eschiveze de la răspuns; l-a salvat sunetul la pauză.

Mulți consideră că realizările ştiinței de ultimă oră sunt într-atât de mari încât, se apropie ceasul când toate fenomenele vor fi explicate ştiințific; de fapt, însă ştiința este tot atât de neajutorată în fața mulțimii tainelor nedescifrate ale universului ca şi înainte. Un savant francez ateu la întrebarea de unde a apărut atmosfera, a răspuns cinstit: „Nu ştim şi niciodată nu vom şti!". Chiar dacă ştiința va fi capabilă să explice lumea văzută, sfera nevăzută va rămâne închisă pentru ea.

Un om înțelept nu poate fi de acord cu afirmarea că universul a apărut de la sine, în urma „unui concurs de împrejurări", datorită unei „întâmplări oarbe". Să admiți că universul, care este un mecanism gigantic de o exactitate nemaipomenită, a apărut de la sine ar înseamna să nu crezi în minunea de care atât de mult se tem savanții, ci – într-un absurd.

După mulți ani de cercetări savanții adevărați confirmă cuvintele scrise în Biblie despre crearea lumii. Vestitul astronom Gherşel a spus: „Toate descoperirile ştiințifice sunt îngăduite, probabil cu un singur scop, şi anume: pentru a confirma revelația Dumnezeiască dată nouă în Biblie".

Vom aduce doar un singur fapt: în Biblie se spune că Dumnezeu nu numai a creat lumea din nimic, ci „Celui Atotputernic şi cu mare virtute nici una nu-i scapă!" (Is. 40, 26). Savanții confirmă acest adevăr: de la începutul creării universului nu i s-a adăugat nimic şi nu s-a pierdut nimic.

Diversitatea şi frumusețea lumii vegetale, lumii animalelor, păsărilor, insectelor, uimitoarea lor organizare şi aptitudinile lor, tot ceea ce este de obicei numit „miracolul naturii", de fapt este minunea lui Dumnezeu. Nenumăratele minuni din lumea naturii „şi fiecare firişor din câmp, şi orice stea din cer" mărturisesc despre Creator, despre Atotputernicia şi Înțelepciunea Lui.

Viața este o taină nedescifrată. Academicianul V. P. Dobrohvalov spune: „Știința veritabilă a stabilit demult adevărul incontestabil că materia în sine este moartă, pasivă și nu este aptă să nască viața". Iată și cuvintele marelui L. Pasteur: „Viața a apărut din viață, și nicidecum din materie moartă".

Savanții-materialiști, referindu-se la trecutul îndepărtat, afirmă că viața a început de la cel mai simplu organism viu, dar se eschivează vehement să răspundă la întrebarea: cine i-a dat viață primei celule vii? Până în prezent nu s-au confirmat nici un fel de semne ale unei apariții spontane a vieții și nici o știință nu poate trece hotarul pus de Creator între materia vie și moartă.

Dacă s-ar găsi măcar un înțelept care ar demonstra că viața a apărut de la sine, întrebarea despre existența lui Dumnezeu ar dispărea și materialiștii și-ar serba victoria. Însă acest lucru nu a fost și nici nu va fi. Problema apariției vieții rămâne nerezolvată și astăzi, în ciuda tuturor descoperirilor științifice.

Exact în același mod știința nu este aptă să treacă hotarul dintre speciile vegetale și cele animale, pentru că așa le-a creat Dumnezeu: după felul lor (Fac. 1). În istoria științelor naturii nu a existat nici un caz de prefacere a unei specii în alta, mai superioare; în natură nu există nici măcar aluzii la acel „lanț evoluționist neîntrerupt" pe care încearcă să-l susțină materialiștii.

DE UNDE A APĂRUT OMUL?

Teoria proveniență omului de la maimuță a suferit fiasco. În cadrul unor săpături arheologice au fost găsite o parte de craniu și oasele unei ființe necunoscute, în temeiul cărora a fost modelat „pitecantropul" – omul vechi, asemănător cu maimuța. În realitate însă iată cum a fost: s-a luat un craniu omenesc, i-au alipit mandibula maimuței, i-au pus un schelet și l-au prezentat drept un oarecare „om primordial". Astfel de modele se expuneau prin muzee, însă, privindu-le, doar copiii de vârsta preșcolară pot crede că omul a provenit de la maimuță.

Asemănarea sângelui omenesc și a volumului creierului cu cele ale maimuței încă nu demonstrează nimic. În organizarea fizică omul are anumite aseamănări cu unele animale, însă, în alte privințe diferă cardinal de ele.

Omul are rațiune și suflet nemuritor, ceea ce Dumnezeu nu i-a dat nici unui animal. Omul are grai, iar animalele sunt necuvântătoare și nici un dresor nu le va putea învăța să vorbească. Este adevărat, că odată măgarul a vorbit cu glas omenesc, dar a putut să-l impună să facă acest lucru numai Dumnezeu, Făcătorul a toată făptura.

Toate animalele ating pe pământ limita dezvoltării lor raționale, și numai omului îi este caracteristic să tindă spre perfecțiune și să nu se mulțumească nicicând de rezultatele obținute.

Într-adevăr e straniu și chiar oribil că omul, care a atins culmile științei, la întrebarea de unde a provenit, răspunde fără a roși: „De la maimuță"!

Procesul conceperii și dezvoltării este același la toți oamenii, și s-ar părea că toți oamenii ar trebui să fie la fel. Dar nu-i așa! Fiecare om își are particularitățile sale, personalitatea sa. Câți oameni sunt pe lume și toți au fețe diferite, caractere diverse, diferă chiar și amprentele digitale... Oare aceasta nu e minunea minunilor?

Omul este un mecanism foarte complex, el se autostudiază, însă nu se poate cunoaște până la capăt și este încântat de înțelepciunea Celui Care l-a creat. Omul nu poate pătrunde definitiv în tainele ființei sale și cu atât mai mult în taina Creatorului său.

Omul, în evoluția sa, trece prin trei etape.

Prima – în pântecele mamei, unde se formează și capătă chip de om.

A doua – pe pământ. Aici el continuă să se dezvolte nu numai fizic, ci, principalul, duhovnicește. Fiindcă pe pământ are loc pregătirea pentru trecerea de la viața vremelnică la viața veșnică cerească, care este a treia etapă. Ceva asemănător se întâmplă cu fluturele care trece prin trei perioade ale dezvoltării sale, începând cu o simplă larvă mică, un vermișor, și terminând cu specia matură și frumoasă.

DESPRE SUFLET

Dacă natura, după cum susțin materialiștii, atât de rațional a creat lumea, atunci de ce a inventat moartea? De ce mor oamenii? De ce se nimicește frumusețea? Reiese că în lume nu există sens și scop, nu există sens și scop

nici în viaţa omului. Însă trebuie de înţeles corect: Dumnezeu l-a creat pe om pentru veşnicie, şi toată viaţa lui pământească este doar o pregătire pentru veşnicie.

Omul este o „lungime (măsură) temporară" în lume. Dumnezeu l-a creat pe om din pulberea pământului şi i-a suflat în faţă suflarea vieţii – suflet viu, raţional. Să luăm o lumânare. Cu ea putem aprinde încă o lumânare, a doua, a treia ş.a.m.d. – o întreagă mare de lumânări. Primii oameni sunt strămoşii întregului neam omenesc. Dumnezeu l-a creat pe primul om cu suflet raţional şi oamenii, zămislindu-se în pântecele mamei, îşi primesc sufletul de la părinţi. Când cloşca cloceşte puiii, puiului îi este cald şi plăcut în găoacea oului, el nici nu bănuieşte că în jurul cojii se află o altă lume, imensă. Dar trec trei săptămâni. Puişorul se eliberează de coaja oului şi în faţa lui se deschide o lume necunoscută, plină de mister.

Ateiştii, care nu cred în viaţa viitoare, ne amintesc de doi gemeni care ar discuta în burta mamei. Unul spune: iată, degrabă ne vom naşte, vom începe o viaţă nouă... Iar celălalt îl contrazice: frate, ce tot îndrugi? asta-i moarte pentru noi, închipuie-ţi numai, ne vor lua unica sursă de existenţă, vor tăia cordonul ombilical: ce ne vom face atunci? Şi încă ceva, nu există nici un fel de viaţă nouă. De unde ştii despre ea? Doar de acolo nimeni nu s-a întors...

Să luăm de exemplu, corpul. Părţile lui principale sunt capul, corpul propriu-zis, mâinile, picioarele. Însă în acest corp omenesc există suflet.

Materialiştii după cum se ştie afirmă că omul în genere nu are suflet. Toate particularităţile sufleteşti – sentimentele, imaginaţia, voinţa – ei le consideră reflexe, care funcţionează drept răspuns la impulsurile exterioare exercitate asupra creierului omenesc. Conform convingerii lor, omul care simte, se bucură sau suferă este pur şi simplu un automat care reacţionează pasiv la toate impulsurile spontane ale lumii înconjurătoare.

Materialiştii nu recunosc sufletul, fiindcă nu-l văd: „nu văd – nu cred!". Totodată ei nu văd curentul electric, undele magnetice şi radioactive, nu văd Galaxiile infinite, stelele îndepărtate şi atomii minusculi, însă cred că există.

Ei vreau să-L vadă pe Dumnezeu cu „ochiul liber", dar ochii, acest aparat extrem de complex, permit să vezi doar o parte mizeră a lumii înconjurătoare. Savanţii au inventat microscopul electronic, care măreşte obiectele de 100 de

mii de ori şi au descoperit o lume miraculoasă a microorganismelor, într-o picătură de apă sunt câteva mii de aceste particule. Au inventat şi telescopul performant, datorită căruia privirii ochilor s-a deschis o imensă panoramă stelară: până la două miliarde de stele în locul celor şase mii văzute cu ochiul liber. Însă toate acestea sunt puţine în comparaţie cu ceea ce se află în afara limitelor perceperii noaste. Oare este capabil omul să-L vadă pe Dumnezeu, dacă nu poate vedea toate împărăţiile Lui?!

Am vorbit despre lumea fizică, văzută. Dar există şi lumea nevăzută, spirituală, chiar şi materialiştii nu neagă bucuria, tristeţea, dragostea. Ce sunt acestea dacă nu însuşiri ale sufletului? Oare ele pot fi văzute, pipăite, ţinute în mâini?

Trei savanţi discutau. Unul zicea: „Eu nu cred că există suflet. De câte ori am făcut rezecţia omului, nu l-am văzut. Astfel am ajuns la concluzia că nu există". Celălalt l-a contrazis: „Cu asemenea judecată, la ce vom ajunge? De câte ori am deschis cutia craniană, am operat pe creier, dar nu am găst mintea. Înseamnă oare aceasta că ea nici nu există?!". Iar al treilea a zis: „Iar eu de câte ori am făcut operaţii la inimă, am tăiat-o în fragmente, însă dragoste nu am găsit... Aşa e şi cu sufletul. Faptul că nu l-aţi văzut, încă nu înseamnă că el nu există!"

Iată un simplu exemplu: După ce a lucrat în câmp, omul intră şi zice: „Cât de tare m-am prăfuit" şi scutură praful de pe haine. Aici prin cuvântul „eu" se subînţeleg hainele. Vine de la serviciu, se culcă pe divan şi zice: „Cât de tare am obosit!". Aici prin cuvântul „eu" se subînţelege corpul. Iar când ascultă o muzică bună sau i se întâmplă vreun eveniment plăcut – a fost înmatriculat la universitate, a întâlnit un om drag – spune: „Cât de fericit, cât de bucuros sunt!". Aici „eu" nu semnifică haina, nici corpul, ci sufletul omului interior. Şi omul interior este mai important şi mai scump decât cel exterior. Dacă am făcut o faptă bună, nu corpul nostru se bucură, ci sufletul. Văzând frumuseţea lumii, naturii, diverselor culori în diferite combinaţii, le recepţionăm nu materialnic, ci spiritual, duhovniceşte. Şi este necesar să punem pe primul loc nu trupul, creându-i toate înlesnirile, ci sufletul. Când vom crea bunurile pentru suflet – credinţa în Dumnezeu, viaţa conform poruncilor Lui, dragostea pentru aproapele, – atunci sufletul va afla pace şi linişte. Iar dacă această ordine este

încălcată, omul pierde sensul şi scopul vieţii. Sf. Vasile cel Mare zice: dă-i omului toate bunurile pământului şi tot îi va fi puţin.

Sufletul este nesăţios, adică Dumnezeu cu atâta înţelepciune a creat sufletul omenesc, încât el nicăieri nu-şi află pacea, săturându-se doar în Dumnezeu.

Sufeltul este nemuritor. Omul poate fi comparat cu o carte: trupul lui este foaia, coperta, machetată frumos şi plăcut, iar sufletul sunt ideile din această carte. Dacă ar fi să arunci cartea în foc, va arde hârtia, iar nu gândurile scrise pe ea.

Dacă nu există suflet, de unde are omul aceste capacităţi minunate?

Capacitatea intelectuală – darul de a gândi, de a cugeta, de a compara, de a conchide ş.a.m.d. Graiul – scris şi oral.

Voinţa – posibilitatea alegerii, pe care se întemeiază toată viaţa omului.

Conştiinţa – „tribunalul superior", care neîncetat analizează totul şi se află în cele mai ascunse laturi sufleteşti, glasul lui Dumnezeu, pe care îl aud chiar şi cei care îl neagă.

Intuiţia – presimţirea, sentimentul superior.

Imaginaţia – capacitatea aproape supranaturală de a reproduce diverse imagini, chipuri, obiecte, evenimente îndepărtate în timp şi în spaţiu.

Memoria – capacitatea de a simţi, de a fixa şi a reproduce trecutul.

„Aşa precum corpul are mai multe membre, spune cuv. Macarie cel Mare, şi toate împreună formează omul, la fel şi sufletul are mai multe membre: mintea, conştiinţa, voinţa, cugetele care osăndesc şi îndreptăţesc; dar suflteul e unul şi acesta este omul lăuntric".

Într-o broşură se vorbea că dacă ar fi să-l descompui pe om, preţul operaţiei va fi de şase milioane de dolari. Pentru ca din aceste elemente, vorbind la figurat, să aduni corpul omenesc ar trebui deja şase bilioane de dolari. Iar ca acest corp să-l învii, să-l faci să respire, să se mişte, să simtă, să gândească – nu ar ajunge o lume întreagă. De aceea şi spune Domnul că sufletul omului e mai scump decât întreaga lume: „Pentru că ce-i va folosi omului, dacă va câştiga lumea întreagă, iar sufletul său îl va pierde?" (Mat. 16, 26).

DESPRE CREDINŢĂ

Cuv. Macarie cel Mare spune: cărarea care duce spre cunoaşterea lui Dumnezeu este bunătatea sufletului. „Sufletul este creştin de origine", a zis Tertulian. Unul din înţelepţii din vechime spunea: „Dumnezeu este cel mai superior Început şi Bunătate. El este mai presus decât natura. Totul tinde atât de firesc către Dânsul, precum planta se întoarce după soare ca să supravieţuiască".

La Dumnezeu oamenii vin pe diferite căi. Câţi oameni există – tot atâtea căi duc spre Împărăţia lui Dumnezeu: Domnul pe fiecare îl duce la mântuire. Dumnezeu poate fi cunoscut prin intermediul studiului naturii, creaţiei Lui, despre aceasta am vorbit în prima parte. Unii îl cunosc pe Dumnezeu prin minuni evidente care se întâmplă şi în viaţa oamenilor necredincioşi – astfel de minuni, în urma cărora omul rabdă necazuri, mergând chiar şi la moarte pentru credinţă.

Iată câteva exemple.

Într-o mănăstire, în anul 1958, pe data de 8 octombrie, la ora 5.30 dimineaţa, paznicul a ieşit din hotel şi a văzut-o deasupra catedralei, în toată statura, pe Maica Domnului, Care ţinea în mâini acoperământul. El a căzut în genunchi şi începu să se roage, apoi alergă în hotel şi-i chemă pe ceilalţi. Aproape 70 de oameni au stat în genunchi, cerând ajutor şi apărare de la Maica Domnului. Ea s-a aflat acolo 15 minute, apoi se făcu nevăzută, iar lumina a rămas în acel loc până dimineaţa.

Alt exemplu. Claudia, fostă actriţă, locuitoare a oraşului Kemerov, doi ani la rând suferea de boala picioarelor. Nu putea merge, nici un tratament nu-i uşura suferinţele. Nişte oameni buni au sfătuit-o să se adreseze după ajutor către Maica Domnului. Ea a acceptat sfatul şi cu credinţă fierbinte a plecat la o sfântă mănăstire, unde trei luni a trăit sub cerul liber, cerând vindecare de la Maica Domnului. Odată, după o ploae puternică, Claudia s-a târât prin catedrală, lăsând urme ude în urma sa, la icoana făcătoare de minuni a Maicii Domnului unde se citea acatistul. Sărutând cu credinţă icoana, se târî într-o parte şi, deodată, simţi putere în picioare, putu să se scoale şi să meargă. Iar în curând se însănătoşi definitiv.

Al treilea exemplu. Un grup de electricieni a venit în catedrala care nu funcționa pentru a instala fire electrice. Brigadierul a trasat pe perete linia pe care trebuia să monteze firul electric. Această linie traversa icoana Mântuitorului, atingându-se de genunchii Lui. Unui lucrător i s-a spus să străpungă peretele în acest loc, însă el, având frică de Dumnezeu, a refuzat. Au refuzat și al doilea, și al treilea, iar al patrulea, un om mândru, îndrăzni, râzând de ceilalți, a luat dalta și ciocanul și începu să spargă peretele, iar când a ajuns la picioarele Mântuitorului, s-a uitat la El cu batjocură: „Nu-i nimic, acuși o să-ți revii!". A străpuns picioarele, termină lucrul și iarăși îi luă în râs pe colegi: „Iar vouă vă era frică! Dacă ar fi existat Dumnezeu, m-ar fi pedepsit". A doua zi, trezindu-se din somn, acest îndrăzneț încercă să se scoale, însă simți o durere acută în picioare. Deodată, și-a amintit de seara precedentă, de fapta sa obraznică și și-a zis: „Ți s-au terminat drumurile!". Cu toate străduințele medicilor, boala avansa, picioarele putrezeau, apăru gangrena. I-au făcut mai multe operații, însă duhul lui semeț nu se smerea până în momentul când a înțeles că i se apropie sfârșitul. Sufletul fu cuprins de smerenie, se trezi și sentimentul pocăinței. Au chemat preotul, bolnavul s-a pocăit, s-a împărtășit și sufletul lui, cu mila lui Dumnezeu, a plecat cu pace în veșnicie...

„Dumnezeu există și noi nu ne îndoim de aceasta, noi nu avem nevoie să ni se demonstreze acest lucru... Dumnezeu viețuiește în conștiința noastră, în conștiința întregii omeniri, în universul care ne înconjoară. „Să-L nege pe Dumnezeu sub bolta cerului înstelat, în preajma sicriului omului drag, la execuția unui mucenic creștin e capabil doar un om mizerabil și criminal", spune omul de stat italian D. Mazzini.

Credința în Dumnezeu nu este o legendă, un mit. Acesta e adevărul, incontestabil și necesar fiecărui om. Dacă religia ar fi fost o legendă, ea nu mai ajungea până în zilele noastre, păstrându-și curăția, ci demult s-ar fi pierdut printre veacuri.

Oare poți vorbi despre personalitățile care nu există? Fără îndoială că nu! Dacă nu ar fi existat Dumnezeu, nu ar fi existat nici discuții despre El, dacă nu ar fi existat nici rai, nici iad, nici îngeri buni și răi, viață veșnică – nimeni nu ar fi vorbit despre aceasta.

Există lumina, dar există și întunericul. Există bunătatea, dar există și răul. În lume există adevărul și minciuna, bucuria și necazul ș.a.m.d. Oare nu e cazul să tragem concluzia logică că antipozii asemănători celor pe care îi observăm în lumea văzută, ar trebui să existe și în lumea nevăzută, spirituală? Dacă există început trupesc, înseamnă că există și început duhovnicesc; primul este văzut, al doilea – nevăzut. Dacă există moarte duhovnicească, trebuie să existe și viață duhovnicească. Dacă există păcătoșenie, trebuie să existe și sfințenie. Dacă există cele vremelnice, trebuie să existe și cele veșnice. Dacă există putreziciune, trebuie să existe și neputreziciune. Dacă există viață pământească, trebuie să existe și viața de după mormânt.

Un oarecare om mergea pe litoralul Mării Azov. Pe mal se aflau mai mulți pescari și, cu entuziasm, prindeau pește. Îi veni în cap cugetul: „Dacă în mare nu ar fi existat pește, nimeni nu ar mai fi stat aici să pescuiască". Dacă Dumnezeu nu ar fi existat, nimeni nu I s-ar fi adresat Lui, nimeni nu I s-ar fi rugat. Dacă în fântână nu-i apă nimeni nu merge la fântână după apă; fântâna e acoperită, și cărăruia care duce spre ea dispare. Dacă în Biserică nu ar fi fost Harul lui Dumnezeu, nimeni nu ar fi venit încolo, toate bisericile s-ar fi închis, și pe cărările care duc spre ele ar fi crescut buruiana păgânismului.

Dacă nu ar fi existat Dumnezeu, negarea Lui nu ar fi fost considerată de ateiști un eroism atât de mare. Ateismul nu numai că-L neagă pe Dumnezeu – el duce un război neîmpăcat cu Dumnezeu, în care manifestă mult mai mult fanatism decât cei mai devotați oameni ai lui Dumnezeu. De fapt, acest război are loc între Dumnezeu și satana, iar inimile oamenilor sunt câmpul de luptă.

Savanții lumii, întemeietorii științelor se prosternau înaintea Creatorului universului, dar iată că un oarecare nebun a spus că Dumnezeu nu există și masele oamenilor orbiți au primit această idee. De ce? Pentru că Dumnezeu prin legea Sa interzice săvârșirea păcatelor, iar omul dorește și îi place să păcătuiască.

Într-o carte se descrie un astfel de episod. S-au adunat odată oamenii, au ieșit în câmp și L-au chemat pe Dumnezeu. „Dacă Tu, Dumnezeu, exiști, au spus ei, de ce în lume domnește atâta cruzime, de ce sunt atâtea războaie, ucideri, asupriri, furturi?" Dumnezeu i-a întrebat: „Iar vouă vă place asta?"

„Nu, desigur!" „Atunci de ce luptați, asupriți și furați? Oare Eu vă impun să faceți acestea?".

Mulți întreabă: „De ce Dumnezeu Care e Atotputernic nu face în așa fel ca pe pământ să nu mai existe răul, de ce nu i-ar impune pe oameni să fie buni, să trăiască în pace și înțelegere?".

Imaginați-vă că sunteți hipnotizator și ați decis să-i faceți pe copiii voștri să vă asculte și să vă iubească. Le creați o stare de somnambulism în care ei nu mai sunt capabili să facă vreo alegere și le ordonați: „Stați aici, până mă întorc!", „Mâncați!", „Nu mâncați!", „Doriți-mi noapte bună!". Copiii, ca în vis, vi se supun și, iată, mâinile lor lipsite de sentimente vă cuprind, buzele mute se ating de fața voastră... V-ar fi plăcut o astfel de ascultare sau v-ar fi bucurat acest fel de dragoste? Puțin probabil. Desigur, doriți ca copiii voștri să vă iubească și să vă cinstească de bună voie și, dorindu-le numai bine, voi, desigur, ați vrea ca ei să fie liberi în alegere.

Iată astfel de oameni dorește să aibă și Dumnezeu. El ne-a dat nouă, făpturilor Sale, voință liberă, pentru ca noi să facem liber alegerea dintre bine și rău.

Însă, omul iubind păcatul și răutatea, nu vrea să se dezică de viața sa vicioasă, se străduiește să se debaraseze de glasul acuzator al conștiinței, nu vrea să meargă din întuneric la lumină „ca faptele lui să nu se vădească" (Ioan 3, 20). Negarea lui Dumnezeu nu-și are rădăcinile în rațiunea omului, ci în inima lui vicleană și vicioasă, dușmănoasă față de Dumnezeu: „Zis-a cel nebun în inima sa: nu este Dumnezeu" (Ps. 13, 1). Iată de ce dovezile existenței lui Dumnezeu întemeiate doar pe rațiune nu sunt de ajuns. „Descoperi-vei tu care este firea lui Dumnezeu? Urca-vei tu până la desăvârșirea Celui Atotputernic?" (Iov 11, 7). Doar cu rațiunea nu-L poți cunoaște pe Dumnezeu, aici trebuie să participe inima, voința, sentimentele.

Oamenii păcătoși și vicioși doresc ca Dumnezeu să nu existe și se străduie să-și insufle sie și altora că El într-adevăr nu există. Însă din cauza acestor sugestii și autosugestii Dumnezeu nu va înceta să existe. Oare poate orbul să nege că în lume există lumină și culori, sau surdul – că există muzica? Ateiștii sunt aceiași orbi, ei nu pot să-L vadă pe Dumnezeu. Pentru ei El nu există.

Un oarecare nebun ar putea coborî într-un beci și să predice acolo că, în genere, pe lume nu există soare. Și, într-adevăr, pentru cei care stau în beci soare nu există; la fel Dumnezeu nu există pentru cei care stau în întunericul negării lui Dumnezeu, în întunericul răului și al păcatului. Mai mult decât atât, le sunt pe plac acești propagandiști nebuni, deoarece după cum spune Sf. Apostol Pavel: „va veni o vreme când nu vor mai suferi învățătura sănătoasă, ci – dornici să-și desfăteze auzul – își vor grămădi învățători după poftele lor, și își vor întoarce auzul de la adevăr și se vor abate către basme" (2 Tim. 4, 3-4). Însă precum soarele există neîndoielnic pentru toți cei care simt lumina și căldura lui, așa și omul, inima căruia îl simte pe Dumnezeu, nu poate să se îndoiască de existența Lui. Cineva a spus: „Dacă s-ar aduna mii de oameni și ar aduce nenumărate argumente împotriva existenței lui Dumnezeu, nici atunci nu i-aș crede pe ei, fiindcă Dumnezeu e în inima mea".

Când omul săvârșește păcatul, el pierde energia și puterea pe care le primește de la Dumnezeu odată cu nașterea sa. Astfel, treptat, ajunge la o stare când devine pustiu, nu-i mai este interesant să trăiască, deși are din belșug de toate. Materialismul preamărește firea trupească josnică și neagă totalmente viața duhovnicească. Oamenii zilelor noastre, mai ales tineretul, sunt afectați ca de cancer de necredință, scepticism; sufletul este indiferent față de cele duhovnicești și se plictisește de cele pământești. Vedem cum mulți tineri, care au de toate: haine, hrană, distracții – toate le sunt accesibile – pierd interesul pentru viață și-și pun capăt zilelor: beau otravă, se aruncă sub tren, își taie venele. Iată încotro duce educația ateistă!

Ateiștii sunt o sectă de oameni fără de Dumnezeu. (Trebuie să remarcăm că în zilele noastre pe globul pământesc există doar 8% de necredincioși (A. Donin, „Liudi, idolî, boghi", M., 1962, pag. 8). Ateiștii tot au credință, însă una inversă: ei cred că Dumnezeu nu există. Cred în materie, recunosc în ea izvorul existenței a toate, cu alte cuvinte, o consideră dumnezeu. Pe timpuri păgânii, de asemenea, se închinau materiei, însă diferențiat: aștrilor cerești, copacilor, pietrelor; în zilele noastre ateiștii o divinizează în întregime. Pentru ei acest lucru e foarte convenabil: materia impersonală nu trebuie s-o iubești, ea nu ne solicită inima, nu caută voința noastră, nu ne cheamă spre virtute, spre o viață curată și liberă de rău. Dumnezeu le-a dat oamenilor legea morală,

le porunceşte să trăiască conform poruncilor pe care le-a dat, demască răul şi predică binele; iar materia nu împiedică răul, nu descoperă sensul vieţii, nu-i explică omului cine este el şi spre ce trebuie să tindă. Anume de aceasta şi au nevoie păcătoşii care nu doresc să iasă din întunericul păcatului şi al minciunii la lumina adevărului, doar materia nu interzice să păcătuieşti! După cum a remarcat unul dintre personajele lui Dostoevski: „Dacă Dumnezeu nu există, atunci omului îi este permis totul".

Ateiştii L-au luat pe Dumnezeu de la om şi i-au dat în loc un idol. Ei se aseamănă cu un măgar care aleargă înainte doar pentru că în faţa lui atârnă un sac cu fân. Diferenţa constă în faptul că măgarului când va ajunge la distinaţie i se va da fân, iar aici – goana infinită a mai multor generaţii, dar fân nu este, ci doar discuţii despre el...

Într-o zi vor să răstoarne, să nimicească tot ceea ce s-a zidit mii de ani. Deşertăciunea deşertăciunilor şi vânare de vânt! Omul trebuie să ţină minte că capul lui nu este o groapă de murdării sau o ladă de gunoi în care poţi arunca orice. Trebuie ca gândurile să fie curate, dorinţele – bune, trebuie să aibă dragoste de Dumnezeu şi de aproapele. Şi să nu uite nicicând că omul e creat pentru veşnicie, că sufletul lui este nemuritor.

DESPRE MOARTE ŞI NEMURIRE

Viaţa noastră e incredibil de scurtă: nu apucă barca să se îndepărteze bine de mal, că trebuie deja să acosteze la celălalt ţărm. Dacă „zilele vieţii noastre sunt şaptezeci de ani" – cu toate că mulţi nu ajung până la această vârstă – 23 dintre ei sunt petrecuţi în somn, 10 ani îi revin copilăriei inconştiente şi 10 ani – studiilor. Rămân doar 27 de ani de viaţă independentă, conştientă, dar şi aceştia îi trăim fără rost – aşa de parcă moartea nu va veni niciodată.

Însă ea vine şi calcă în picioare tot ce a fost de preţ pentru noi în această lume – frumuseţea, genialitatea, bogăţia, puterea. Ea îi egalează pe toţi. Omul se naşte şi moare cu mâinile goale: „Precum a ieşit gol din pântecele maicii sale, gol se va duce, aşa cum a venit" (Eccl. 5, 14).

Anual moartea răpeşte de pe faţa pământului 60 de milioane de vieţi omeneşti. Acul ceasornicului nici nu reuşeşte să facă o rotaţie (de-o secundă)

că o 100 de oameni părăsesc această lume. În fiecare an se îngroapă în pământ 1,5 mln. tone de carne omenească, oase, sânge, pentru a se dezintegra ca nişte deşeuri inutile în elemente primare. Oare aceasta e tot ce rămâne de la omul, care este o fiinţa raţională şi gânditoare?! Pe parcursul vieţii sale omul capătă cunoştinţe vaste. Pentru ce? Dacă Dumnezeu, Fiinţa nemuritoare, nu a transmis nemurire făpturii Sale, zidite după chipul Lui, pentru ce atunci a mai creat omul? Pentru ce l-a înzestrat cu aptitudini, talente, înţelepciune? Oare poate tatăl, care şi-a crescut fiul, l-a educat, i-a dat studii, să-i sape singur groapa şi să-l îngroape?

Nu, sufletul omului este nemuritor, niciodată nu moare, e veşnic tânăr. De ce nu moare? Fiindcă el nu este materialnic, ci duhovnicesc. Totul ce a dobândit omul pe parcursul întregii sale vieţi se va duce împreună cu el în lumea cealaltă, acesta este bagajul dobândit de experienţa de viaţă. Sicriul – e uşa spre viaţa veşnică: trupul este înmormântat, este îngropat în mormânt şi se dezintegrează în pulbere; iar sufletul nu moare, ci trăieşte veşnic. Omul nu a fost zidit de Dumnezeu pentru a servi drept îngrăşământ pentru generaţiile viitoare, ci pentru bucuria veşnică, pentru fericirea veşnică. Sufletului îi este caracteristic să creadă în nevăzut, el nu se simte pe pământ „acasă", el simte necontenit dorul pentru patria veşnică.

Omul care trăieşte fără Dumnezeu încearcă să transpună această tendinţă veşnică pentru viaţa viitoare în viaţa pământească, să o prelungească: el crede stupid că ştiinţa îl va ajuta să dobândească victoria asupra morţii. Însă dacă omul s-ar fi născut în lume pentru a se delecta de ea, pentru a gusta bucuriile ei, dacă doar acesta ar fi fost scopul vieţii – el nu ar fi murit.

DESPRE ÎNVIEREA MORŢILOR

„Dumnezeu a creat două lumi, una actuală, cealaltă – viitoare, una simţită, alta – duhovnicească, una – din experimente, cealaltă – din speranţe, una dintre ele e câmpul de luptă, cealaltă – pentru răsplată, în una suntem în luptă, trudă şi nevoinţă, în cealaltă ne revin cununile, răsplata şi recompensele, pe una a făcut-o mare, pe cealaltă – ţărm" (Sf. Ioan Gură de Aur).

Va veni timpul când va fi Straşnica Judecată. Toţi oamenii de la primul până la ultimul vor învia şi tot acest mormânt sfinţit va învia şi va fi primăvara veşnică, viaţa nouă.

Cum se va întâmpla învierea morţilor? Este o taină care nu ne poate fi descoperită pe deplin, doar puţin se cunoaşte din scripturi. „Aşa grăieşte Domnul Dumnezeu oaselor acestora: Iată Eu voi face să intre în voi duh şi veţi învia. Voi pune pe voi vine şi carne va creşte pe voi; vă voi acoperi cu piele, voi face să intre în voi duh... şi a intrat în ei duhul şi au înviat şi mulţime multă foarte de oameni s-au ridicat pe picioarele lor" (Iez. 37, 5-6, 10). În revelaţia dată Sfântului Ioan Teologul, învierea morţilor va fi precedată de glasul trâmbiţelor şi de glasul Domnului Însuşi, care va veni din cer (Ioan 5, 28). De la acest glas al Domnului, care nu a mai fost în lume de la crearea ei şi care se va auzi în tot universul, pământul se va cutremura, vor cădea pietrele de pe mormânt, se vor deschide mormintele, oasele uscate se vor îmbrăca în trup format din aceleaşi elemente în care s-a dezintegrat. Tot ce a fost mâncat de viermi şi animale, de păsări şi de peşti, ce a fost ars şi s-a prefăcut în aer şi apă, toate acestea vor fi întoarse, astfel încât trupul nu va avea nici un neajuns. Trupurile se vor uni cu sufltele, adică sufletele din rai şi din iad vor intra în trupurile lor şi vor ieşi din morminte ca după un somn îndelungat şi adânc.

Închipuiţi-vă un asemenea tablou. După lupte, un batalion s-a aşezat pentru odihna de noapte la o margine de pădure. Noaptea a nins şi la lumina lunii acest loc părea un cimitir, iar fiecare oştean – un mormânt. Însă dimineaţa, la semnalul de trezire, fiecare ostaş s-a mişcat, s-a ridicat; reîncepu viaţa şi tot cimitirul a înviat.

Acest exemplu doar aproximativ ne arată învierea morţilor care va fi în ziua Straşnicei Judecăţi.

Şi în natură vedem: toamna viaţa amorţeşte, se stinge, dar va sosi primăvara, va sufla aerul cald, şi totul se va trezi, va învia şi plantele care şi-au păstrat în sine viaţa vor înflori şi vor răspândi arome. Astfel va sosi timpul când toată omenirea va învia, oamenii vor învia într-o clipită, toţi oamenii tuturor vremurilor şi generaţiilor: vor învia cei buni şi cei răi, iar cei, care vor fi vii, se vor schimba. Dacă omul a trăit pe pământ cu Dumnezeu, a crezut în El, s-a rugat, în el s-a păstrat harul Duhului Sfânt şi în ziua Învierii el va învia pentru viaţa în Dumnezeu.

„La Înviere trupurile creştinilor se vor preaslăvi şi se vor lumina în măsura evlaviei sufletului", spune Cuv. Macarie cel Mare. Iar omul care era duhovniceşete mort şi incapabil să-L iubească pe Dumnezeu şi pe aproapele, să facă fapte bune şi să se roage şi a murit fără pocăinţă, nu va învia pentru viaţa veşnică, ci pentru chinurile veşnice, pentru focul gheenei.

Înştiinţarea despre Straşnica Judecată i se dă omului de cum se naşte şi întreaga viaţă pământească e o pregătire pentru răspunsul pe care fiecare dintre noi va trebui să-l dea în ziua Straşnicei Judecăţi. De aceea trebuie mai des să ne ducem la cimitir – viitorul nostru oraşel – şi să ne pregătim sufletul pentru trecerea în cealaltă lume.

În primul rând trebuie să ştim că trupul omului care i-a fost credincios lui Dumnezeu până la moarte, L-a iubit pe El, şi-a iubit aproapele, a îndeplinit poruncile Lui va fi curat şi sufletul va intra uşor în el. Omul va învia luminos, sfânt, va străluci ca soarele. Iar la omul care nu L-a iubit pe Dumnezeu, pe aproapele, a încălcat sfintele porunci şi a murit fără pocăinţă, trupu-i va fi straşnic, negru, puturos, şi sufletul se va înfricoşa, se va înspăimânta şi nu va dori să intre în el, însă va fi impus de puterea lui Dumnezeu.

„Trupurile parţial putrezesc şi la sfinţi, dar se vor ridica după cum au fost semănate, spune Cuv. Simeon Noul Teolog, trupurile păcătoşilor se vor scula aşa cum au fost semănate în mormânt: asemănătoare glodului, puturoase, neghine ale răului, absolut întunecate, ca cele ce au săvârşit faptele întunericului şi au fost instrumente ale răului de multe feluri al semănătorului viclean".

Aşa precum Dumnezeu din nefiinţă a dat fiinţă întregii lumi, la fel pentru El nu este cu neputinţă să-i învie pe toţi. Odată Newton a fost întrebat cum poate Dumnezeu să învie toată omenirea când trupurile au putrezit, s-au prefăcut în pulbere, s-au amestecat cu pământul. Newton făcu următoarea experienţă: a luat pământ, a presărat în el o mână de praf metalic mărunt şi a amestecat totul. Cum să deosebeşti pământul de metal? A luat un magnet, a separat metalul şi a spus: „Dacă noi, oamenii, putem face acest lucru cu uşurinţă, pentru Dumnezeu Care a adus toată lumea din nefiinţă la fiinţă, nu prezintă nici o greutate să-i învie pe oameni".

Când va deveni nemuritor, în om se vor deschide asemenea capacităţi ale memoriei, încât el va putea să-şi amintească toate păcatele pe care le-a făcut

cu fapta, cu cuvântul şi cu gândul – toate acestea se vor descoperi în ultima zi. Mai mult decât atât, va şti câţi oameni sunt în lume, de la primul până la ultimul, cum îl cheamă pe fiecare, chiar şi anul naşterii şi faptele fiecăruia, toate cuvintele, toate gândurile – păcătoşii îşi vor vedea păcatele şi se vor îngrozi. Oamenii vor spune: „Munţilor, căderi peste noi!", însă moartea nu va mai exista. Fiecare va fi demascat de propria-i conştiinţă şi va fi răsplătit de Dumnezeu după faptele sale: celui drept i se va da veşnica fericire, iar păcătosului – veşnicele chinuri, în funcţie de cum a trăit omul pe pământ. Dacă aici omului îi plăcea să se desfăteze, să se îmbete, să facă desfrânare, să urască oamenii, adică a săvârşit toate păcatele şi a murit fără pocăinţă, atunci el nu are loc în rai, pentru că în Împărăţia Cerurilor nimic necurat nu va intra.

Ce vei semăna, aceea şi vei culege: vei semăna grâu – vei culege bucuria cerească; vei semăna pelin – vei culege amarul veşnic. Ai trăit cu Dumnezeu pe pământ – vei fi cu Dumnezeu şi în cer; ai trăit aici cu satana – împreună cu el te vei chinui în iad.

Omul a nimerit în iad; vor trece milioane de ani de suferinţe, însă acesta va fi doar începutul, iar sfârşitul nu va fi niciodată. Dacă ai lua un munte mare de nisip mărunt şi în fiecare an ai arunca din el câte un fir, la urma urmei va veni oarecând şi sfârşitul, iar sfârşitul chinurilor veşnice nu va veni nicicând. Dacă ar fi să ne imaginăm un munte de cristal, de la cer pâna la pământ şi o rândunică ce ar zbura deasupra lui o dată în an ca să-şi curepte de el ciocul, cândva ea va roade acest munte; iar chinurile veşnice nu se vor sfârşi niciodată.

Acestea am vrut să vă povestim pe scurt despre Dumnezeu, despre suflet, despre scopul şi sensul vieţii! Fie ca această discuţie să nu rămână în van! Fie ca grăuntele care a nimerit în sufletul nostru să aducă rod însutit, pentru că va veni vremea când Domnul îl va răsplăti pe fiecare după faptele sale. Trebuie permanent să ne pregătim de trecerea în altă lume, să ne pregătim sufletele, ca ele să fie curate, sfinte, să nu rămână în ele nici un păcat care ne-ar împiedica să intrăm în locaşurile raiului, unde suntem chemaţi, trăind pe pământ.

PARTEA A TREIA

CALEA SPRE MÂNTUIRE

Dacă păziţi poruncile Mele, veţi rămâne întru iubirea Mea
(Ioan 15, 10)

Dacă discuţia noastră s-a dovedit a fi utilă şi aţi crezut că Dumnezeu există, nu se poate să vă opriţi doar la aceasta. Credinţa fără fapte este moartă: mulţi afirmă că cred în Dumnezeu, iar legea Lui nu o împlinesc; Dumnezeu nu este cu aceşti oameni...

Există trei lucruri pe care trebuie să le ţină minte fiecare creştin:
– locul, unde se plânge mult;
– locul, unde se plânge întotdeauna;
– locul, unde nu se plânge niciodată;

Locul unde se plânge mult este pământul nostru. Plâng nou-născuţii, care abia au apărut pe pământ; plâng cei tineri şi cei bătrâni de boli, de suferinţe sufleteşti, de păcatele proprii şi de cele străine; în lacrimi se nasc, în lacrimi îşi petrec viaţa şi în lacrimi mor. Mergeţi la cimitir şi priviţi câte morminte sunt acolo şi fiecare e scăldat în lacrimi, şi nu se ştie în cât timp se vor usca aceste lacrimi.

De unde vine acest plâns? Care i-a fost începutul? El începu odată cu izgonirea din rai a strămoşilor noştri: a plâns Adam, acum plângem noi, moştenitorii păcatului lui, venetici şi călători pe acest pământ.

Locul unde se plânge întotdeauna în Sf. Scriptură se numeşte iad. Domnul spune că acolo este vaiet, plânset şi scrâşnire a dinţilor. Închipuiţi-vă temniţa subpământeană, prăpastia fără fund – locul trist al plânsului şi groaznica fierbinţeală a focului nestins şi priviţi la cel închis acolo, la păcătosul care arde în acele flăcări!

Iar în rai nu se plânge niciodată. Acolo e doar har, doar bucurie, nu sunt nici boli, nici lacrimi, nici vaiete, ci viaţă veşnică.

Pe pământ trăim între rai, unde-i bucuria veşnică a sfinţilor, şi iad, unde-s chinurile veşnice ale păcătoşilor. Pământul pentru noi e doar o staţie, un hotel,

din care iată-iată vom ieşi. Când ne va chema Domnul la răspuns? În care ceas? Nimeni nu ştie. Dar El a zis: „În ce vă voi afla, în aceea vă voi judeca".

Totul depinde de noi. Dumnezeu ne-a dat voinţă liberă şi noi putem s-o orientăm spre bine sau spre rău, să adunăm bagaje bune sau rele. Doar atât raiul, cât şi iadul încep aici, pe pământ, în inima noastră.

DESPRE SMERENIE

Domnul ne învaţă: „Învăţa-ţi-vă de la Mine, că sunt blând şi smerit cu inima şi veţi găsi odihnă sufletelor voastre" (Mat. 11, 29). Aşadar, pentru a avea în suflet pace şi linişte, mai întâi de toate trebuie să ne smerim.

Cum să ne smerim? Dacă omul cere de la Dumnezeu smerenie, spune ava Dorotei, el trebuie să ştie că cere de la Dumnezeu ca să-i trimită pe cineva să-l certe. Necinstea şi dojana sunt leacuri pentru sufletul mândru, de aceea atunci când te smeresc pe tine din exterior, smereşte-te în interior, adică pregăteşte-ţi, educă-ţi sufletul.

Cum se întâmplă acest lucru se vede din următorul exemplu.

Un ostaş, venind de la post în cazarmă, înainte de somn, începu să-şi facă, stând între paturi, rugăciunea de seară. Sergentul, văzându-l, luă o gheata şi i-o aruncă în spate, iar singur se înveli cu plapuma. Ostaşul nu acordă nici o atenţie acestui incident, continuând să se roage, şi terminând, luă ghetele sergentului şi i le lustrui până la strălucire. Dimineaţa sergentul îl întrebă pe ostaşul de serviciu cine i-a curăţat ghetele, iar acela îi răspunse: „Ostaşul dumneavoastră". Iată un exemplu de smerenie creştinească: pentru rău omul a răspuns cu bine şi a dobândit un suflet, deoarece după aceasta, sergentul i-a devenit prieten, şi nu peste mult timp l-a aflat pe Dumnezeu şi a devenit urmaşul lui Hristos.

Smerenia se împarte în trei trepte: începătoare, medie şi superioară.

Treapta începătoare: omul este certat, ofensat, defăimat, însă tace şi nu se îndreptăţeşte, cu toate că nu are nici o vină.

Treapta medie: omul este certat, ofensat, defăimat, însă el nu doar tace, ci îşi păstrează pacea lăuntrică şi se roagă pentru ofensatorul sau clevetitorul său.

Şi treapta superioară: omul este certat, ofensat, înjosit şi chiar bătut, însă nu numai că-şi păstrează pacea şi liniştea interioară, dar se bucură şi simte dragoste pentru duşmanul său. „Răbdarea cu bucurie a înjosirilor este semnul smereniei" (Sf. Ioan Scărarul).

Mândria este principalul nod care leagă toate păcatele, viciile şi patimile, iar smerenia este sabia ascuţită care îl tae. Nu avem cu ce să ne mândrim: trupul şi toate aptitudinile ne sunt date de Domnul, şi toate acestea nu sunt ale noastre, ci ale Domnului. Ale noastre sunt doar viciile şi patimile, dar să te mândreşti cu ele este nebunie. Celor mândri le este caracteristic să se enerveze, să se certe, să clarifice, să se supere, iar Sfântul Ioan Gură de Aur spune: cel ce-şi permite asemenea lucruri dă dovadă de lipsă de înţelepciune. Omul trebuie să se autoinstruiască şi să-şi formeze un asemenea caracter, încât niciodată şi cu nimeni să nu se pună în poară, să nu se enerveze, să nu se mânie.

Cum să dobândim aceasta? Să presupunem că, bătând un cui în perete, întâmplător ne-am lovit cu ciocanul peste deget sau că mergând pe stradă, am lunecat, am căzut şi ne-am vătămat piciorul. Ce să facem? Nu trebuie să căutăm vinovaţii, să ne enervăm, să ne mâniem, să facem gălăgie; trebuie să ne spunem singuri nouă: „Foarte bine, încă puţin ai primit pentru păcatele tale, porc desfrânat, câine puturos, vacă nesăţioasă! Rabdă, în iad e şi mai straşnic!". Şi durerea va trece... Te cercetează boala – nu cârti, ci iarăşi osândeşte-te: „Vrei să mai trăieşti, să mai păcătuieşti? Iar moartea nu-i departe, e chiar la spate".

Exact aşa trebuie să reacţionăm când suntem ocărâţi, obijduiţi, defăimaţi, clevetiţi. Şi aici trebuie să-ţi spui: „Acestea îţi sunt de folos, smereşte-te, rabdă pentru păcatele tale şi mulţumeşte-i lui Dumnezeu că-ţi trimite balsam pentru suflet". Iar dacă ne supărăm când suntem certaţi şi ne bucurăm când ne laudă cineva trebuie să ţinem minte că aceasta e boala sufletului. Atât ocările, cât şi laudele trebuie să le suportăm la fel de calm şi liniştit.

Un om oarecare lucra în mină şi plătea întregului schimb pentru ca aceea să-l certe şi să-l înjosească. Odată, s-a dus în oraş. La porţile oraşului stătea un înţelept care începu să-l certe; omul, însă, era vesel şi mulţumit. „De ce te bucuri? se miră înţeleptul, eu te cert, iar tu eşti atât de vesel". „Iată de ce, răspunse acela, fiindcă eu plătesc bani pentru ocară, iar tu mă certi fără plată".

Astfel de învățători gratuiți noi avem la tot pasul, bucură-te și învață... **„Ca o apă vie,** ne îndeamnă Sf. Ioan Scărarul, **bea ocara de la orice om".**

Smerește-te! Cei mândri nu au loc în locașurile raiului: satana din cauza mândriei a fost surpat din cer și să intri acolo e posibil doar prin smerenie.

DESPRE OSÂNDIRE

„Nu judecați, ca să nu fiți judecați", zice Domnul (Mat. 7,1). Când suntem obijduiți și înjosiți imediat trebuie să ne gândim: „Oare eu niciodată nu am înjosit și nu am judecat pe cineva?" Nu trebuie să-l certi pe cel care te-a ocărât, ci pe sine! Cu ce măsură măsurăm, cu aceea ni se va măsura și nouă: dacă nu vrem să fim judecați, să nu judecăm nici noi pe nimeni; vrem să fim iubiți, trebuie și noi să-i iubim pe toți.

Sf. Ioan Scărarul spune: „Când omul își plânge păcatele, el nu osândește pe nimeni". De aceea, dacă încetăm să ne osândim pe noi, îndată îi osândim pe alții. Iar cei care îl osândesc pe aproapele sunt antihriști care fură stăpânirea de la Dumnezeu. El, Unul este Dreptul Judecător, pentru că El știe predispunerea sufletească a fiecărui om, puterea sau neputința lui, darurile și aptitudinile lui.

„Cel care are inima curată îi vede pe toți curați și sfinți, spune Cuv. Macarie cel Mare, iar cel a cărui inimă e plină de patimi, pe toți îi vede asemănători sie"; cu alte cuvinte, el, ca într-o oglindă, își vede propriile sale patimi în alt om. Cei răniți pe câmpul de luptă nu caută să se nimicească reciproc, ci se ajută și se alină. Și noi aici, pe pământ, ca pe un câmp de luptă; cu toții suntem răniți de păcat, cu toții suntem bolnavi sufletește și trebuie să fim iertători unul față de celălalt, să acoperim cu dragoste neajunsurile aproapelui. Trebuie să iertăm jignirile, să micșorăm răul, să semănăm pace. „Lasă să te prigonească, spune Cuv. Isaac Sirul, iar tu nu prigoni pe nimeni; lasă să te răstignească, iar tu nu răstigni, lasă să te ofenseze, iar tu nu ofensa; lasă să clevetească asupra ta, iar tu nu cleveti".

Este de nepermis să vorbești cu cineva pe ton ridicat. Dacă deodată în inimă a început să ardă mânia, trebuie să știi că aceasta-i de la diavol, fiindcă de la Dumnezeu în suflet întotdeauna e pace și liniște. Dar ce să facem atunci? Chiar dacă mânia noastră e pe dreptate și simțim că avem dreptate în toate,

nu se cuvine să acuzăm omul. Noi deseori uităm cuvintele înțeleptului Solomon: „Ceartă-l pe cel înțelept și el te va iubi; nu-l certa pe cel nebun – el te va urî". După cum spune Sf. Ioan Gură de Aur: „Toată mânia îndreapt-o spre diavol – el e unicul tău vrăjmaș înverșunat, iar omul orice ar face, întotdeauna e prietenul și fratele nostru". Înainte de a-i spune aproapelui un cuvânt tăios, brutal, zi în gând de o sută de ori rugăciunea inimii (Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul) sau prefă totul într-o glumă, atenuează, principalul să nu se iște cearta.

Când în mare începe furtuna, melcul, văzând pericolul, se ascunde în cochilie și se lasă la fund, iar când furtuna se potolește și marea devine iarăși liniștită, el plutește în sus; scoate căpșorul și, fericit, se încălzește la soare. La fel și noi, când în jur se aprinde lupta, se înscăunează răul, trebuie să ne înarmăm cu răbdare și smerenie și să ne adâncim în rugăciunea inimii.

Cum să-i biruim pe toți vrăjmașii, ca ei să cadă sub picioarele noastre? Trebuie să ne biruim pe noi, fiindcă principalul nostru dușman suntem noi înșine.

DESPRE DRAGOSTE

Cum să aflăm dacă îl iubim pe Dumnezeu? Dacă îl iubim pe aproapele înseamnă că îl iubim pe Dumnezeu „Dacă zice cineva: iubesc pe Dumnezeu, iar pe fratele său îl urăște, mincinos este! Pentru că cel ce nu iubește pe fratele său, pe care L-a văzut, pe Dumnezeu pe care nu L-a văzut, nu poate să-L iubească" (1 Ioan 4, 20).

Trebuie să dezvoltăm în noi proprietățile dragostei. Față de orice om trebuie să manifestăm o atitudine blândă, liniștită, fiecare cuvânt să-l rostim cu dragoste. Pe dușmani, pe ofensatori trebuie să-i iubim, să-i iertăm, să-i ajutăm. Către această desăvârșire ne cheamă Domnul: „Iubiți pe vrăjmașii voștri, faceți bine celor ce vă urăsc..." (Mat. 5, 44). Dragostea față de dușmani este principalul lucru care îl deosebește pe creștin de alți oameni.

Unii vor să distrugă răul cu rău, însă astfel ei doar îl amplifică. Să nimicești răul, să-l birui e posibil doar prin bunătate. Prin ce au biruit cei doisprezece apostoli, pe care ca pe oi, Domnul i-a trimis în haita mare de lupi, adică în

lumea păgână? Doar prin dragoste: Domnul, trimițându-i la propovăduire, le-a spus: „Atunci vor cunoaşte că sunteți ucenicii Mei, dacă veți avea dragoste între voi". Iar dacă între noi nu avem dragoste, atunci nu suntem copiii lui Hristos, ci copiii diavolului, fiindcă atunci în noi „cu tot cu coadă şi cu cap" trăieşte cel rău, care permanent ne împinge pe noi spre rău. Trebuie să ne curățim sufletul de toată răutatea, să îl umplem cu dragoste, şi atunci el, ca un vas înmiresmat, se va înfățişa în locaşurile raiului, unde Domnul îl va umple cu bucurie cerească şi har.

Sfinții părinți spun: „O, raiule, raiule! Eu pot să te rostesc cu buzele, dar nu pot să cuprind cu mintea ceea ce Domnul a pregătit celor ce-L iubesc pe Dânsul".

Dacă o picătură din dulceața raiului ar cădea în marea sărată, ea s-ar îndulci toată. Dacă o picătură din dulceața raiului ar cădea în iad, focul de acolo s-ar stinge, s-ar curma suferințele şi iadul ar deveni rai. Chiar şi o floare cerească are un asemenea preț, încât întreg globul pământesc nu se poate compara cu ea. Iar dacă oamenii ar auzi cântarea îngerească, s-ar topi de dragoste. Iată ce bucurie a pregătit Domnul celor care-L iubesc pe Dânsul!

DESPRE CASTITATE (CURĂȚIE)

Trebuie să ştim că după moarte sufletul fiecărui om trece vămile văzduhului, unde sunt arătate toate faptele, bune şi rele, înfăptuite în viață. Există douăzeci de vămi, şi cele mai groaznice, cele mai greu de trecut sunt a 16-a, a 17-a şi a 18-a.

Vama a 16-a este vama curviei, unde sunt interogați cei care au vieţuit în afara cununiei bisericeşti;

Vama a 17-a – vama preacurviei, sunt interogați cei care au fost cununați, dar au încălcat jurămintele credinței conjugale;

Vama a 18-a – vama păcatelor sodomite (homosexualismul), adică a păcatelor nefireşti, a celor care îşi permiteau să păcătuiască cu sine însuşi, precum şi să aibă relații nefireşti cu persoane de acelaşi gen.

Conducătorul acestor vămi este diavolul Asmodeu. El are sub conducerea sa numeroase oştiri de diavoli desfrânați, care ademenesc oamenii spre păcate

curveşti. Dracii se laudă că aceste vămi le trec doar unități, fiindcă mulți sunt vinovați, dar se pocăiesc puțini: diavolul le inspiră ruşine falsă. Însă, cum spun Sf. Părinți, păcatele ruşinoase sunt arse de ruşine. Dacă avem astfel de păcate şi nu le-am mărturisit duhovnicului, ele au rămas pe conştiința noastră şi ne vor împiedica să intrăm în Împărăția Cerurilor, pentru că nimic necurat nu va intra în Ea.

În ziua Straşnicei Judecăți vor merge cetele sfinților şi primii după Apostoli vor merge feciorelnicii, iar cântarea îngerească va fi atât de minunată, atât de frumoasă, încât oamenii, dacă ar fi auzit-o, s-ar fi topit de dragoste. Dar şi desfrânații, dacă se vor pocăi, vor intra primii în rai.

Trebuie să ne străduim să trăim curat, sfânt, să alungăm toate gândurile necurate, să nu le permitem să intre în inimile noastre. Să trăim astfel ca duhul să domine asupra trupului, iar nu trupul asupra duhului. Păcatele curviei provin de la lăcomia pântecelui (multă mâncare), somn îndelungat, de la atitudinea libertină față de persoanele de gen opus. Atunci când râdem mult şi vorbim în deşert, când ne îngrijim prea tare de frumusețea feței, hainelor, înseamnă că în noi acționează duhul curviei. Femeia creştină trebuie să se îngrijească nu de frumusețea exterioară, ci de cea interioară, nu de frumusețea trecătoare a trupului muritor, ci de frumusețea nepieritoare a sufletului. „Podoaba voastră să nu fie cea din afară: împletirea părului, podoabele de aur şi îmbrăcarea hainelor scumpe, ci să fie omul cel tainic al inimii, întru nestricăcioasa podoabă a duhului blând şi liniştit, care este de mare preț înaintea lui Dumnezeu" (1 Petr. 3, 3-4). Principala cauză a păcatelor desfrâului este mândria, îngâmfarea, osândirea aproapelui.

Domnul ne va judeca nu numai pentru fapte, ci şi pentru gânduri. Fecioria (castitatea) nu se referă numai la trup, dar şi la suflet, la unitatea minții şi a inimii. De aceea şi zic sfinții părinți: „Ceea ce te ruşinezi să faci înaintea oamenilor, despre aceasta ruşinează-te să cugeți tainic în inimă".

Iată un exemplu grăitor. O maică stareță a educat în mănăstire o fetiță orfană. Ascultarea fetei era cântarea la strană, iar când a împlinit 18 ani, a murit. Egumena a postit şi s-a rugat 40 de zile, cerând de la Domnul să-i descopere în ce locaşuri ale raiului se află fata. În ziua a 40-a a văzut cum pământul s-a deschis şi valuri de foc au aruncat fata. „Fiica mea, tu eşti în foc?

cu spaimă a exclamat maica stareță, cum de ai nimerit acolo?" „Măicuță, roagă-te pentru mine, i-a răspuns răposata, eu merit această pedeapsă. Când îmi făceam ascultarea la strană, în biserică venea un tânăr şi eu, privindu-l cu dragoste, mă desfătam şi în gând curveam cu el, iar duhovnicului nu i-am mărturisit acest păcat şi nu m-am pocăit. Şi iată acum mă chinuiesc..."

DESPRE NECAZURI ŞI BOLI

Pentru că avem multe păcate, dintre care multe sunt uitate şi nemărturisite, Domnul ne trimite scârbe şi boli. Trebuie să-i mulțumim lui Dumnezeu pentru ele şi să le întâmpinăm ca pe nişte musafiri scumpi, fiindcă ne sunt de mare ajutor şi mântuitoare, ne sunt necesare pentru curăția sufletului. Trebuie să ne deprindem cu gândul că scârbele, necazurile, bolile vin ca un şuvoi incontinuu, sunt nenumărate – câte au fost în viața noastră şi încă câte vor mai fi – şi nimeni nu le poate ocoli... Să le întâmpinăm şi să le petrecem doar cu dragoste, numai să treacă pe alături să nu se atingă de noi – să nu le permitem să intre în noi, în inima noastră, să suferim lăuntric, să nu încercăm să înțelegem de unde-s şi pentru ce, în acest caz ele vor lăsa urme murdare, întunecarea minții şi a sufletului. Să ne amintim permanent inelul lui Solomon pe care era scris: „Şi aceasta va trece". Timpul le şterge pe toate...

Dumnezeu ne trimite bolile pentru păcatele săvârşite, pentru preîntâmpinarea lor în viitor şi pentru curățirea sufletului. Trupul este duşmanul nostru, un cal nărăvaş, iar boala este căpăstrul care îl reține. Sfinții părinți spun că pentru fiecare om e folositor să zacă vreo doi ani la pat înainte de moarte, să se chinuie, să se usuce – ca sufletul, curățindu-se, să poată intra în locaşurile raiului.

Iată un exemplu care vorbeşte despre aceea cât de groaznice sunt chinurile iadului care îi aşteaptă pe cei care cârtesc în boli, care „nu se lasă curățiți".

Un om oarecare era țintuit de o boală chinuitoare la pat şi întruna i se ruga lui Dumnezeu, cerând să i se termine chinurile. Şi iată Domnul a trimis Îngerul care i-a zis suferindului: „Pentru curățirea sufletului tu trebuie să mai zaci în neputință doi ani". Bolnavul s-a îngrozit. „Cum, încă doi ani? E prea mult! Nu mai pot... Dar nu se poate să schimb cu ceva aceşti doi ani?" „Se poate, i-a răspuns Îngerul. Eşti de acord în loc de aceasta să te afli trei ore în iad?".

Bolnavul se gândi: „Toți păcătoşii nepocăiți se vor munci veşnic în gheena focului şi sufletele lor deja sunt acolo. Iar eu, doar trei ore..." „Sunt de acord!", răspunse el. Atunci Îngerul a primit sufletul lui în preacuratele sale mâini şi l-a închis în bezna iadului. Iar, zburând de acolo, îi spuse aceste cuvinte: „Peste trei ore mă voi întoarce la tine".

Iadul. Stăpânirea beznei. De jur împrejur – întuneric. Răcnete, strigăte, suspinuri. Fiecare e ocupat de propriile suferințe. Dracii, ca nişte uriaşi cu ochii arzători, zboară în jur, gata de a-l distruge pe suferind cu suflarea lor de foc. L-a cuprins groaza, începu să strige, dar ce e strigătul lui între atâtea suspine şi vaiete! Şi iată au început să treacă nu ore, ci ani, sute de ani... Nefericitul crezu că a sosit veşnicia, că îngerul a uitat de el, şi şi-a pierdut cu totul cumpătul. Aşa se afla în chinuri straşnice, când deasupra beznei se revărsă lumina îngerească. Cu zâmbet de bucurie Îngerul se apropie de el: „Ei, cum îți este aici?" „Nu m-am aşteptat să aud minciună din buze îngereşti", şopti încet suferindul. Ce se întâmplă? Ai promis că mă vei elibera peste trei ore, dar au trecut, cred, deja mii de ani". „Dragul meu, îi răspunse îngerul, tu ai stat aici doar o oră, ți-au mai rămas încă două..." Nefericitul şi-a întins mâinile şi se rugă: „Scoate-mă de aici! Sunt de acord să rabd pe pământ pentru păcatele mele până la moarte, iar dacă va trebui şi până la a Doua Venire a Domnului, doar să nu mă mai chinui aici!" Şi îngerul i-a spus: „Domnul e milostiv şi pentru rugăciunile Bisericii eşti slobozit de aici. Dar trebuie să ştii şi să nu uiți ce chinuri groaznice, de nesuferit îi aşteaptă pe toți păcătoşii nepocăiți. Cel mai mic chin din iad nu se poate compara cu cel mai mare chin de pe pământ".

DESPRE POCĂINȚĂ

„Fiecare păcat, chiar şi cel mai mic, influențează soarta lumii", spune starețul Siluan. „Păcatul e cel mai mare rău de pe lume", zice Sf. Ioan Gură de Aur. Păcatele noastre de care nu ne-am pocăit sunt rănile noi cu care îl rănim pe Hristos Mântuitorul: acestea sunt răni groaznice şi pentru sufletul nostru şi cicatricele lor rămân pentru toată viața.

Dar, cu toate că suntem mari păcătoşi, mila Domnul e asemeni unui ocean imens. Dacă în lume ar rămâne doar un singur păcătos nepocăit, El ar fi gata

din nou Să pogoare pe pământ, să-l afle şi Să pătimească pentru dânsul. Atâta dragoste are Dumnezeu pentru făptura Sa! Păcatele noastre sunt un pumn de nisip aruncat în oceanul milei lui Dumnezeu; dacă ne vom pocăi, ele toate vor fi spălate, pentru că aceasta este însuşirea dragostei Dumnezeieşti: El nu ţine minte păcatele pentru care ne-am pocăit. Nu trebuie să păcătuim, dar dacă, din mândrie, am căzut în păcat, trebuie chiar pe loc să alergăm la unicul izvor – pocăinţa.

Doar în taina pocăinţei poate fi curăţit şi vindecat sufletul. Pocăinţa – e un dar mare dat de Dumnezeu omului, ea îşi întinde mâna, ne scoate din bezna păcatului, viciilor şi patimilor şi ne duce la uşile raiului, ea ne întoarce harul pierdut al botezului. Însuşi Domnul ne deschide braţele Sale şi ne primeşte ca pe fiii risipitori, fiindcă noi toţi ne-am rătăcit între doi copaci şi glasul Domnului ne cheamă, el răsună ca un clopot de alarmă în timpul furtunii: „Pocăiţi-vă, că S-a apropiat Împărăţia Cerurilor!" Şi vai nouă, dacă nu auzim acest glas, nu vrem să-l auzim! Deja s-a apropiat vremea secerişului, iar noi încă n-am rupt neghinele, încă nu am arat câmpul nostru şi nu l-am semănat cu seminţe bune...

Mulţi se consideră credincioşi, umblă la biserică, se roagă, dar nu ştiu să se pocăiască, nu-şi văd propriile păcate. Cum să învăţăm să ne pocăim? Pentru aceasta trebuie să învăţăm să ne controlăm permanent pe noi înşine, acţiunile, cuvintele şi gândurile noastre. Dacă observăm ceva negativ, imediat să ne adresăm cu înfrângerea inimii către Dumnezeu: „Iartă-mă Doamne, pe mine, nevrednicul, şi mă miluieşte!", apoi să mărturisim păcatul înaintea preotului. „Dimineaţa cercetează-te cum ai petrecut noaptea şi seara, de asemenea, cum ţi-ai petrecut ziua, ne povăţuieşte ava Dorotei. Şi în mijlocul zilei, când te vei îngreuia de gânduri, cercetează-te". Şi Cuv. Simeon Noul Teolog spune: „În fiecare seară fă judecata asupra ta, cum ţi-ai petrecut ziua: nu ai osândit pe cineva? Nu l-ai ofensat pe cineva cu cuvântul? Nu ai ispitit pe cineva? Nu ai privit pătimaş la vreo faţă oarecare?"

În sufletul nostru păcatul e ca un şarpe de sub piatră. Ridici piatra – şarpele se duce, descoperi păcatul – sufletul se curăţă de el. Când descoperim Domnului rănile noastre sufleteşti, El îi interzice diavolului să ne ispitească. Trebuie să povestim doar detaliat, din tinereţe, totul duhovnicului şi printr-însul să primim de la Domnul dezlegare; mai mult decât atât, să aducem roade

de pocăinţă, adică să facem fapte bune. Dumnezeu ne va ierta toate păcatele noastre, doar una nu ne va ierta: dacă vom muri fără pocăinţă. „Ne facem păcătoşi, zice Sf. Isaac Sirul, nu atunci când săvârşim păcatul, ci atunci când nu-l urâm şi nu ne pocăim de el". Şi în ziua Straşnicei Judecăţi Domnul nu ne va judeca pentru păcatele propriu-zise, ci pentru faptul că nu ne-am pocăit de ele.

Un călugăre privea cum oamenii se mărturisesc. Vede, s-a apropiat un om, s-a aşezat în genunchi înaintea duhovnicului şi începu să se pocăiască; Îngerul îi şoptea: „Pocăieşte-te, pocăieşte-te, tu ai încălcat legea lui Dumnezeu". Şi când el se mărturisea din gura lui cădeau şerpi mari şi mici şi dispăreau. Însă şi diavolul începu să-i şoptească: „Ce faci? De ce spui aşa păcate ruşinoase, nu se poate, taci, doar cui i le spui – unui om!" Şi, descoperindu-şi ultimul păcat, cel care se mărturisea deodată tăcu şi monahul văzu cum şarpele care pe jumătate ieşise din gura lui, intră înapoi. Preotul l-a întrebat: „Nu mai ai nimic?" El a răspuns: „Nu". Părintele a citit deasupra lui rugăciunea de dezlegare, dar Domnul nu l-a iertat: când pleca de la mărturisire, împreună cu el mergeau şi dracii bucurându-se: „Aşa să faci întotdeauna, îi şopteau ei, bravo, pentru ce trebuie să povesteşti totul, nu trebuie!". Şi el a primit cu nevrednicie Trupul lui Hristos şi a ieşit din biserică negru ca tăciunele, însoţit de un alai de draci.

Un alt om tot se mărturisea ca şi primul, şi la fel îşi descoperea păcatele şi din gura lui cădeau jos şerpi, însă el cu toată inima s-a pocăit, nu a ascultat şoptirile drăceşti, nu a ascuns nimic şi îngerul i-a pus pe cap cunună şi a plecat de la mărturisire luminos, bucuros; cu vrednicie a primit Trupul lui Hristos şi era înflăcărat tot; dracii nici nu cutezau să privească la el, au fugit departe şi Îngerii erau lângă el.

Păcatele mari, de moarte trebuie să fie deplânse până la moarte. Iată unul dintre ele, foarte răspândit în zilele noastre – avortul. A face avort înseamnă a face omucidere. Când omul se zămisleşte în pântecele mamei, el deodată primeşte de la părinţii săi suflet, de aceea, ucigând pruncul în burtă, mama ucide copilul, omul, cu toate că el încă nu a apărut pe lume.

Judecata cetăţenească pedepseşte aspru pentru omor, îl izolează pe ucigaş de societate, îl închide în închisoare sau chiar îi ia viaţa. Şi dacă legea omenească pentru ucidere pedepseşte atât de aspru, oare cum va fi judecata lui Dumnezeu

care îi va ajunge pe ucigaşii de copii! În ziua Straşnicei Judecăţi toţi copiii, ucişi în pântecele mamei, se vor înfăţişa maturi şi părinţii vor fi nevoiţi să răspundă...

O femeie, medic-genicolog, care a activat în acest domeniu 25 de ani, foarte tare se mândrea cu profesia sa, umbla permanent cu capul sus. Şi iată i se arată o viziune: parcă stă pe un munte înalt, iar în jur – o mulţime mare de popor şi toţi aceşti oameni ridică mâinile, arată spre ea şi, apropiindu-se, strigă toţi într-un glas: „Tu eşti ucigaşa noastră! Tu eşti ucigaşa noastră!". O cuprinse oroarea: strigătul groaznic a trezit-o. Însă glasurile o urmăreau şi ea a înţeles că îndeplinea funcţia de călău, care poartă în sine un bagaj imens de păcate – mulţimea oamenilor omorâţi.

E păcat nu numai să ucizi un copil, dar şi să sfătuieşti pe cineva să facă acest păcat. Pravila Apostolică glăsuieşte: „Şi pentru cei care au ucis copilul în pântece şi pentru cei care au sfătuit aceeaşi pedeapsă: 10 ani să nu se împărtăşească". E un mare păcat şi toate modalităţile de contracepţie. Creştinii ortodocşi nu trebuie să le accepte.

Ca să nu nimerească în chinurile veşnice, mama care a făcut avorturi, trebuie să-şi deplângă până la moarte acest păcat groaznic al uciderii de copii, să se pocăiască înaintea Domnului până la moarte. Dimineaţa, ridicându-se din pat, să vină la icoane şi cu metanie până la pământ să zică: „Doamne, iartă-mă pe mine, ucigaşa!"; la fel şi înainte de somn, înainte de masă şi după masă. Trebuie să se roage neîncetat, să postească (de dorit miercuri şi vineri în genere să nu mănânce nimic şi nici apă să nu bea), să facă fapte bune, mai ales duşmanilor săi şi să rabde toate ocările, jignirile, bolile, întotdeauna plângându-şi acest păcat straşnic. „Doamne, mai bine pedepseşte-mă aici, iar acolo miluieşte-mă!". Iar mamele pe care nu le-au cercetat bolile şi scârbele, trebuie să ceară ca Dumnezeu să le trimită şi când le va trimite să nu cârtească, ci să se bucure şi să-i mulţumească Domnului.

Orice păcate am săvârşi, în nici un caz nu se permite să cădem în deznădejde, să ne temem că Domnul nu ne va ierta. „Deznădejdea omului este bucuria dracilor", spune Cuv. Varsanufie cel Mare. Nu trebuie să ne deznădăjduim, ci să ţinem minte că Tatăl nostru Ceresc are aşa o dragoste pentru noi, cum nu a avut-o nici o mamă din istoria omenirii pentru copilul ei.

Câţi oameni trăiesc astăzi în lume şi câţi încă vor trăi şi toţi au păcătuit şi păcătuiesc şi fiecare îşi duce pedeapsa pentru păcate, dar dacă ar fi să aduni toate suferinţele omeneşti, toate necazurile, toate chinurile şi să le torni într-un pahar, acesta va fi păharul pe care l-a băut pentru noi, păcătoşii, Iisus Hristos. Tot neamul omenesc se afla sub blestem, sub stăpânirea diavolului şi nimeni, în afară de Mântuitorul Hristos nu putea să ne răscumpere, să ia păcatele noastre asupra Sa. Răscumpărarea s-a făcut şi Domnul, ne-a lăsat nouă, după mare mila Sa, credinţa şi pocăinţa; ca un tată iubitor, El cu mare dragoste şi bucurie îl primeşte pe orice fiu risipitor, pe orice păcătos care se pocăieşte în braţele Sale şi nu va pomeni păcatele noastre în veac, însă nu trebuie să abuzăm de dragostea Domnului. Pentru mântuirea sufletului trebuie să ne jertfim sănătatea, bunăstarea şi dacă va fi nevoie, chiar şi viaţa. Exemplu pentru noi este Hristos: El ne-a arătat calea spre rai – calea Crucii, calea suferinţelor, altă cale spre Împărăţia Cerească nu-i.

DESPRE VIAŢA VIRTUOASĂ

Noi, oamenii, trăim pe pământ ca în palmă. „unde este omul, acolo e şi Dumnezeu", zice Sf. Antonie cel Mare. Toate faptele noastre, cuvintele şi gândurile sunt controlate şi de rai şi de iad, şi de Dumnezeu şi de diavol. Atunci când ne pocăim de păcate şi ne străduim să ne îndreptăm viaţa, luptăm cu patimile şi viciile, suportăm cu răbdare bolile, scârbele, ocările, defăimările, nu cârtim, ci pentru toate mulţumim lui Dumnezeu, atunci tot cerul se bucură de mântuirea noastră. „Nu există nimic mai frumos şi mai plăcut decât sufletul bun!, exclamă Sf. Ioan Gură de Aur. El înfrumuseţează tot omul". Iar când ne certăm, ne obijduim, ne mâniem, trăim o viaţă desfrânată şi nu vrem să ne pocăim, atunci tot iadul se bucură de pieirea noastră.

Nimic nu trece fără urmă. Faptele bune ale omului merg înaintea lui: la vămi, în ziua Straşnicei Judecăţi ele îl vor îndreptăţi şi el va primi cunună de la Dumnezeu. La fel şi toate faptele murdare, viaţa spurcată, desfrânată, chiar şi fiecare cuvânt deşert, murdar, nu dispare fără urmă, ci se înscriu de duhurile rele care le repartizează după vămi.

Sluga Ivan, un om deosebit de bun, aflat în slujba unei bătrâne moşierese, primea cerşetorii, îi hrănea, îi îmbrăca, îi încălța, adică nu trăia pentru sine, ci pentru aproapele, îndeplinea porunca lui Hristos. Şi întotdeauna se ruga pentru stăpâna sa care se deosebea în toate de el: era foarte aspră, zgârcită, trăia numai pentru sine. Şi iată, cu rugăciunile lui Ivan, Domnul a înțelepțit-o pe stăpână cu o vedenie. Îngerul a adus-o în locaşurile raiului şi i-a arătat un palat de o nespusă frumusețe. „Pentru cine este pregătit?", întrebă boiereasa. „Pentru sluga ta, Ivan", i-a răspuns Îngerul. „Ei, dacă Ivan are aşa palat, atunci îmi închipui ce palat o să am eu", se gândi stăpâna şi, ca răspuns la gândurile sale, i-au arătat o mică bojdeucă veche în afara raiului. „Asta-i pentru mine?", s-a indignat ea. Eu doar sunt o doamnă de viță nobilă, iar el – o simplă slugă. Ce nedreptate!" Şi atunci i s-a răspuns: „Ştii de ce Ivan are un asemenea palat? Fiindcă el trimite foarte mult material de construcție şi avem din ce construi, iar de la tine nu vine nimic..." După această viziune, cucoana s-a dus la biserică, s-a pocăit şi a început s-o imite în toate pe sluga sa: primea cerşetorii, îi îmbrăca, îi hrănea, în speranța că va primi şi ea un loc în rai.

Îngerul Domnului i-a spus lui Pahomie cel Mare: „Cel care prin viața sa păcătoasă s-a făcut mort pentru Dumnezeu şi virtute, acela răspândeşte o putoare de mii de ori mai puternică decât cadavrul, de aceea nu ne este cu putință nici să stăm, nici să trecem".

Nici curvarii, nici tâlharii, nici beţivii, nici clevetitorii nu vor moşteni Împărăția Cerurilor. Doar în locaşurile raiului nu-i nici rachiu, nici tutun...

Doi beţivani au băut pâna se lăsă noaptea, apoi s-au dus la râu, unde era o barcă şi au vrut să treacă pe celălalt mal. Au urcat în barcă şi începură să vâslească. Au vâslit cât au vâslit, iar malul tot nu se vedea. S-au chinuit până-n zori şi, când colo, descoperă că nu au dezlegat barca: au vâslit, dar nu s-au mişcat din loc!

La fel, şi oamenii, care se află sub stăpânirea patimilor şi viciilor, bat pasul pe loc ca nişte orbi şi niciodată nu vor vedea lumina adevărului. Pentru a dobândi virtuțile pe primul loc nu trebuie să fie pus trupul, căruia i se oferă toată bunăstarea, ci sufletul. Pe lume există oameni, asemenea soției milionarului, bancherului vestit D. Morgan, care pe patul de moarte, a poruncit slugilor să i se aducă rochia preferată: dorea încă o dată s-o vadă. Când i-au adus rochia,

muribunda tremurând a înşfăcat-o, a strâns-o la piept şi pe loc a murit. Nu au reuşit să i-o scoată din mâini şi au fost nevoiți s-o taie cu foarfecele. Iată ce a luat nefericita cu sine în cealaltă lume: o bucată de cârpă şi o mulțime mare de păcate nemărturisite!

Iar noi, creştinii, plecând din lumea aceasta, trebuie să luăm cu noi nu sumedenia păcatelor, nu o cârpă, ci mulțimea faptelor bune şi sufletul curățit.

Grecia era în război cu Turcia. Ostaşul Nicolae se ducea spre câmpul de luptă şi, fiind deja vremea sprea seară, hotărî să poposească la un hotel. Noaptea, fiica stăpânului, tulburată de patimi trupeşti, începu să-l ispitească: iar el cugeta aşa: „Doar eu merg la război şi pot să mor în bătălie, şi dacă voi face acest păcat de moarte, cum mă voi înfățişa în necurăție înaintea lui Dumnezeu, ce răspuns îi voi da?". Şi nu i-a deschis uşa. A adormit şi i se arătă un vis: se dădea lupta dintre greci şi turci, ba o parte biruia, ba cealaltă; o luptă cruntă şi tot câmpul era plin de cadavre, iar printre ele se afla doar un loc liber. Şi aude un glas: „Şi tu trebuia să mori ca şi toți aceşti ostaşi, dar, fiindcă în noaptea aceasta nu l-ai ascultat pe diavol, nu ai fost de acord să păcătuieşti – pentru aceasta vei rămâne viu". A doua zi dimineață Nicolae îşi continuă calea, veni la locul bătăliei şi totul era exact cum văzu în vis: se dădea o luptă crâncenă, câmpul era plin de cadavre şi doar el s-a sculat dintre ele nevătămat şi când a văzut locul liber şi-a amintit visul şi i-a mulțumit lui Dumnezeu... Astfel, dacă omul se păzeşte pentru Domnul de păcat, dacă duce o luptă neîmpăcată cu diavolul, adică păzeşte cu bărbăție, ca un ostaş viteaz al lui Hristos, calea adevărată a mântuirii, atunci Domnul neapărat îi va ajuta, îl va păzi în orice loc şi pe orice drum.

Aşadar, nici pe o clipă nu trebuie să uităm, că Ochii Domnului permanent privesc la noi şi că Domnul ştie tainele ascunse ale inimii noastre. „stă Domnul şi cercetează mintea ta, cugetele şi mişcarea gândurilor, vrea să ştie îl cauți pe El, din toată inima sau nu?" (Cuv. Macarie cel Mare). De aceea, întotdeauna, aflându-ne în prezența Lui, noi trebuie cu severitate să ne controlăm faptele noastre, gândurile şi sentimentele şi să facem aceasta nu ca nişte robi care se tem de pedeapsă, ci precum copiii iubitori, care au grijă să nu-l supere sau să-l întristeze pe tatăl lor.

DESPRE PRIETENIA CU LUMEA

„Prietenia cu lumea este dușmănie împotriva lui Dumnezeu", spune Sf. Ap. Iacov. „Ce mi-a dat mie lumea? întreabă Sf. Simeon Noul Teolog. Și ce dobândesc acum cei care se află în lume?"

Iată stă un copac, și doi șobolani îi rod, puțin câte puțin, tulpina... Iar jos se află un lac fără fund și în el un crocodil care și-a deschis larg botul înfiorător, iar pe copac stă un om și diavolul îl ispitește; ba îi arată un măr, ba altul, și omul, fiind ademenit, mușcă din măr și uită că jos e lacul și moartea – atât de aproape! – iar șobolanii continuă să roadă tulpina.

Șobolanii sunt ziua și noaptea, copacul – viața lumească, iar lacul cu crocodili – gheena iadului. Diavolul zi și noapte ne ispitește pe noi cu bunurile pământești. Nu-l ascultați pe el, nu vă supuneți lui...

Imaginați-vă că mergeți cu trenul. Vă aflați într-un compartiment, discutați cu însoțitorul și priviți distrat prin geam, iar dincolo de sticla geamului se perindă păduri, câmpii, râuri, orașe și toate trec pe alături, pe alături, pe alături... Astfel trebuie să trăim conversând cu Dumnezeu și las-să treacă pe alături chipul acestei lumi, să nu ne abată de la discuție.

Calea pe care merge lumea ce nu știe de Dumnezeu este largă; mulțimi de oameni merg pe ea. Diavolul și-a pus pe ea capcanele, și-a împrăștiat mrejele – bogăția, distracțiile, plăcerile – și oamenii nu observă că merg spre pieire și, că sufletul le este mort cu toate că încă-s vii...

Credința în Dumnezeu este sufletul poporului, și când credința se stinge, el se preface într-un cadavru puturos, care ușor se descompune și putrezește. „Când moare un om apropiat și iubit, suntem îndurerați și plângem, zice Sf. Ioan Gură de Aur, iar când ne moare sufletul, pentru că mergem pe calea cea largă, noi râdem".

Dar și noi, credincioșii, trebuie să trăim în lume: nu fiecare poate ieși din ea. Cum atunci să ne ferim de spurcăciunea păcatului, cum să ne ferim de ispitele ei, să rezistăm tentațiilor ei? Precum peștele din mare sau din ocean nu se pătrunde cu sarea acestora; la fel și noi, trăind în lume, trebuie să nu ne îmbibăm cu murdăria ei, cu viciile și patimile ei.

Să luăm de exemplu „pacostea" omului modern – televizorul. Mulți credincioși întreabă, e păcat oare să-l privești? Să explicăm printr-un exemplu. Pe episcopul Novgorodului Ioan îl ispitea necuratul: s-a aciuat în spălătorul lui. Iar episcopul niciodată nu se atingea de nimic fără a însemna obiectul cu semnul crucii; a făcut cruce spălătorului și l-a legat pe drac cu puterea lui Dumnezeu. Diavolul însă, temându-se de pedeapsa „șefului" său începu să-l roage pe episcop să-l elibereze, promițându-i că-i va îndeplini orice dorință. Episcopul căzu de acord: „Bine, te voi elibera, numai să mă duci chiar în această noapte în sfântul oraș Ierusalim – eu trebuie să slujesc acolo un Te Deum și să mă închin Mormântului Domnului". Necuratul a luat chip de cal înaripat și epsicopul Ioan a zburat călare pe dânsul într-o singură noapte la Ierusalim și înapoi.

Reise că pentru o faptă bună poți folosi nu numai televizorul, ci și pe necuratul! Dacă la televizor ar arăta și ar învăța cum să-L aflăm pe Dumnezeu, cum să ne iubim aproapele, dacă ar povesti despre castitate și morală, despre trezvie, adică dacă ar educa sufletul omului pentru mântuire și viața veșnică, în acest caz ai putea privi televizorul. Dar fiindcă, pe micile ecrane noi nu vedem aceste lucruri, ci doar războaie, omoruri, amoralitate plus lecții de ateism, el nu aduce nici un folos sufletului.

Așadar, nu iubiți cele din lume! Către aceasta ne cheamă pe noi Domnul, aceasta ne învață sfinții părinți. „Precum acolo unde este glod se adună porcii, iar unde e floare și mireasmă se adună albinele, la fel și acolo unde sunt cântece desfrânate se adună dracii, iar unde se aud cântări duhovnicești pogoară Harul Duhului Sfânt și sfințește buzele, sufletul și casa noastră, este chemat și vine Hristos", spune Sf. Ioan Gură de Aur. Domnul ne făgăduiește viață nouă, bucurie veșnică; pentru aceste bunuri veșnice să ne lipsim de cele vremelnice, să ne răstignim lumii și să ducem o luptă neîmpăcată cu ea.

În această luptă trebuie să fim tari, credincioși lui Dumnezeu până la moarte. Dumnezeu îl cheamă pe fiecare la calea mântuitoare, însă El este râvnitor și nu rabdă când omul îl trădează pe El și începe să slujească lumii.

Iată o povestire cu povață. Într-un sfânt locaș trăia un ascultător (poslușnic), care cânta în corul monahilor. Avea o voce minunată, cea mai bună din cor, și poporul întotdeauna se delecta cu cântarea lui. Odată, în mănăstire veni un

profesor de la conservator şi auzindu-l, începu să-l convingă să lase mănăstirea şi să vină la studii. Profesorul a venit şi a doua oară, şi a treia, îl ispitea în fel şi chip: vei fi împresurat cu flori, dus pe mâini... Şi l-a ademenit: ascultătorul a lăsat mănăstirea. Au trecut câţiva ani şi într-o zi egumenul mănăstirii, trecând prin curte, văzu la poartă un cerşetor cu nasul bandajat şi cu mâna întinsă. I-a dat o monedă şi merse mai departe, dar cerşetorul l-a oprit: „Părinte, nu mă recunoaşteţi? Eu sunt cântăreţul care am cântat aici..." „Mi-amintesc... Dar ce s-a întâmplat?" „Vai, părinte, un necaz mare..." Şi i-a povestit cum s-a dus în lume, cânta şi era slăvit de toţi – împresurat cu flori, dus pe mâini. Apoi însă făcu cunoştinţă cu nişte oameni dubioşi şi s-a molipsit de o boală contagioasă, care i-a distrus gâtul şi nasul. „Şi nimeni nu mai avea nevoie de mine, m-au alungat ca pe un câine..." „Da, zise duhovnicul, Domnul e râvnitor. El ţi-a dat dar ca să-I slujeşti, ca să-L slăveşti, iar tu L-ai trădat, ţi-ai dorit slavă ţie, iar nu lui Dumnezeu. Pocăieşte-te!"

Iată cum trebuie să mergi după Hristos: să laşi totul, să nu te temi de nimic, să nu-ţi pară rău de nimic; aşa Sf. Ap. Petru şi-a lăsat mreaja sa, aşa văduva săracă a dat ultimii doi bani; şi toţi oamenii cuvioşi, care s-au răstignit lumii, nu aveau nici o bogăţie, decât unica bogăţie nemăsurată – harul Duhului Sfânt. Bunurile pământeşti, ca nişte cârlige, ne ţin strâns, ne apleacă spre pământ şi nu ne lasă la Dumnezeu; iar când vom pune pe primul loc mântuirea sufletului, atunci celelalte ni se vor adăuga nouă.

Principalul constă în alegerea noastră, în hotărârea de a merge după Hristos; văzând aceasta, Domnul ne trimite har, iar când omul cunoaşte ce înseamnă harul lui Hristos, el uită toate grijile lumeşti, toată deşertăciunea acestei vieţi, uită cele pământeşti, vremelnice, ca să moştenească viaţa veşnică. Mântuirea se săvârşeşte atunci când voinţa noastră liberă se întâlneşte cu voia lui Dumnezeu. Voia lui Dumnezeu e ca fiecare să se mântuiască, iar ceea ce facem împotriva voii lui Dumnezeu, neapărat duce la pierzanie. De aceea trebuie să ne predăm voii lui Dumnezeu şi în toate cazurile vieţii, întotdeauna şi oriunde să repetăm în gând: „Doamne, fie voia Ta cea sfântă, nu cum vreau eu, ci cum vrei Tu, pentru că eu sunt praf şi cenuşă".

DESPRE RUGĂCIUNE

Domnul a zis: „Fără de Mine nu puteţi face nimic". Trebuie neîncetat să ne rugăm, să-L chemăm în ajutor pe Dumnezeu, pentru ca El să ne dea puteri în lupta cu păcatul.

Rugăciunea înseamnă convorbirea cu Dumnezeu, ea e însoţitoarea noastră de nădejde în locaşurile raiului. O astfel de rugăciune trebuie să dobândim şi s-o păstrăm în inima noastră. Iar pentru aceasta trebuie să cerem de la Dumnezeu ca El să ne-o dăruiască.

Omul se alimentează din citirea Cuvântului lui Dumnezeu. Când ne rugăm, atunci vorbim cu Dumnezeu, iar când citim Sfânta Scriptură, Domnul vorbeşte cu noi, ne descoperă voia Sa, ne învaţă cum să trăim ca să ne mântuim. Creştinul ortodox în mod obligatoriu trebuie să citească Sfânta Evanghelie, fiindcă ea îi dă luminarea minţii, sufletului şi inimii. „Sufletul înţelege din Scriptură ce este bun şi ce este rău", zice Cuv. Serafim al Sarovului.

Când citim o carte laică, sufletul involuntar recepţionează starea sufletească a autorului care a redat pasiunile sale; citind multe cărţi de acest fel, noi înşine devenim pătimaşi, bolnavi sufleteşte; mintea se întunecă, îşi pierde curăţia şi integritatea. Iar atunci când citim Sfânta Evanghelie, de pe paginile ei se revarsă, ca un şuvoi, harul şi sufletul primeşte duhul lui Hristos, iar Hristos este idealul desăvârşirii, idealul smereniei, El ne va conduce la viaţa veşnică, la bucuria netrecătoare.

Se spune că cei care citesc Biblia îşi pierd minţile. Da, aşa şi se întâmplă, numai trebuie să înţelegem corect acest lucru: omul, citind Biblia, asimilează duhul lui Hristos şi iese din mintea lumească la cea duhovnicească, adică începe să gândească corect şi normal.

Neapărat să citiţi Evanghelia! Dacă nu o aveţi, faceţi rost de ea. Faceţi rost şi de o carte de rugăciuni şi rugaţi-vă: citiţi, stând cu evlavie înaintea icoanelor; rugăciunile de dimineaţă şi de seară. Urmaţi principiul: dacă nu voi citi rugăciunile de seară – nu mă voi culca, nu le voi citi pe cele de dimineaţă – nu voi mânca.

Neîncetat, fără grabă, în duhul pocăinţei trebuie să rostiţi rugăciunea inimii: „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine păcătosul

(păcătoasa)". Atunci când rostim această rugăciune, se sfinţeşte aerul şi trupul şi duhurile rele se tem să se apropie de noi: ca şi cum suntem înconjuraţi de un cerc de foc pe care ei nu pot să-l treacă. Această rugăciune scurtă, convenabilă şi mântuitoare, îl fereşte pe om de stricăciunea păcatului, de vrăjitori şi făcători de rele. „Toţi creştinii trebuie să practice rugăciunea inimii în scopul pocăinţei şi chemării Domnului în ajutor, această rugăciune trebuie făcută cu credinţă şi frică de Dumnezeu, cu mare atenţie faţă de gândul şi cuvintele rugăciunii, cu înfrângerea inimii", scrie episcopul Ignatie Breanceaninov.

Iată un exemplu care vorbeşte despre puterea rugăciunii inimii. Odată, mergea un tren rapid. La un moment dat mecanicul locomotivei vede: înainte, departe stă un călugăre şi flutură din mână: opreşte-te! Mecanicul a oprit trenul; s-a dovedit că traversele căii ferate erau desfăcute, încă puţin şi se producea accidentul. Au reparat calea şi şi-au amintit de călugăre: oare unde-i? S-au gândit că a intrat în tren şi au pornit să-l caute prin vagoane. Într-un vagon văd un monah şezând pe scaun şi trăgând metaniile: Doamne Iisuse Hristoase Fiul lui Dumnezeu miluieşte-mă pe mine păcătosul. „Tu eşti acela care a oprit trenul?", „Nu, cum se poate!"– „Cine să fie atunci?" „Nu ştiu". Pasagerii au confirmat că el nu a ieşit nicăieri, permanent aflându-se în vagon. Dar ce s-a întâmplat, totuşi? Pentru rugăciunile călugărului Domnul a trimis un Înger în chipul lui, care a şi preîntâmpinat accidentul.

Este foarte folositor şi mântuitor pentru suflet să spui rugăciunea „Născătoare de Dumnezeu, Fecioară bucură-Te, Ceea ce eşti plină de dar Marie, Domnul este cu Tine, binecuvântată eşti Tu între femei şi binecuvântat este rodul pântecelui Tău, că ai născut pe Mântuitorul sufletelor noastre". Tradiţia Sfinţilor Părinţi ai secolului VIII spune, că cel care cu atenţie, fără grabă va rosti această rugăciune de 150 de ori în zi, se va afla sub o protecţie deosebită a Maicii Domnului.

Când ne adresăm în rugăciune către Dumnezeu şi El nu îndeplineşte imediat cerinţele, înseamnă că sau ele nu ne sunt de folos, sau, ca un Tată iubitor, vrea să fim mai mult împreună cu Dânsul. Domnul ne iubeşte şi are bucurie atunci când fiii Lui vorbesc cu Dânsul. Doar dacă ne-ar împlini imediat cerinţele, noi pe loc am uita de Dânsul.

Datoria noastră e să ne rugăm neîncetat şi să lucrăm. Un pescar îl ducea cu barca pe un „liber-cugetător". S-au îndepărtat de mal, iar pasagerul îl zorea pe vâslaş: „Mai repede! Întârzii la serviciu!" În acel moment observă că pe o văslă e scris „Roagă-te", iar pe cealaltă „Lucrează". „Pentru ce ai scris acestea?" întrebă el mirat. „Pentru a ţine minte, răspunse pescarul, ca să nu uit că trebuie să mă rog şi să muncesc". „Ei, e clar că toţi trebuie să muncească, dar să te rogi – „liber-cugetătorul" dădu din mână – nu e necesar. Nimănui nu-i trebuieşte aceasta!" „Nu-i trebuie?" îl mai întrebă odată pescarul, şi scoase din apă vâsla pe care era scris „Roagă-te", şi continuă să vâslească cu o singură vâslă. Barca începu să se învârtească pe loc. „Vezi, care-i rostul lucrului fără rugăciune? Ne învârtim pe loc, nu-i nici o mişcare înainte!"

Aşa şi în marea vieţii: pentru a trece pe celălalt mal, în veşnica şi fericita viaţă e nevoie de două vâsle: rugăciunea şi munca.

Trebuie să ne rugăm unul pentru altul: luându-ne de mâini, ajutându-ne reciproc, susţinându-ne, să mergem pe calea mântuirii. Cuviosul Serafim al Sarovului, care a avut o viaţă sfântă, a atins aşa un nivel al desăvârşirii duhovniceşti, încât cu puterea rugăciunii sale putea să elibereze sufletele din iad. Odată, a venit la el o femeie şi începu să se plângă, suspinând: „Dragule Părinte, roagă-te pentru fiul meu care a murit fără pocăinţă". Cuviosul refuză, considerându-se păcătos, însă mama l-a înduplecat şi în timpul rugăciunii el s-a desprins de podele, s-a ridicat în aer şi cu duhul a intrat în iad; şi a zmuls sufletul tânărului răposat chiar din ghearele dracilor, din gura iadului.

Răposaţii au mare nevoie de rugăciune. Nu se permite în nici un caz ca cel mort să fie pomenit cu rachiu şi vin: el nu are nevoie de rachiu, ci de rugăciuni. Răposaţii nu mai pot să se roage pentru sine, ei aşteaptă rugăciunile noastre. Cel mai mult sufletul are nevoie de rugăciuni în primele 40 de zile, când trece vămile văzduhului şi asupra lui se săvârşeşte judecata particulară. De aceea, când cineva dintre apropiaţii noştri pleacă în altă lume, trebuie să comandăm la cât mai multe biserici patruzeci de slujbe – pomenirea pe parcursul a 40 de zile, în fiecare zi cel răposat să fie pomenit la Parastas (panahidă), la Psaltire, să se dea multă milostenie, cerând ca să se roage pentru acest suflet. Astfel, neîncetat pomenindu-l, cu ajutorul Bisericii, cu multe rugăciuni poate fi scos sufletul din iad. Biserica nu se roagă pentru sinucigaşi: sinuciderea e un păcat

straşnic, păcat de moarte, hulă împotriva Duhului Sfânt, laşitate şi lipsă de voinţă. Pravila bisericească glăsuieşte: „E permisă rugăciunea doar pentru acei sinucigaşi, care s-au sinucis fiind în stare iresponsabilă, adică inconştientă (alienaţii)". Însă dacă omul, chiar bolnavul psihic, s-a sinucis fiind conştient, nu se permite rugăciunea pentru el.

Într-o scrisoare a părintelui Serafim de la muntele Athos este următoarea povestire. Un călugăre athonit i-a povestit lui ce l-a determinat să vină la sfânta mănăstite. „Când trăiam în Rusia, povestea el, credeam în Dumnezeu, dar mă duceam rar la biserică şi nu întotdeauna ţineam posturile; în general trăiam nepăsător. Însă Domnul a binevoit ca să mi se arate Îngerul şi să mă conducă prin nişte tuneluri întunecoase şi puturoase; auzeam acolo gemete, suspinuri şi strigăte, care deveneau din ce în ce mai puternice. Deodată, am ieşit la un loc deschis unde se aflau nişte cuptoare mari încinse – din ele răzbăteau strigătele şi suspinurile. Para focului încolăcea cuptoarele. Îngerul se năpusti spre una dintre ele şi scoase un om ferecat în lanţuri. Omul era negru; Îngerul s-a atins de el, de lanţurile lui încinse şi acestea brusc au căzut de pe mâini şi de pe picioare. Iar când s-a atins de trupul lui, toată cenuşa a zburat de pe el, ca o coajă. Îngerul a îmbrăcat pe trupul lui straie albe şi faţa lui s-a luminat de o bucurie cerească. Eu am întrebat, din ce cauză s-a făcut o asemenea schimbare şi Îngerul mi-a răspuns: „Acest om mergea la biserică de două-trei ori pe an, ţinea posturile, dar nu întotdeauna, numai prima şi ultima săptămână, nu purta cruce la gât, nu citea rugăciunile de dimineaţă şi cele de seară, nu se ruga înainte de masă şi după masă, bea, fuma, curvea, iar la mărturisire nu descoperea păcatele, le tăinuia, se mulţumea să zică doar: am greşit cu lucrul, cu cuvântul şi cu gândul", se împărtăşea spre osândă şi a murit fără pocăinţă. Prin urmare şi-a primit răsplata după fapte! Dar rudele lui care sunt oameni de duh ortodox curat, după moartea lui, s-au rugat cu osârdie, au dat milostenie şi pentru rugăciunile Bisericii, Domnul m-a trimis să eliberez acest suflet din iad. Să ştii, mi se adresă Îngerul, că şi locul tău e aici, în aceste cuptoare, dacă nu-ţi vei îndrepta viaţa". Iată ce i-a povestit monahul athonit părintelui Serafim.

Noi, cei ce vieţuim pe pământ, nu trebuie să uităm acest exemplu. Mulţi dintre noi se află pe aceeaşi cale, pe care era şi acel călugăre, şi pentru a nu

ajunge acolo, unde se găsesc păcătoşii nepocăiţi, trebuie să ne pocăim, cât mai este timp. Doar pentru noi nu va avea cine să se roage.

DESPRE BISERICĂ

În afara Bisericii nu există şi nu poate exista mântuire. Lumea, în care trăim, e marea vieţii, Biserica e corabia şi cârmaciul ei e Însuşi Hristos. Există Biserica Cerească, Triumfătoare şi cea Pământească, luptătoare. În Biserica Cerească sunt toate puterile cereşti şi toţi sfinţii, iar în cea pământească sunt oamenii credincioşi, drepţi şi păcătoşi; împreună Biserica Cerească şi cea pământească formează o singură Biserică Universală, capul căreia e Domnul nostru Iisus Hristsos.

Cea mai puternică rugăciune pentru noi e rugăciunea bisericească. Pentru rugăciunile Bisericii omul nu arde în foc, nu se îneacă în apă, această rugăciune îl scoate pe om de la fundul mării, cutremură cerurile. Tot atât de puternică e şi rugăciunea mamei pentru copiii săi.

Unii gândesc aşa: pentru ce să mă mai duc la biserică, pot să mă rog şi acasă. Însă rugăciunea bisericească nu poate fi comparată cu cea casnică. În biserică o dată vei spune din tot sufletul: „Doamne, miluieşte", iar acasă în loc de aceasta trebuie să citeşti toată Psaltirea. În biserică baţi o metanie, iar acasă trebuie să faci o mie. Stareţii de la Optina spun că stând cu atenţie la Dumnezeiasca Liturghie, înlocuieşti şase mii de rugăciuni ale inimii".

Trebuie să fim oameni bisericeşti, să ne ducem la biserică în fiecare sâmbătă seara, duminica şi în toate sărbătorile. E nefericit omul care a omis măcar o Dumnezeiască Liturghie de duminică, pentru că ea nu se va mai întoarce niciodată! Pravila Apostolică glăsuieşte: „Cine nu a fost la Dumnezeiasca Liturghie trei duminici fără pricină obiectivă, acela este lepădat în chip nevăzut de Duhul Sfânt, de Biserică", adică se află deja în afara ogrăzii mântuirii şi nimereşte sub stăpânirea duhurilor necurate şi a vrăjitorilor. O mare greşeală fac oameni care se uită la Biserică ca la ceva secundar: Biserica e stâlpul şi întărirea adevărului, începutul şi temelia vieţii noastre aici, pe pământ, şi continuarea ei în ceruri. Biserica e ungheraşul Cerului pe pământ. Trecând pragul bisericii, trebuie să ţinem minte că de pe pământ trecem la cer; aici pe

pristol nevăzut şede pe Heruvimi Însuşi Domnul. În Biserică trebuie să intrăm cu evlavie, să facem trei metanii, să ne închinăm Dumnezeului celui Viu; în timpul slujbei să stăm liniştit şi drept, să nu umblăm fără nevoie prin biserică. Să nu vorbim, să nu râdem. E de dorit până la începerea slujbei să punem singuri lumânările şi să ne rugăm înaintea icoanei.

În timpul Dumnezeieştii Liturghii se săvârşeşte Jertfa universală – acea jertfă, care două mii de ani în urmă a fost adusă în afara oraşului Ierusalim pentru tot neamul omenesc, şi pe pristol se află acelaşi Trup al lui Hristos, din Care se scurgea Sângele pe Cruce, şi a treia zi a înviat şi a şezut de-a dreapta Tatălui. Însă această Jertfă, pe care în timpul Liturghiei Domnul nostru Iisus Hristos o aduce prin preot lui Dumnezeu-Tatăl este Fără de Sânge şi se face pentru acei care au primit Sf. Botez şi sunt membri ai Bisericii lui Hristos.

O femeie, profund credincioasă şi cunoscut medic psihiatru, care cunoaştea foarte bine teologia, şedea odată în biserică, în timpul Liturghiei, pe un scăunel: ea avea peste 80 de ani şi suferea de picioare. „Şi deodată, povestea ea, când diaconul a rostit: „Să stăm bine, să stăm cu frică, Sfânta Jertfă cu pace să o aducem", eu am văzut trupul meu şezând pe scăunel, iar singură m-am pomenit în altar. Acolo în jurul pristolului se aflau Heruvimi şi Serafimi în pară de foc şi stăteau cu evlavie sfinţii. Preotul citea liniştit rugăciunea, iar când a rostit: „Ale Tale dintru ale Tale...", atunci corul începu să cânte „Pe Tine Te lăudăm, pe Tine bine Te cuvântăm, Ţie Îţi mulţumim, Doamne...". A ridicat mâinile şi de trei ori a citit rugăciunea Sfântului Duh, cerea ca El să pogoare peste Sfintele Daruri. Apoi le-a însemnat cu sfânta cruce şi în acest moment s-a întâmplat preschimbarea pâinii şi a vinului în adevăratul Trup şi Sânge ale lui Hristos (cu toate că Trupul şi Sângele lui Hristos erau sub formă de pâine şi vin) şi un foc mare a pogorât peste ele şi preotul era cu totul într-o pară de foc. Preotul lua cuţitul şi tăia Trupul lui Hristos în bucăţele mici, singur Îl primea, iar celelate le-a pus în potir şi tot potirul era cuprins de foc. Iar când a ieşit la popor şi a spus: „Cu frică de Dumnezeu şi cu credinţă să vă apropiaţi", din potir au zburat scântei peste oameni şi doar pe unii dintre ei se lăsau; şi preotul fiecăruia îi dădea foc. Împărtăşania s-a terminat, corul începu să cânte : „Aliluia, aliluia, aliluia" şi eu m-am pomenit şezând pe locul meu.

Aici vedem că Domnul pentru un timp scurt a deschis taina Euharistiei, Cinei celei de Taină, care se săvârşeşte în timpul Dumnezeieştei Liturghii. Iată de ce e atât de important să fim prezenţi la ea.

DESPRE ÎMPĂRTĂŞANIE

Iată ce spune Sfântul Dimitrie al Rostovului despre Sfânta şi Marea Taină a Împărătăşaniei: „Când punem o bucată de fier în foc, el se încinge. Omul e asemenea fierului, iar Trupul lui Hristos este focul mistuitor. Când omul se uneşte în Sfânta Împărtăşanie cu Hristos, el devine de foc. Şi aşa cum bolnavul de ochi nu poate privi la soare, aşa şi dracii nu pot privi la acela care cu vrednicie a primit Trupul lui Hristos". Sfântul Ioan Gură de Aur zice: „Dacă omul s-a împărtăşit cu vrednicie şi moare în această zi, el nu trece prin vămile văzduhului, Îngerii îi duc sufletul direct în locaşurile raiului – nu pentru meritele şi nevoinţele lui, ci pentru Sfinţenia pe Care a primit-o în această zi".

Despre evlavia pe care trebuie s-o avem faţă de Sfânta Taină a Împărtăşaniei se vorbeşte în următorul exemplu.

Un tânăr, ce trăia nepăsător a intrat în biserică; neavând frică de Dumnezeu, s-a împărtăşit, apoi a ieşit prin uşa laterală şi trecând prin grădină a aruncat acolo Sfintele Taine. Grădinarul a observat acest lucru, a luat Sfintele Taine, atent a deschis stupul şi Le-a pus la albine. În următoarea zi a sosit episcopul şi a fost înştiinţat despre acest caz. Îmbrăcat în veşminte, împreună cu diaconul şi corul, episcopul a venit în grădină: toţi au făcut câte trei metanii înaintea stupului, iar când l-au deschis, de acolo a zburat un roi de albine şi a format o Cruce, iar în centrul ei era Ochiul lui Dumnezeu. Albinele au făurit o bisericuţă din ceară, un sicrieş mic şi într-însul au pus Trupul lui Hristos. Toate acestea au fost luate şi duse la biserică şi roiul de albine zburând în forma Crucii i-a însoţit până la intrare...

De Sf. Împărtăşanie trebuie să ne pregătim din timp: să postim vreo 3-4 zile, fără mâncare de frupt, în ajun să ne abţinem de la cină, înlocuind-o cu următoarea pravilă: citirea a două acatiste – a Mântuitorului şi a Maicii Domnului şi a patru canoane – a Mântuitorului, a Maicii Domnului, a Îngerului păzitor şi canonul pentru Sf. Împărtăşanie, precum şi rugăciunile înainte de Sf.

Împărtăşanie; iar cine nu are această posibilitate trebuie să facă 500 de rugăciuni ale inimii (Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine păcătosul) şi 150 de „Născătoare de Dumnezeu Fecioară, bucură-Te...". Dar şi, citind această pravilă, chiar dacă ne-am pregăti şi o mie de ani, nu trebuie să ni se pară că suntem vrednici să primim Trupul lui Hristos. Trebuie doar să nădăjduim la mila lui Dumnezeu şi nemăsurata Lui iubire de oameni.

Dacă te acuză conştiinţa, nu îndrăzni să te apropii de potir – vei săvârşi un păcat de moarte. „Poţi să te apropii de Taine, zice Sf. Ioan Gură de Aur, numai atunci când conştiinţa îţi este curată". Înainte de Sf. Împărtăşanie e necesar să te pocăieşti din toată inima înaintea duhovnicului. Nu se poate să te limitezi cu mărturisirea de obşte, ea nu a existat în Biserica Ortodoxă şi niciodată nu va exista, ea doar ne aminteşte păcatele de care trebuie să ne pocăim. Este necesar să te împaci cu toţi cei cu care eşti în vrajbă, în ceartă, cu cei care te-au obijduit şi te-au întristat. Este obligatorie prezenţa la piept a sfintei cruci. În nici un caz nu se permite să te apropii de potir, dacă îţi interzice duhovnicul sau dacă ai tăinuit vreun păcat. În necurăţia trupească la fel nu se poate să te apropii de Sfânta Împărtăşanie. Trebuie să se ştie, că înainte de Împărtăşanie sau după se poate întâmpla vreo ispită. După Sf. Împărtăşanie până dimineaţa nu se fac metanii, nu se clăteşte gura, nu se poate să scuipi. Trebuie să ne ferim de discuţii deşarte, mai ales de osândirea cuiva, să citim Evanghelia, rugăciunea inimii, acatiste, cărţi duhovniceşti folositoare pentru suflet.

DESPRE POST

Cel care nu ţine cele patru posturi, miercurea şi vinerea este lepădat de biserică. Preacuviosul Pahomie cel Mare şi Cuv. Serafim al Sarovului îi numesc pe aceşti oameni iude care L-au trădat pe Hristos şi ostaşi romani care L-au răstignit pe El, fiindcă miercuri Domnul a fost vândut, iar vineri – răstignit, aceste zile sunt de doliu pentru fiecare creştin.

Mulţi încalcă postul, fiindcă se tem să nu-şi piardă sănătatea, uitând că sănătatea nu ne-o dă carnea, ci Dumnezeu. Mâncarea din carne în timpul

postului nu serveşte spre sănătate, ci contribuie la boli. Dimpotrivă, mulţi bolnavi, începând să postească, se vindecă.

Omul e o fiinţă ierbivoră, aşa l-a creat Dumnezeu şi i-a dat spre hrană mâncare vegetală, pentru această mâncare e adaptat organismul uman; elementele animaliere nu se asimilează, din cauza lor organismul repede îmbătrâneşte, iar cel mai important este că ele dau naştere patimilor, iar din patimi rezultă diferite boli. Elefanţii, taurii, caii se hrănesc doar cu mâncare vegetală; înseamnă că în ea este tot necesarul pentru formarea organismelor mari şi pentru a avea o putere fizică mare.

Sfinţii părinţi spun că trupul e măgarul pe care trebuie să ajungem în Cerescul Ierusalim: dacă nu-i vei da destulă hrană– va cădea, dacă îi vei da peste măsură – va turba. De aceea întotdeauna trebuie să ne ţinem de calea de aur, adică de mijloc, să mergem pe calea împărătească.

O femeie, din frageda copilărie, ţinea cu strictețe miercurile şi vinerile, în aceste zile nu mânca nimic şi nu bea apă. Când a îmbătrânit şi i-a murit soţul, s-a gândit să vândă vaca – îi venea greu s-o întreţină. Se duse la piaţă şi o vându. Întorcându-se spre casă, se lăsă întunericul şi ea hotărî să rămână peste noapte în satul vecin. Stăpânii au tot iscodit-o de unde vine, cu cât a vândut vaca şi le veni în cap un gând rău: să omoare bătrânica şi să-i ia banii. Sosi miezul nopţii şi ei deja erau gata să se apuce de treabă, când la un moment dat cineva bătu la geam. Stăpânul se agită: „Cine-i acolo?" Vede doi tineri, care insistă: „Deschideţi uşa, daţi-i voie mamei noastre să iasă!" „Nu-i aici nici o mamă!" „Daţi-i drumul, au spus ei cu severitate în glas. Bunicuţă, ieşi, nu vrem să-ţi facă vreun rău". Stăpânii au fost nevoiţi s-o lase pe bătrână să plece. Tinerii au luat-o la braţ şi au dus-o în sat, chiar la ea acasă. Şi i-au spus: „Trebuie să ştii că în casa ceea au vrut să te omoare şi să-ţi ia banii. Rămâi cu Domnul..." Bătrânica le căzu la picioare: „Spuneţi, feciorașilor, cum vă cheamă, am să mă rog lui Dumnezeu pentru voi". Unul zice: „Numele meu e Vineri", iar celălalt: „Iar al meu Miercuri". Domnul a trimis doi Îngeri şi ei au salvat bătrânica. La Dumnezeu nici o faptă bună nu rămâne uitată şi încă în această viaţă îi aduce omului răsplată.

DESPRE SFÂNTA CRUCE ŞI SEMNUL CRUCII

Suntem datori să purtăm sfânta cruce şi să n-o scoatem niciodată şi nicăieri, până la moarte. Creştinul fără cruce e ca ostaşul fără armă şi duşmanul cu uşurinţă îl biruie pe el. Trebuie să ne însemnăm cu sfânta cruce corect. Crucea este păzitoarea lumii, frumuseţea Bisericii, slava îngerilor şi dracilor rană. De aceea fiecare creştin trebuie să cinstească Crucea lui Hristos şi să I se închine Ei.

Iată un exemplu care vorbeşte despre puterea Crucii şi a semnului Crucii. Trei fete mergeau de-a lungul căii ferate şi s-au pomenit între două trenuri care treceau în direcţii opuse. Toate trei au rămas în viaţă. Trenurile au trecut şi fetele au văzut trei draci care se certau. „De ce n-ai împins-o sub tren, îi ziceau doi celui de-al treilea, era un moment potrivit, sufletul ei avea să fie al nostru". Iar acela răspunde: „N-am putut, ea are la gât cruciuliţă şi n-am putut să-i fac nimic. Iar tu de ce n-ai omorât-o pe-a ta? Ea doar nu are cruce". „Da, ea n-are cruce, dar când a ieşit din casă şi-a făcut semnul crucii şi de atâta n-am putut să-i fac nimic". L-au întrebat şi pe al treilea necurat: „Iar tu de ce ai căscat gura? A ta e cu totul necredincioasă!". „Aşa este, dar maică-sa i-a făcut cruce înainte de drum şi i-a spus: „Mergi cu Domnul". În acest caz eu nu am nici o putere: nu am dreptul să încalc binecuvântarea mamei, pentru că ea este de la Dumnezeu".

Creştinul nu trebuie să se atingă de nimic – de mâncare, de haine, de orice obiect, fără a-l însemna cu semnul crucii şi trebuie să facă acest lucru fără a-l afişa, ci cu credinţă.

Într-o mănăstire de maici o maică a ieşit în livadă, a rupt un fruct şi, fără a-i face semnul crucii, începu să-l mănânce cu lăcomie şi în ea a intrat dracul. Maica a ţipat aşa, încât a trebuit să vină preotul. Văzându-l, dracul începu să strige: „Eu nu-s vinovat! Nu-s vinovat! Stăteam pe fructe, iar ea a început să le mănânce, nu le-a făcut cruce, aşa am intrat în ea!" Fiecare creştin îşi duce şi crucea sa duhovnicească. Deja am vorbit despre aceea că toată viaţa pământească a acelor pe care Domnul îi alege pentru viaţa veşnică şi fericită, e însoţită de boli şi scârbe. „Calea lui Dumnezeu înseamnă cruce zilnică, spune Cuv. Isaac Sirul.

Totul ce facem pentru Domnul e împletit cu scârbe: „Orice faptă bună nu se săvârşeşte fără scârbe" (Cuv. Varsanufie cel Mare). Ava Pimen cel Mare zice: „Dacă ai făcut o faptă bună şi nu ai după aceasta ispite, înseamnă că Dumnezeu nu a primit-o".

CE E NECESAR PENTRU A FI PRIETENI AI LUI HRISTOS

1. Să-L iubim pe Domnul din tot sufletul, gândul şi inima noastră.

2. Să-l iubim pe aproapele ca pe noi înşine; adică să trăim nu pentru noi, ci pentru alţii. Prin dragostea pentru aproapele arătăm dragostea noastră către Dumnezeu. Iar aceasta înseamnă: pe nimeni să nu judecăm, nimănui să nu-i facem rău, despre nimeni să nu vorbim de rău, dar tuturor să le facem numai bine.

3. Să iubim Biserica, să ne ducem la biserică în fiecare sâmbătă seara, duminica şi în toate sărbătorile, ţinând minte că la Slujba Dumnezeiască participă toată Biserica cerească şi pământească.

4. Să fim ascultători Bisericii, adică lui Hristos: să păzim cu stricteţe cele patru posturi, miercuri şi vineri; să citim rugăciunile de dimineaţă şi de seară; zilnic să citim Evanghelia, Psaltirea, după posibilităţi – cărţi duhovniceşti; permanent să spunem rugăciunea inimii: „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu miluieşte-mă pe mine, păcătosul", precum şi „Născătoare de Dumnezeu Fecioară, bucură-Te...".

5. De îndată ce apare în suflet păcatul, imediat să-l mărturisim lui Dumnezeu şi în chip vădit să primim dezlegare de la duhovnic.

6. Acasă, în familie, în orice societate, unde ne aflăm să fim pentru toţi exemplu, iar nu ispită: în toate să ne abţinem; să nu permitem să se manifeste patimile şi viciile noastre; să ne străduim să le dezrădăcinăm.

Domnul, văzând tendinţa noastră spre virtute, sfinţenie, ne va ajuta, ne va da puteri ca să ne curăţim sufletul şi mintea.

„Dacă mă vei mântui, mă voi mântui", zice cuviosul Efrem Sirul. „Dacă Mă iubeşte cineva, va păzi cuvântul Meu, şi Tatăl meu îl va iubi şi vom veni la el şi vom face locaş la el" (Ioan 14, 23).

Părinţii noştri au moştenit credinţa ortodoxă cu mari sacrificii: ea este scăldată în sângele mucenicilor, înfierată (imprimată) cu fier încins, pentru ea au pătimit milioane de credincioşi în Dumnezeu.

Primii creştini au stat pentru credinţă până la sânge.

Iată un exemplu. În vremea prigoanei toate bisericile erau închise şi creştinii erau nevoiţi să săvârşească Slujbele Dumnezeieşti în catacombe sau în câmp. Odată, împăratul a poruncit: toţi cei care vor fi prinşi în timpul slujbei să fie ucişi. Un comandant de oşti, fiind bun la suflet, le-a dat de veste creştinilor despre aceasta, i-a preîntâmpinat. Dimineaţa el cu ostaşii se afla în preajma oraşului; în acest timp o femeie cu un prunc în braţe a ieşit din casă şi în grabă se îndrepta spre câmp. Conducătorul o văzu şi dădu poruncă să fie oprită şi adusă înaintea lui. Au adus femeia şi conducătorul de oşti o întrebă încotro ţine calea. „În câmp", răspunse ea. „Pentru ce?", „La Slujba Dumnezeiască". „Dar tu n-ai auzit că împăratul a poruncit să vă execute pe toţi?" „Am auzit". „Atunci pentru ce te duci încolo?" „Vreau să pătimesc pentru Hristos". „Iată cum! Ei bine, tu vrei să pătimeşti pentru Hristos, iar pruncul pentru ce l-ai luat?" „Pentru ca şi el să pătimească. Eu nu pot să-l las". Aceste cuvinte l-au tulburat adânc pe conducătorul de oşti şi el s-a dus la împărat şi i-a spus: „Fă cu mine ce vrei, dar eu mai mult n-o să-i mai omor pe creştini" şi i-a povestit despre acea femeie.

Aşa au pătimit pentru credinţă strămoşii noştri, iar noi am primit-o fără nici o plată, gratuit. Şi avem datoria să o transmitem copiilor noştri, iar copiii – altor generaţii, până la a Doua Venire a lui Hristos.

Să ne străduim dar să fim credincioşi lui Hristos şi Bisericii Lui până la moarte, să fim adevăraţi ostaşi ai lui Hristos, ca nici o frică sau falsă ruşine să nu ne împiedice în calea spre cer, pentru că acolo e Patria în care ne cheamă pe noi Hristos. El, Învăţătorul, a pătimit Singur şi toţi ucenicii Lui trebuie să treacă pe această cale. Pe cine totuşi să ascultăm mai mult: pe Dumnezeu sau pe oamenii care ne încurcă să ne mântuim? „Întotdeauna trebuie să fim gata să murim pentru Hristos", zice Sf. Ierarh Ignatie Breanceaninov.

E de datoria noastră creştinească nu numai să ne mântuim, ci să ne îngrijim şi de sufletul aproapelui nostru. Dacă această carte modestă ţi-a fost de folos, transmite-o şi altora. E păcat s-o ţii sub obroc – fie ca ea să servească şi altora spre mântuire.

SUMARUL

3 DIN PARTEA AUTORULUI

Partea 1

4 DISPUTA
7 ÎNCEPUTUL DISPUTEI
8 ALBINELE
10 DARVINISMUL
11 DESPRE NATURĂ
14 PAUZA
15 PUTEREA NEPĂTRUNSĂ
16 CARTEA NATURII... CINE ESTE AUTORUL EI?
18 CALEA SPRE DUMNEZEU
28 RAŢIONALUL ÎN NATURĂ
29 FIINŢA RAŢIONALĂ – CREATORUL
30 ÎNDOIELILE LUI MATIUHIN
31 FUGA LUI ALTŞULER
32 COMPLEXITATEA MINUNATĂ A ORGANISMULUI
33 CINE A CREAT CELULA?
36 PLANURILE ŞI LEGILE ÎN NATURĂ
37 NOUL MATIUHIN, CEL CARE ŞI-A SCHIMBAT CONVINGERILE

Partea a doua

39 DESPRE DUMNEZEU
39 DESPRE SFÂNTA TREIME
40 CUM A APĂRUT LUMEA
42 DE UNDE A APĂRUT OMUL?
43 DESPRE SUFLET
47 DESPRE CREDINȚĂ
52 DESPRE MOARTE ŞI NEMURIRE
53 DESPRE ÎNVIEREA MORȚILOR

Partea a treia

57 CALEA SPRE MÂNTUIRE
58 DESPRE SMERENIE
60 DESPRE OSÂNDIRE
61 DESPRE DRAGOSTE
62 DESPRE CASTITATE (CURĂȚIE)
64 DESPRE NECAZURI ŞI BOLI
65 DESPRE POCĂINȚĂ
69 DESPRE VIAȚA VIRTUOASĂ
72 DESPRE PRIETENIA CU LUMEA
75 DESPRE RUGĂCIUNE
79 DESPRE BISERICĂ
81 DESPRE ÎMPĂRTĂŞANIE
82 DESPRE POST
84 DESPRE SFÂNTA CRUCE ŞI SEMNUL CRUCII
85 CE E NECESAR PENTRU A FI PRIETENI AI LUI HRISTOS

Noi credem în Dumnezeu, Care trăiește în lumina nepătrunsă. Nu trebuie să ni se pară că Dumnezeu e ca aerul revărsat în natură. Dumnezeu este o Ființă aparte, care nu se amestecă cu natura. Dumnezeu este veșnic, fără de moarte. Nu exista nici pământul, nici omul, nici universul, iar Dumnezeu era. Pentru El nu există nici timp, nici trecut, nici viitor, pentru El întotdeauna e prezent; o mie de ani înaintea Lui sunt ca o zi și o zi ca o mie de ani.

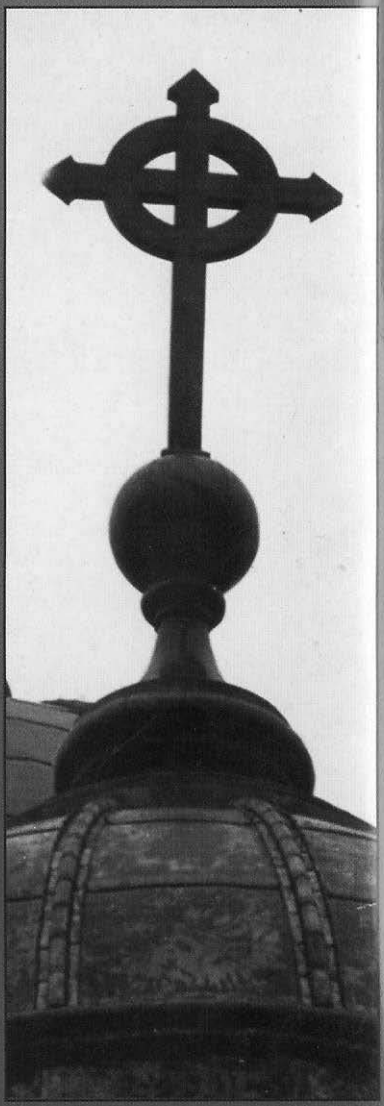

Cu noi este Dumnezeu,
înțelegeți, neamuri, şi vă plecați,
CĂCI CU NOI ESTE DUMNEZEU!